

Іван Сінчук

Беларуска-літоўская
нумізматычная
бібліяграфія
(другая палова 20 ст.)

Сінчук І.І.

**Беларуска-літоўская
нумізматычная
бібліяграфія**

1950–2000

Мінск
2017

УДК 016:737(476) + 016:737(474.5)
ББК 63.221(4Беи)я1 + 63.221(4Лит)я1
C38

Навуковы рэдактар доктар педагогічных навук Р. С. Матульскі

Рэцэнзенты доктар гістарычных навук М. В. Страблец доктар гістарычных
навук С. В. Бялецкі

*Зацверджана да друку кафедрай сацыяльна-палітычных і гістарычных
навук установы адукацыі «Брэсцкі дзяржсаўны палітэхнічны інстытут»*

Сінчук І. І.

C38 Беларуска-літоўская нумізматычная бібліяграфія 1950–2000 /
І. І. Сінчук ; [навук. рэд. Р. С. Матульскі]. – Мінск, 2017. – 122,
[2] с.

ISBN 978-985-7125-23-4

У бібліяграфіі прадстаўлены працы па нумізматыцы, якія непасрэдна
тычацца тэрыторыі Рэспублікі Беларусь і Літоўскай Рэспублікі, працы, што
былі апублікованы ў друкаваных выданнях гэтых краін альбо напісаны
беларускім і літоўскім гісторыкамі. Бібліяграфія ахоплівае другую палову
20 ст.

Працы прыводзяцца па гадах у алфавітным парадку аўтараў.

УДК 016:737(476) + 016:737(474.5)
ББК 63.221(4Беи)я1 + 63.221(4Лит)я1

ISBN 978-985-7125-23-4

© Сінчук І.І., 2017

Ад аўтара

Пачалася праца па складанню беларуска-літоўскай нумізматычнай бібліяграфіі ў 1981 г., калі нечакана высветлілася, што дацэнт кафедры археалогіі, этнографіі і дапаможных гістарычных дысцыплін БДУ В.Н.Рабцэвіч не мае спіса ўласных прац і з гэтай нагоды не можа нешта падпісаць, што было вельмі патрэбным для мяне. Так з'явіўся першы зроблены мной пералік 34 беларускіх нумізматычных прац другой пал. 20 ст.

Пад уплывам дацэнта Вільнюскага ўніверсітэта С.А.Янушоніса, з якім мяне звязвала праца над адной тэмай, у тым жа 1981 г. з'явіліся мае літоўскія бібліяграфічныя нататкі па нумізматыцы.

Праца ў рэспубліканскай Дзяржакунай бібліятэцы БССР прывяла да разумення аб неабходнасці тэхнічнага забеспячэння – так з'явілася картатэка ў «бібліятэчных» каталогных скрынках. Першы персанальны PC/XT камп'ютар «Robotron CM 1910» у мяне з'явіўся ў 1991 г., што фантастычна падешыла карыстанне бібліяграфічнымі нататкамі. Ён ведаў толькі ангельскую і рускую мову, але ўжо працаўаў з базамі дадзеных. Хутка мышыны сталі шматмоўнымі, распаўсюдзіліся электронныя табліцы, у тэксты стала магчымым устаўляць выявы, сартыраваць нават у тэкставым рэдактары – жыццё наладзілася. Далей з'явіўся Інтэрнэт, але эта ўжо іншы храналагічны перыяд.

Дастаткова было штогод рабіць актуальную бібліяграфічную базу, каб патроху склалася нумізматычная бібліяграфія. Напісанне навуковых прац, выкладанне ў Беларускім універсітэце культуры, неабходнасць пісаць справаздачы пра ўласную дзеянасць – ніяк не дазвалялі спыніцца ў фіксаванні ўсё новых і новых бібліяграфічных пазіцый. Тым больш, што тэматычныя каталогі любой бібліятэкі задавальняюць запыт спецыяліста толькі на трэць у лепшым выпадку. Даследчык павінен сачыць за навінкамі, каб заставацца на пэўным узроўні ў сваёй прафесіі.

Праца над беларуска-літоўскай нумізматычнай бібліяграфіяй была скончана ў пачатку 2001 г., калі яна магла выйсці. На жаль, яна не зацікавіла ні два рэспубліканскіх таварысты, якія аб'ядноўваюць калекцыянераў-нумізматаў, ні навуковыя ці музейныя ўстановы, ні беларускія выдавецтвы.

Але прыйшоў час і на гэтае выданне – я ўсвядоміў, што даведнік патрэбны не толькі мне.

Шчырае дзякую супрацоўнікам замежных музеяў, якія на працягу шэрага гадоў аказвалі дапамогу ў працы над бібліяграфіяй, і асобна – выдавецкаму аддзелу Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі за тэрмінова выпушчаную ў свет кнігу.

Беларускія нумізматычныя працы другой паловы 20 ст.

Уступ

У першай палове 20 ст. пра нумізматычныя помнікі ў межах сучаснай Беларусі з'явіліся некалькі прац, якія добра вядомы: гэта два артыкулы дырэктара Беларускага дзяржаўнага музея П.Харламповіча¹, артыкулы вядомага расійскага і польскага археолага Й.Ядкоўскага², асобныя фрагменты падрыхтаванай у БССР археалагічнай бібліяграфіі А.С.Дубінскага³ манаграфія і аўкцыённы каталог Р.Гетэнса, якая прысвечана скарбу заходненеўрапейскіх дэнарыяў з сядзібы Людвішча⁴, праца Р.Фасмера пра Старадзедзінскі скарб⁵.

У савецкія часы ўлікам нумізматычных публікаций займаліся супрацоўнікі Дзяржаўнага Эрмітажа, першы бібліяграфічны

¹ Харламповіч П. Праскія грошы ў беларускіх монэтных скарбах // Гістарычна-архэолёгічны зборнік. № 1. Мн., 1927. С. 295–302 ; Харламповіч П. Монэтныя скарбы, знайдзеныя ў Беларусі, у зборах Беларускага Дзяржаўнага музея // Гістарычна-архэолёгічны зборнік. № 1. Мн., 1927. С. 305–323.

² Jodkowski J. Dukat gdański Stefana Batorego z 1578 r. // Wiadomości numizmatyczno-archeologiczne. T. III. Kraków, 1911. S. 128 ; Jodkowski J. Z dziejów mennicy wilenskiej // Wiadomości numizmatyczno-archeologiczne. T. IV. Kraków, 1912. S. 55–56 ; Jodkowski J. Sztabki srebrne z Rybiszek pod Wilnem // Wiadomości numizmatyczno-archeologiczne. T. XIV. R. 1931–1932. Kraków, 1933. S. 1–9 ; Jodkowski J. Skarby monet znalezione na terenie województw północno-wschodnich w latach 1928–1930: komunikat Muzeum Państwowego w Grodnie // Wiadomości Numizmatyczno-Archeologiczne. T. XIV. R. 1931–1932. Kraków, 1933. S. 126–130 ; Jodkowski J. Wykopalisko monet z Racewo // Wiadomości numizmatyczno-archeologiczne. T. XVI. R. 1934. Kraków, 1935. S. 107–109.

³ Дубінскі А.С. Бібліяграфія па археалогіі Беларусі і сумежных краін = Bibliographie der archäologie Weissrusslands und der Angrenzenden Länder. Мн., 1933. 216 с.

⁴ Gaettens R. Der Fund von Ludwiscze. Ein Schatz deutscher und skandinavischer Denare des XI. Jahrhunderts. Halle an der Saale 1934. 109 S., 11 Tf. ; Auktions-Katalog XXXXI. A. Riechmann & Co., Halle (Saale). Den 11. Dezember 1934. Der Fund von Ludwiscze / Inhaber R. Gaettens. [Halle an der Saale, 1934]. 56 S., 6 Tf.

⁵ Vasmer R. Ein im Dorfe Staryi Dedin in Weißrussland gemachter Fund kufischer Munzen. Stockholm, 1929. 46 S.

паказальнік выйшаў у 1960 г. (за перыяд 1917–1958 гг.), апошні ў 1978 г. (ахапіў працы да 1972 г.).⁶ Выйшла таксама ў «Нумізматыцы і эпіграфіцы» тэматычная бібліяграфія М.М.Глейзера пра савецкія манеты,⁷ і асобнай брашурай рэтраспектыўная бібліяграфія расійскіх нумізматычных прац 18 ст. М.Б.Северавай.⁸ Прыйблізна ў канцы 1980-х гг. усім зацікаўленым стала зразумела, што цэнтралізаванай бібліяграфічнай падтрымкі чакаць не прыходзіцца.

У суседніх з Беларуссю краінах маюцца нацыянальныя нумізматычныя бібліяграфіі, пік іх выхаду прыйшоўся на мяжу 20 і 21 стагоддзяў. У Польшчы ў 1967 г. выйшла «Бібліяграфія польскай нумізматыкі» вядомага вучонага і музейнага дзеяча М.Гумоўскага⁹, падрыхтаваная да выдання новая бібліяграфія шматгадовай загадчыцы Нумізматычнага кабінета Каралеўскага замка ў Варшаве М.Менцлеўскай, акая ахоплівае апошнія паўстагоддзі. У 1998 г. была надрукавана праца па бібліяграфіі нумізматыкі Украіны дэкана гістарычнага факультэта Львоўскага ўніверсітэта Р.Шуста¹⁰. Грунтоўную чатырохмоўную (на літоўскай, англійскай, нямецкай, рускай мовах) бібліяграфію па нумізматыцы, баністыцы, фалерыстыцы і медальерным мастацтве Літвы з улікам нават газетных публікацый

⁶ Спасский И.Г., Янин В.Л. Советская нумизматика. Библиографический указатель: 1917–1958 гг. // Нумизматика и эпиграфика. Т. II. М., 1960. С. 155–209 ; Спасский И.Г., Янин В.Л. Советская нумизматика. Библиографический указатель: 1959–1960 гг. Дополнения к указателю за 1917–1958 гг. // Нумизматика и эпиграфика. Т. III. М., 1962. С. 288–304 ; Северова М.Б. Советская нумизматика. Библиографический указатель 1961–1965 гг. Дополнения к указателям за 1917–1958 и 1959–1960 гг. // Нумизматика и эпиграфика. Т. IX. М., 1971. С. 191–221 ; Северова М.Б. Советская нумизматика. Библиографический указатель 1966–1972 гг. Дополнения к указателям за 1917–1958, 1959–1960, 1961–1965 гг. // НЭ. Т. XII. М., 1978. С. 188–238.

⁷ Глейзер М.М. Советские монеты: Аннотированная библиография (1918–1971 гг.) // Нумизматика и эпиграфика. Т. XI. М. : Наука, 1974. С. 240–250.

⁸ Нумизматическая литература в России XVIII века : общий обзор. Аннотированная библиография 1700–1800 гг. / Сост. М. Б Северова. Л., 1982. 37 с.

⁹ Gumowski M. Bibliografia numizmatyki polskiej / Przygotował do druku i uzupełnił H. Baranowski. Toruń, 1967. XVI, 213, [1] s. (Roczniki Towarzystwa Naukowego w Toruniu. R. 72. Z. 3).

¹⁰ Нумізматика украінських земель: Анотований бібліографічний показнік / Укладач Р. Шуст. Львів, 1998. 270 с.

выдаў супрацоўнік Нацыянальнага музея Літвы Э.Рэмецас¹¹ (з 2466 бібліографічных пазіцый 1800 – нумізматычных прац). У Расіі ў 2001 г. супрацоўнік Дзяржаўнага гістарычнага музея І.Волкаў выдаў бібліографію рускай нумізматыкі і гісторыі грашовага аbaraцэння за 1901–2000 гг.¹² У гэты ж час паўстала і беларуская нумізматычная бібліографія, якая выходзіць з друку зараз.

Арганізацыя матэрыялу

У бібліографічным апісанні ўжываецца скарочаны варыянт (без звестак вобласці адказнасці і выдавецства ў вобласці выходных даных) не толькі для эканоміі плошчы выдання, але з-за таго, што кароткага апісання дастатковая для пошуку артыкулаў ў бібліятэцы, а для пошукаў у Інэце поўнае апісанне нават істотна перашкаджае.

На жаль, міждзяржайны ДАСТ на бібліографічнае апісанне не вельмі прыстасаваны да патрэб чытача, таму зрабіць яго зручным для карыстальніка нумізматычных артыкуулаў энцыклапедый не атрымалася, але, што тычыцца галоўнага даведніка апісваемага перыяду – энцыклапедыі «Археалогія і нумізматыка Беларусі» (1993)¹³, то можна скарыстацца з разгорнутага таблічнага пераліку артыкуулаў у рэцэнзіі на гэта выданне¹⁴.

З мэтай гарантавання разумення і ідэнтыфікацыі рэкамендаваныя для аналітычнага бібліографічнага апісання скараченні кшталту «Матэрыялы рэсп. навук.-практ. канф.» не ўжываюцца, а назвы падаюцца ў поўнай форме «Матэрыялы рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі», таму што праца можа спатрэбіцца і чытачу, які не з'яўляецца носібітам беларускай мовы, а, таксама, каб пошукаўкі Інэтуту адназначна зразумелі тэкст. У бібліографічным апісанні ўжываецца загаданая ДАСТ пунктуацыя.

¹¹ Remecas E. Lietuvos numizmatikos bibliografija 1815–1999 m. Bonistika. Faleristika. Medalininkystė. Numizmatika. – Vilnius. Lietuvos nacionalinis muziejus. 2001. 360 c.

¹² Русская нумизматика и история денежного обращения XIV – начала XX в. : материалы к библиографии 1901–2000 гг. / Сост. И.В. Волков. М., 2001. 100 с.

¹³ Археология і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993.

¹⁴ Синчук И.И. Первая белорусская нумизматическая энциклопедия «Археология і нумізматыка Беларусі» // Синчук И.И. Аннотации. Мн., 2016. С. 61–75.

Матэрыялы адбіраліся па фармальных крытэрыях якасці крыніцы (без артыкулаў у газетах рознай перыядычнасці) і больш-менш сціслай адпаведнасці тэмы нумізматыкі (металічным грашовым знакам, іх знаходкам, і нематэрыяльным рэаліям часу металічнага наядуна грашовага абарачэння), таму «калянумізматычныя» працы па гэтым крытэрыі не трапілі ў бібліяграфію¹⁵. Электронныя рэсурсы не апісваюцца.

Зразумела, што з цягам часу будуць знайдзены нумізматычныя працы, якія не ўвайшлі ў бібліяграфічны спіс, а, магчыма, калі-небудзь у аматараў знайдуцца магчымасці ахапіць сваёй увагай усе газетныя беларускія выданні. Так і павінна быць, гэта нармальная развіццё тэмы.

Спіс прац арганізаваны па гадах. У межах аднаго года працы сартаваны па прозвішчы аўтара (без уліку розніцы беларускай, рускай, украінскай і балгарскай мовы, у канцы – лацінкаю), працы аднаго аўтара размешчаны ў алфавітным парадку па назвах яго твораў. Энцыклапедычныя артыкулы ў большасці выпадкаў прыводзяцца без старонкі – яны арганізаваны па алфавіту для пошуку ў крыніцы.

Пры наядунасці падстаў уключэння працы ў беларускі і літоўскі бібліяграфічныя спісы, выбар робіцца на карысць беларускага.

Канешне, беларуская частка агляду напісана больш, як бы мовіць, ад першай асобы, таму што аўтар – непасрэдны ўдзельнік падзеі нумізматычнага жыцця гэтага перыяду.

¹⁵ Напрыклад, Duksa Z. Ex libris numismaticis : Parodos katalogas. Numizmatinių ekslibrisai iš Zenono Dukso rinkinio. Vilnius, 1988. 31 p. ; Бектінеев Ш.И. Гіркі-разновесы и их роль в исследовании денежных систем на территории Белоруссии в X–XV вв. // Из истории науки и техники Белоруссии. Мин., 1988. С. 164–168 ; Сінчук І. Аповяд Літоўскага скарбу // Беларускі калекцыянер. 1991. № 4. С. 4 ; Космылев В.С. Дело И.Ю. Цейзика (к вопросу о подделке российских ассигнаций в Белоруссии начала XIX в.) // Всероссийская нумизматическая конференция : тезисы докладов и сообщений. Вологда, 18–21 мая 1993 г. Вологда, 1993. С. 72–73 ; Бохан Ю.Н., Сінчук И.И. Конное изображение на печатях литовских князей второй половины XIV–XV в. // Восьмая Всероссийская нумизматическая конференция. Москва, 17–21 апреля 2000 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 2000. С. 269–273 ; Бектінеев Ш.І. Манетападобныя пласціны // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. Т. 10. Малайзія ; Мугараджа. Мин., 2000. С. 79.

Манаграфіі

Па сутнасці за пасляваенныя паўстагоддзя паўстала толькі дзва беларускія нумізматычных кніжных выдання. Першая – кніга В.Н.Рабцэвіча «Аб чым апавядоць манеты» (1968, 1977)¹⁶, і яе трэцяе выданне пад называю «Нумізматыка Беларусі» са зменай выдавецтва і дапаўненнемі¹⁷, другое – манаграфія В.Н.Рабцэвіча «Расійска-«польскія» манетныя эмісіі эпохі Пятра І» (1995)¹⁸.

Змест першай працы («Аб чым апавядоць манеты», «Нумізматыка Беларусі») базуецца на тэксце аналітычнай часткі дысертацыі В.Н.Рабцэвіча «Тапаграфія манетных скарбаў на тэрыторыі Беларусі» (1995), якая была абаронена ў 1965 г.¹⁹. Сам аўтар сцвярджаў, што кніга навукова-папулярная, як гэта і падаецца ў анатацыі другога выдання: «Разлічана на вучняў сярэдняй школы, аматараў гісторыі і нумізматыкі» і напісана ў выходных даных трэцяга выдання. Першае выданне атрымала прыз за лепшае мастацкае афармленне на выставе ў Японіі, наклад другога выдання ў 190 000, адразу зрабіў аўтара самым вядомым нумізматам краіны.

Трэцяе выданне мела наклад толькі 5 000, але распрадавалася некалькі гадоў – кошт двух экзэмпляраў складаў месячны заробак сярэдняга працоўнага Беларусі пры звычайнай якасці і не на самай лепшай танюткай жаўтаватай паперы. Дзяржаўнае выдавецтва «Полымя» памылілася ў маркетынгу – наклад раскупілі толькі калі кошт зменышыўся ў 10 разоў, прыблізна да аднаго долара па курсе. Тым больш, што другое выданне распаўсюджвалася толькі ў БССР і было звышдаступным, а яго ілюстрацыйная частка – каталог, які выкарыстоўваўся як вызначальнік манет пры адсутнасці спецыялізаваных выданняў нічым, акрамя даданых нецікаўных савецкіх алімпійскіх манет, не адрознівалася ад ілюстрацыйной часткі папярэдніх выданняў.

¹⁶ Рябцевич В.Н. О чем рассказывают монеты. Мн., 1968 ; Рябцевич В.Н. О чем рассказывают монеты. Мн., 1977.

¹⁷ Рябцевич В.Н. Нумизматика Беларуси. Мн., 1995.

¹⁸ Рябцевич В.Н. Российско-«польские» монетные эмиссии эпохи Петра I. Тольятти, 1995.

¹⁹ Рябцевич В.Н. Топография монетных кладов на территории Белоруссии : автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Л., 1965.

Назва «Аб чым апавядаюць манеты» кнігі В.Н.Рабцэвіча тыповая для савецкіх навукова-папулярных прац таго часу: «Манеты апавядаюць» Г.А.Фёдарава-Давыдава (1963)²⁰, «Апавядае манетны скарб» М.Міхельбертаса (1968)²¹, «Знаходкі апавядаюць» В.Н.Рабцэвіча (1969)²², «Скарбы апавядаюць» А.Г.Векслера і А.С.Мельнікавай (1974)²³ «Скарбы пачынаюць гаварыць» Л.Дзікаса і А.Янкаўскаса (1980)²⁴, «Манеты апавядаюць» А.С.Мельнікавай (1984)²⁵, «Красамоўныя манеты» Л.Петкевічутэ (1989)²⁶, «Калі гавораць манеты» І.Сінчука і Б.Філонава (1989)²⁷, «Аповяд Лікоўскага скарбу» І.Сінчука (1991)²⁸, «Манеты апавядаюць» З.Дуксы (1991)²⁹.

Варта адзначыць, што пералік манет у табліцах у пэўнай ступені адпавядаў уяўленню аўтара пра краязнаўчую ўніверсальную нумізматычную калекцыю – свою калекцыю В.Н.Рабцэвіч перадаў Беларускаму дзяржаўнаму ўніверсітэту, на яе базе быў створаны нумізматычны кабінет універсітэта.

Пісалася апошняя рэдакцыя кнігі доўга, прыблізна гадоў 10. Колькасць фотатабліц з выявамі манет павялічылася з 145 да 244, тэкст прырос у 1,7 раза.

У трэцім выданні, акурат тады, калі пачаўся росквіт даследаванняў першых манет Вялікага Княства Літоўскага, тэма першых манет Вялікага Княства Літоўскага падаецца сціснута, у памерах маленькага абзаша.

У другім выданні аўтар памылкова ў табліцах падае дэнарый Аляксандра Ягелончыка (1440–1492) як манету Кейстута (1345–1382), у апошнім выданні колькасць першых манет Вялікага Княства Літоўскага павялічылася з 4 да 12, але яны атрымалі агульную

²⁰ Фёдоров-Давыдов Г.А. Монеты рассказывают (Нумизматика). М., 1963. (Научно-популярная серия).

²¹ Michelbertas M. Pasakoja monetų lobis // Švyturys. 1968. № 8. Р. 16.

²² Рабцэвіч В.Н. Знаходкі апавядаюць : Заўвага гісторыка // Маладосць. 1969. № 4. С. 146.

²³ Векслер А., Мельникова А. Клады рассказывают // Наука и жизнь. 1974. № 12. С. 92–96.

²⁴ Dzikas L., Jankauskas A. Lobiai prabyla // Moksłas ir gyvenimas. 1980. № 6. Р. 37.

²⁵ Мельникова А.С. Монеты рассказывают... // Знание – сила. С. 1984. № 8. С. 30–31.

²⁶ Petkevičiūtė L. Iškalbingos monetos // Knygnešys. 1989. № 6. Р. 46.

²⁷ Сінчук І., Філонau Б. Калі гавораць манеты // Бярозка, 1989. № 12. С. 28–30.

²⁸ Сінчук І. Аповяд Лікоўскага скарбу // Беларускі калекцыянер. 1991. № 4. С. 4.

²⁹ Duksa Z. Monetos pasakoja. Vilnius, 1991.

атрыбуцыю «Вялікае Княства Літоўскае. 1–12. Дэнарыі 2-й пал. XIV – 1-й трэці XV ст.» (у табліцы прыводзяцца эрмітажныя экзэмпляры).

У табліцах трэцяга выдання прыводзіцца адзін медны пул Джанібека (1340–1357) манетнага двара Саarya ал-Джэдіда 1351/52 г. Падчас прыёму экзамена па курсе нумізматыкі ў Беларускім універсітэце культуры ў студэнтаў спецыялізацыі «музеязнаўства» я не мог зразумець, чаму яны настойліва апавядаюць пра знаходкі манет Залатой Арды ў Брэсцкай вобл. Студэнты спасылаліся на «Нумізматыку Беларусі». Калісці Ф.В.Пакроўскі ўзгадваў пра знаходкі «татарскіх манет» у наваколлі Брэст-Літоўска³⁰. У адным са сваіх артыкулаў В.Н.Рабцэвіч прагнаваў знаходкі залатаардынскіх манет па югу Беларусі і, асабліва, Брэсцкай вобласці³¹.

Сапраўды, В.Н.Рабцэвіч аб залатаардынскіх манетах напісаў у розных выданнях кнігі, але сказанае ім супярэчыць даным яго ж дысертацыі аб тапаграфіі знаходак³². Верагодна, гэта тлумачыцца тым, што ў 1970-х гг. В.Н.Рабцэвіч не меў поўнага тэксту сваёй дысертацыі і пісаў па памяці (толькі ў пачатку 1980-х гг. мне ўдалося атрымаць яе мікрофільм і перадаць аўтару).

Па сутнасці без асвялення застаўся храналагічны адрэзак, дзе акурат і варта было ўжываць методыку картаграфавання таму, што адсутнічалі пісьмовыя крыніцы па гэтым перыядзе.

Не трапіў у апошні варыянт цікавы сюжэт пра лазаходства – у першай палове 1980-х гг. мне давялося дапамагаць В.Н.Рабцэвічу падбіраць крыніцы і нават знайсці два аўтарскія пасведчанні на мадэрнізацыю біярамкі, а ў 1988 г. удалося скарыстацца з атрыманых ведаў: у Мсціславе ў абедзенны перапынак з цікавасці дапамог рабочым знайсці пад зямлём месца прапыту трубы водаправода з дапамогай двух сагнутых электродоў – акурат у той дзень, калі ў раскопе знайшлі галандскі дукат.

³⁰ Покровский Ф.В. Археологическая карта Гродненской губернии. Вильна, 1895. С. 93, п. 107.

³¹ Рябцевич В.Н. К вопросу о денежном обращении западнорусских земель в XIV–XV столетиях // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 2. Киев, 1965. С. 129.

³² Фомин А.В., Синчук И.И. Медный пул Узбек-хана из Старого замка в Гродно // Восемнадцатая Всероссийская Нумизматическая конференция. Москва – Коломна. 20–25 апреля 2015 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 2015. С. 74–75.

На жаль, у трэцяе выданне не трапіла і новая глава пра паданні аб скарбах, матэрыял для якой В.Н.Рабцэвіч збіраў некалькі гадоў (была надрукавана пазней як артыкул)³³.

Колькасць улікова-выдавецкіх аркушаў выдавецтвам па нейкіх невядомых прычынах завышана прыблізна на 15%, на самой справе тэкст складае каля 19, ілюстрацыі – каля 20 аркушаў.

Значная колькасць памылак перайшла і ў трэцяе выданне. Шкада, што аўтар не пазбавіўся ад асабістага «падарунка» рэдактара другога выдання А.П.Ігнаценкі – гэта ён прынёс даследчыку фрагмент з тэксту «Ведомости, колікое число взято в городе Гродно контрибуционай казны» 1784 г. (у другім выданні) ці 1794 г. (у трэцім выданні), а В.Н.Рабцэвіч некрытычна паставіўся да інфармацыі. У выніку была зменена гісторыя грашовай масы ўсходній часткі Рэчы Паспалітай, якая адышла да Расійскай Імперыі ў 1795 г., і без ніякіх падстаў зроблена абсолютна памылковая выснова: «...становітся совершенно очевидным, что до полного слияния белорусского денежного хозяйства с русским оставался лишь последний шаг»³⁴.

З цягам часу пзўная канфармісцкая эвалюцыя адбывалася ў ілюстрацыйнай частцы кнігі В.Н.Рабцэвіча: у першым выданні (1968) былі манеты міжваеннай Польскай Рэспублікі, часткай якой два дзесяцігодзі з'яўлялася Заходняя Беларусь, і металічныя боны польскіх вайсковых кааператываў з назвамі месцаў дыслакацый вайсковых частак ва ўсходніх беларускіх ваяводствах гэтага ж перыяду «буржуазнай Польшы», у другім выданні (1977), засталіся толькі боны польскіх вайскowych кааператываў, а ў трэцім (1995), калі ідеалагічны ціск на навукоўцаў зменшыўся – неспадзявана зніклі і манеты міжваеннай Польскай Рэспублікі, і боны польскіх вайскowych кааператываў. Зніклі нумізматычныя сведкі гісторыі 40% насельніцтва Беларусі – серыйныя манеты Польскай Рэспублікі для абарачэння. Але знайшлося месца для камарційных выпускаў

³³ Рябцевич В.Н. Клады : атрибуция, классификация, интерпретация (этнографико-нумизматический очерк) // Крыніцы знаўства і спецыяльныя гістарычныя дысцыпліны. Вып. 2. Мн., 2005. С. 104–120.

³⁴ Синчук И. Литовско-белорусский грошово-золотово-рублевый счет начала 19 в. // Tarptautinė numizmatikos konferencija, skirta Lietuvos nacionalinio muziejaus 150-mečiui : Vilnius, 2006 = Internacinal Numismatic Conference Marking the 150th anniversary of the National Museum of Lithuania : Vilnius, 2006 = Международная нумизматическая конференция, посвященная 150-летию Национального музея Литвы : Вильнюс, 2006. Vilnius, 2010. Р. 347–366.

памятных калекцыянерскіх манет, якія не служылі для абслугоўвання грашовага абарачэння і былі «эміграваныя» СССР, неіснуючай ужо краінай. Пашырылася тэкстовая частка пра паслярэвалюцыйнае грашовае абарачэнне ў 1918–1919 гг. у канцы Першай сусветнай вайны і нічога не напісана пра 20 гадоў грашовага абарачэння ў суседній з Савецкай Беларуссю Заходній Беларусі (тады яшчэ Крэсаў Усходніх), не сказана ні слова аб абмене злотых на рублі ў 1939 г., аб лёссе савецкіх грошаў на акупаванай тэрыторыі, аб новым адміністрацыйным німецкім падзеле Беларусі ў 1941 г., у выніку якога на заходнепалескай частцы Беларусі сталі законнымі плацежнымі сродкамі карбованцы, а на бяластоцкай – дойчмаркі.

У горшы бок змянілася эрганоміка даведніка – з цяжкасцю ў трэцім выданні шукаецца тэкст да табліцы «Геральдычныя выявы, вензеля, манаграмы і іншыя абрэвіятуры на манетах», якой часта карыстаюцца чытачы пры працы з кнігай.

Галоўны мінус кнігі – ужыванне амаль выключна ўсходнебеларускіх пісьмовых крыніц, большай часткай друкаваных і адсутнасць спасылак. У выніку ўсе рэгіянальныя працэсы былі перанесены на цэнтральную і заходнюю Беларусь без адпаведных падстаў на тое, а інфармацыю праверыць немагчыма.

Галоўная прывабнасць кнігі для сярэдняга чытача – каталог-вyzначальнік. Сёння, з пашырэннем Інтэрнэту, які робіць даступнымі шматлікія каталогі, аўкцыёны, навуковую ўліковую дакументацыю замежных музеіных збораў, ён згубіў свою актуальнасць. Зараз кніга – помнік навуковага жыця краіны савецкіх і першых постсавецкіх часоў.

Манаграфія В.Н.Рабцэвіча «Расейска-«польскія» манетныя эмісіі эпохі Пятра І» (1995)³⁵ была выпушчана да абароны доктарскай дысертацыі аўтара³⁶.

Некалькі гадоў яна не магла знайсці выдаўца, але нейкім чынам яе удалося апублікаваць у далёкім расійскім Тальяті на камерцыйнай аснове.

Уласна аналітычная частка складаецца з дзвюх сэнсавых частак – сеўскім чэхе і пятроўскім тінфе. Першую частку працы па просьбе

³⁵ Рябцевич В.Н. Российско-«польские» монетные эмиссии эпохи Петра I. Тольятти, 1995.

³⁶ Рябцевич В.Н. Российско-«польские» монетные эмиссии эпохи Петра I : автореферат монографии ... докт. ист. наук. Мн., 1996.

аўтара мне давялося чытаць яшчэ ў рукапісе, а гістарыяграфічны раздел і перакладаць. Пасля выхаду кнігі замест стандартнай добраі анатацыі, яшчэ перад абаронай В.Н.Рабцэвічам доктарскай, нечакана напісаўся вялікі палемічны артыкул па тэматыцы манаграфіі, але з нагоды абароны я вырашыў яго прытрымаць, а потым надоўга забыў. Паколькі тэкст артыкула па памерах перавышае два ўлікова-выдавецкія аркушы, то можна зрабіць выснову, што сказаць было што³⁷.

Адно шкада – не атрымаўся ў выніку корпус пятроўскіх тінфаў. А фотаздымкі ўсяго збору тінфаў Дзяржаўнага гістарычнага музея (Масква) з дозволам друкаваць і іх метралагічныя паказчыкі я сам прывозіў аўтару і нават напісаў нейкі невялічкі артыкул аб іх метралогії³⁸.

Пра сеўскі чэх існавала невялікая, але добрая дарэвалюцыйная праца М.Г.Дземені, фінансы Расійскай Імперыі былі грунтоўна вывучаныя дарэвалюцыйнымі гісторыкамі, праблему пятроўскіх тінфаў падняў першым калега В.Н.Рабцэвіча В.С.Касмылёў. Выходзіла так, што праца павінна была быць абагульняючай і з выкарыстаннем новых тэхнічных сродкаў вывучэння саміх манет. Атрымаліся дабротныі толькі гістарыяграфічныя часткі. Калі казаць коратка, то манаграфія выразна не ўдалася. Але гэта першая і дагэтуль адзіная ў рэспубліцы доктарская нумізматычная манаграфія. І яна з гэтай нагоды ўжо заняла дастойнае месца ў беларускай нумізматычнай гістарыяграфіі.

Невялічная кніга А.П.Арлова 1991 г. пра памятныя манеты СССР³⁹ пакінула па сабе ўспамін як якасны паліграфічны прадукт з аднымі выявамі – і не больш. Як бы мовіць, альбом-мініацюра.

Што тычыцца другой кнігі А.П.Арлова – цэнніка манет Расійскай Імперыі, які выйшаў у 1994 г.⁴⁰, то варта пераказаць слова

³⁷ Синчук И.И. Петровские чехи и тинфы : заметки читателя. Рябцевич В.Н. Российско-«польские» монетные эмиссии эпохи Петра I. Тольятти, 1995. 310 с. // Синчук И.И. Ненужные рецензии. Мн., 2015. С. 5–51.

³⁸ Синчук И.И. Тинфы Петра I из коллекции Государственного Исторического музея // Информационный бюллетень Ассоциации «История и компьютер» / Специальный выпуск бюллетеня : тезисы докладов и сообщений II конференции Ассоциации «История и компьютер». Красновидово, 18–20 марта 1994 г. М., 1994. Апрель. № 10. С. 58–59.

³⁹ Орлов А.П. Памятные монеты СССР 1965–1990. Мн., 1991.

⁴⁰ Орлов А.П. Монеты России. 1700–1917. Мн., 1994.

В.В.Уздзеніка, пасля кароткага знаёмства з каталогам А.П.Арлова. Сутнасць іх зводзілася да таго, што В.В.Уздзенікаў ачысціў усю інфармацыю, якая была ў дарэвалюцыйных каталогах, а аўтар зноў усе падробкі вярнуў у сваю кнігу, што цэны, якія ў ёй прыводзяцца, не маюць сэнсу, бо прывязаны да дарэвалюцыйных каталогаў, і ўвогуле, гэта нават не кампіляцыя, а запазычанне з дарэвалюцыйных гандлёвых каталогаў, што ілюстрацыі рабіліся не з аб'екта, а з іншай публікацыі.

Хутчэй за ўсё, заяўлены наклад у 25 000 не быў надрукаваны, спробы распрадаць за мяжу не мелі поспеху, бо на кніжным рынку з ім канкураваў новы двухмоўны англо-рускі каталог манет Расійскай Імперыі В.В.Уздзеніка, існавалі таксама англамоўныя каталогі замежных аўтараў, а кошт экземпляра ў палову заробку беларуса быў не для мясцовага спажыўца.

З вучэбных выданняў можна адзначыць толькі «Гістарычнае краязнаўства» з главой В.Н.Рабцевіча «Нумізматыка» (1980)⁴¹ і няўдала тэматычна скампанаваную малатыражную брашуру Ж.Р.Пляскач, М.В.Стральца, І.І.Сінчука (1997)⁴².

Матэрыялы пілатажных палявых даследаванняў І.І.Сінчука па тэме «Традыцыйныя спосабы пераноскі, хавання і тэзаўрацыі грошаў у Беларусі, на Украіне і ў Расіі» друкавалі ў дзвюх невялікіх рэзаграфічных брашурках (1994, 1998)⁴³.

Факсімільнае выданне экспертарнага заключэння аб манетах калекцыі і іх магчымай прыналежнасці да скарба для МУС як узор выдаў І.І.Сінчук (1994)⁴⁴. На жаль, інфармацыя органаў следства была недакладнай – па ўласных каналах атрымалася даведацца, што скарбаў бало два з розных месцаў. Але методыка экспертызы

⁴¹ Рябцевич В.Н. Нумизматика // Историческое краеведение Белоруссии. Мин., 1980. С. 169–200.

⁴² Пляскач Ж.Р., Стралец М.В., Сінчук І.І. Некаторыя пытанні вывучэння гісторыі, эканамічнай тэорыі і культуралогіі ў ВНУ : вучэбны дапаможнік. Брэст, 1997.

⁴³ Сінчук И.И. Традиционные способы переноски, сокрытия и тезаврации денег в Белоруссии, на Украине и в России. Материалы пилотажного исследования. Записи 1983 г. Мин., 1994 ; Сінчук И.И. Традиционные способы переноски, сокрытия и тезаврации денег в Белоруссии, на Украине и в России. Материалы пилотажного исследования. Записи 1984 г. Бельск Подляский, 1998.

⁴⁴ Сінчук И.И. Экспертное заключение о кладе монет 17–18 вв. из д.Гладково Чаусского р-на Могилевской обл. Беларусь. Мин., 1994.

распрацавана слушная для вырашэння паставленах перад экспертам задач.

Брашура Ш.І.Бекцінеева (пры ўдзеле А.В.Квяткоўскай і В.М.Мілюціна) пра грашовае абарачэнне Вялікага Княства Літоўскага 13–15 стст. выйшла ў 1994 г.⁴⁵. Запомнілася ўжываннем ужо вызначаных і тых, што ўвайшлі ў археалагічную справаздачу лістаратрымальніка А.В.Квяткоўскай матэрыялаў без спасылкі на аўтарства атрыбуцыі⁴⁶.

Безумоўным поспехам тых часоў была энцыклапедыя «Археалогія і нумізматыка Беларусі» (1993)⁴⁷. Адмоўныя адозвы саміх аўтараў нічога ў ацэнцы не змяняюць⁴⁸. Гэта было першае ў Беларусі даведачнае нумізматычнае выданне і другое ў СССР і постсавецкіх рэспубліках (пасля ўкраінскага львоўскага «Нумізматычнага слоўніка» В.В.Зварыча 1972 г.). Амаль чатыры сотні артыкулаў, неперакладных, самастойных. Асноўнымі аўтарамі выступілі В.Н.Рабцэвіч і І.І.Сінчук (разам прыблізна 85% нумізматычных артыкуалаў). Шэраг тэкстаў пісаўся непасрэдна «з працоўнага стала», яшчэ да публікацыі матэрыялаў даследаванняў. І тое, што нумізматычныя артыкулы былі перамешаны з археалагічнымі, не вельмі перашкаджала – пагаджаліся з тым, што было. Уклад В.Н.Рабцэвіча цяжка пераацэніць – амаль усе фотаздымкі манет паходзяць з эрмітажнай калекцыі і гэта стала магчымым толькі з-за яго зацікаўленых адносін да выдання – само выдавецтва ніякай ініцыятывы па атрыманні ілюстратыўнага матэрыялу не выказала. Больш таго, рэдакцыя энцыклапедыі ў спіске ўстаноў, якія прадставілі

⁴⁵ Бектинеев Ш.И. Денежное обращение Великого княжества Литовского в XIII–XV вв. Мн., 1994.

⁴⁶ Сінчук І.І. Дэнарыі Вялікага княства Літоўскага з каменных магільнікаў Вензаўшчына і Куклі // Весці АН БССР. Сер. грам. навук. 1995. № 3. С. 73–77.

⁴⁷ Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993.

⁴⁸ Рябцевич В.Н., Егорейченко А.А. «Это, пожалуй, первое такое издание в Европе», или энциклопедия ошибок // Советская Белоруссия. Минск. 7 октября 1994 ; Егорейченко А., Рабцевич В. Энцыклапедыя, якая дыскрэдыта беларусскую навуку // Беларускі гістарычны часопіс, 1995. № 1, С. 118–119 [Рэцэнзія] ; Егорейченко А.А., Рябцевич В.Н. Энциклопедия «Археология і нумізматыка Беларусі». Мінск : Беларуская энцыкларедыя імя Петруся Броўкі. 1993. 702 с. // Российская археология, 1995. № 4. С. 206–208 [Рэцензія] ; Сінчук І.І. Первая белорусская нумизматическая энциклопедия «Археологія і нумізматыка Беларусі» // Сінчук І.І. Аннотации. Мн., 2016. С. 42–75.

ілюстрацыі, не падаў Дзяржаўны Эрмітаж, без якога гэта выданне было бы немагчымым, прынамсі, у такім выглядзе.

У 1990-х гг. стала зразумелым, што дзяржаўнага фінансавання на выданне нумізматычных прац па вялікаму рахунку не будзе, а выдавецтвы на самой справе сталі прыдаткамі да тыпографіі, якая працуе толькі для прыбытку і па перадаплаце друку самім аўтарам. Разам з парушанай сістэмай кнігагандлю, адсутнасць фінансавання выдавецтвамі ці арганізацыямі-працаадаўцамі якіх бы там ні было навуковых выданняў нават пры адмове аўтараў ад ганаараў прывяло да згортвання «пісьменніцкага» патэнцыялу даследчыкаў. Хто пагадзіўся з умоваю некампенсацыі аўтарскіх затрат, стаў друкаваць свае працы невялікімі накладамі на самафінансаванні, хто не пагадзіўся, той амаль нічога не друкуе.

Перыядычныя выданні і зборнікі прац

На працягу другой паловы 20 ст. у БССР і Рэспубліцы Беларусь не існавала спецыяльнага перыядычнага выдання. Нумізматычныя выданні друкаваліся ў розных часопісах, куды траплялі дастаткова выпадкова. Частка прац трапляла ў саюзныя і профільныя выданні. Па гэтай прычыне і прац друкавалася мала, і мала іх рыхтавалася.

За паўстагоддзя беларускія нумізматычныя працы друкаваліся амаль у паўсотні часопісаў і штогоднікаў.

Антыхнасць

Антыхны перыяд прадстаўлены шэрагам невялікіх прац беларускага археолага Л.Д.Побаля⁴⁹, напэўна, ініцыяваных Зводам

⁴⁹ Побаль Л.Д. Рымскія манеты на тэрыторыі БССР // Весці АН БССР. Сер. грам. навук, 1964. № 2. С. 127–128 ; Побаль Л.Д. Рымскі імпарт на Браслаўшчыне // Браслаўскія чытанні : Матэрыялы II-й навукова-краязнаўчай канферэнцыі, прысвечанай 925-годдзю Браслава (1065–1990). 16–17 лютага 1991 г. Браслаў, 1991. С. 60–62 ; Побаль Л.Д. Антычныя знаходкі ў Мінскай вобласці // Беларускі гістарычны часопіс. 1993. № 4. С. 28–32 ; Побаль Л. Новы скарб рымскіх сярэбраных манет з Беларусі // Час, помнікі, людзі. Памяці рэпрэсаваных археолагаў : тэз. дакл. міжнар. канф., Мінск, 27–30 кастр. 1993 г. Мн., 1993. С. 180 ; Побаль Л.Д. Рымскі імпарт Навагрудчыны (I–III стст. н. э.) // 2-я Навагрудская чытанні : гісторыка-археалагічныя даследаванні Навагрудка : навуковая канферэнцыя, прымеркаванная да адкрыцця Навагрудскага

У.У.Крапоткіна «Скарбы рымскіх манет на тэрыторыі СССР» 1961 г.⁵⁰ Абзорная праца В.Н.Рабцэвіча на тую ж тэму, якая грунтуецца на структурным фрагменце яго дысертациі, з'явілася на некалі гадоў пазней⁵¹. Аб скарбе рымскіх манет з вёскі В. Жукевічы напісаў У.А.Анохін⁵². К.Шыдлоўскі ўдакладніў лакалізацыю знаходкі залатых манет-медальёнаў⁵³. Усе артыкулы друкаваліся ў рэспубліканскіх выданнях.

Куфіцкі дырхем

Напачатку пра куфіцкія дырхемы пісаў выключна В.Н.Рабцэвіч⁵⁴, які атрымаў адпаведную падрыхтоўку ў час навучання ў аспірантуры

гісторыка-краязнаўчага музея. Навагрудак, 11 верасня 1992 г. Навагрудак, 1993. С. 75–77 ; Побаль Л.Д. Антычныя знаходкі ў Мінскай вобласці // Беларускі гістарычны часопіс. 1993. № 4. С. 28–32 ; Побаль Л.Д. Аналіз антычнага імпарту Пінскага Палесся // Навукова-практычная канферэнцыя, прысвечаная 900-годдзю Пінска : тээзы дакладаў. Пінск, 1994. С. 14–17 ; Побаль Л. Прывітанне з далёкай мінуўшчыны // Беларус. думка. 1995. № 6. С. 24–26 ; Побаль Л.Д. Магілёўшчына і античны свет : аналіз нумізматычна-археалагічных крыніц // Рэгіянальная навуковая канферэнцыя «Гістарычныя лёсы Верхняга Падніaproў». Ч. I (Археалогія). Магілёў, 1995. С. 181–188 ; Побаль Л.Д. Антычныя нумізматычныя багацці Міншчыны і Віцебшчыны // Беларускі гістарычны часопіс, 1996. № 1. С. 115–125 ; Побаль Л.Д. Скарб рымскіх манет з Жалудка // Шчучыншчына: мінулае і сучаснасць : матэрыялы навукова-практычнай краязнаўчай канферэнцыі, прысвечанай знакамітым людзям, помнікам гісторыі і культуры, гістарычным падзеям і мясцінам Шчучыншчыны. Ліда, 1997. С. 42–45; Побаль Л.Д. Антычныя багацці Брэста і яго наваколля. Нумізматыка // Беларускі гістарычны часопіс, 1998. № 3. С. 60–65 ; Побаль Л.Д. Антычныя гроши у Гродзенскім Панямонні // Беларускі гістарычны часопіс. 1999. № 2. С. 49–52.

⁵⁰ Кропотkin B.V. Клады римских монет на территории СССР // Археология СССР. Свод археологических источников. М., 1961. Вып. Е 4–4.

⁵¹ Рябцевич В.Н. Находки античных монет на территории Белоруссии // Вопросы истории. Сборник статей молодых ученых и аспирантов. Мн., 1968. С. 187–192.

⁵² Анохін У.А. Скарб рымскіх манет з вёскі В. Жукевічы // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі, 1974. № 3. С. 23–25.

⁵³ Шыдлоўскі K. Удакладненне наконт адной нумізматычнай знаходкі // Браслаўскі сшытак : Гістарычны зборнік. Браслаў, 1996. № 1. С. 29–30.

⁵⁴ Рябцевич В.Н. Два монетно-вещевых клада из Витебской области // Нумизматика и эпиграфика. Т. V. М., 1965. С. 121–160 ; Рябцевич В.Н. Куфические дирхемы на территории Белоруссии // Древности Белоруссии : материалы конференции по археологии Белоруссии и смежных территорий. Мн., 1967. С. 255–

ў Дзяржаўным Эрмітажы, потым гэтай катэгорыяй манет заняўся В.М.Мілюцін⁵⁵. Працы гэтага даследчыка выходзілі і па-за межамі Беларусі, таму частка з іх невядома большасці беларускіх чытачоў.

256 ; Рабцевіч В.Н., Стуканаў А.Д. Манеты арабскага халіфата на тэрыторыі Беларусі // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі, 1973. № 4. С. 33–39 ; Добровольскій И., Рябцевіч В. Козынковскій клад куфіческіх дірхамов (основныя рэзультаты исследования) // Другая міжнародная навукова-практычная канферэнцыя «Ісламская культура татараў-мусульман Беларусі, Літвы і Польшчы і яе ўзаемадзеянне з беларускай і іншымі культурамі». Менск, 19–20 траўня 1995 г. Ч. 2. Мн., 1996. С. 35–37 ; Добровольскій И.Г., Рябцевіч В.Н. Козынковскій клад куфіческіх дірхамов // Труды VI Міжнароднага Конгрэсса славянскай археологии. Новгород, 26–31 августа 1996 г. Т. 5. Історыя і культура дрэвных і средневековых славян. М., 1999. С. 295–298 ; Рябцевіч В.Н. Дірхамы арабскага халифата ў денежном хозяйстве Полоцкай земли (IX–X вв.) // Славяне и их соседи (археология, нумизматика, этнография). Мн., 1998. С. 66–80 ; Рябцевіч В.Н. Брактейтныя подражанія куфіческім дірхамам в погребеніях і кладах конца X–XI вв. на тэрыторыі западных земель Древней Русі // Гістарычна навука ў Белдзяржуніверсітэце на рубяжы тысячагоддзя : матэрыялы Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай 65-годдзю заснавання гістарычнага факультэта Белдзяржуніверсітэта, Мінск, 26 лістапада 1999 г. Мн., 2000. С. 207–209.

⁵⁵ Мілютин В.Н. Методыческие и методологические аспекты анализа нумизматического материала // IV Республіканська наукоўская конферэнцыя з історичнага краязнавства. Тезіс доповідей і повідомлень. Кіев, 1989. С. 155–156 ; Мілютин В.Н. Монеты в погребеніях X–XI вв. на тэрыторіі Беларуссии // Тезісы историко-археологічнага семінару «Чернігов і его округа в IX–XIII вв.» (15–18 мая 1990 г.). Чернігов, 1990. С. 111–114 ; Мілютин В.Н. Монеты в погребеніях X–XI вв. на тэрыторіі Беларуссии // Тезісы историко-археологічнага семінару «Чернігов і его округа в IX–XIII вв.» (15–18 мая 1990 г.). Чернігов, 1990. С. 111–114 ; Мілютин В. Монетные находки [IX–XI вв. на Могилевщине] // Могилевщына. Могилев, 1991. С. 44–45 ; Мілютин В.Н. Находки куфіческіх дірхемов на тэрыторіі северо-западной Белоруссии // Браслаўскія чытанні. Матэрыялы II Навукова-краязнанчай канферэнцыі, прысвечанай 925-гаддзю Браслава (1065–1990). 16–17 лютага 1991 г. Браслаў, 1991. С. 54–55 ; Мілютин В.Н. Находкі сасанидскіх монет на тэрыторіі Белоруссии // Тезісы Второй Гомельскай областной научной конференции о историческом краеведению, 1991 г. Гомельщына: Археология, история, памятники. Секция археологии и нумизматики. Гомель, 1991. С. 98–99 ; Мілютин В.Н. К вопросу об экономическом потенциале междууречья Днепра и Сожа в IX–XI вв. // Слов'яны і Русь у навуковій спадчині Д.Я.Самоквасова: Матеріали історико-археолагічнага семінару, присвяченого 150-річчу від дня народження Д.Я.Самоквасова (14–16 вересня 1993 р., м.Новгород-Сіверскій). Чернігів, 1993. С. 86–88 ; Мілютин В.Н., Шадыро В.І. Находкі монет из поселений Прудники // Гістарычна-археалагічны зборнік. № 5. Мн., 1994. С. 255–262.

Заходненеўрапейскі дэнарый

Тэматыка заходненеўрапейскага дэнарыя ў другой палове 20 ст. не распрацоўвалася, пісаліся толькі артыкулы да энцыклапедычных выданняў.

Плацежныя зліткі

Вывучэнне літоўскіх плацежных зліткаў не вялося з той нагоды, што ў музейным фондзе былі два зліткі⁵⁶, пазней адзін з іх укралі з музейнай вітрыны. Быў напісаны адпаведны энцыклапедычны артыкул⁵⁷.

Пражскі грош

Да пражскіх грошаў у 1964–1965 г. звярнуўся В.Н.Рабцевіч⁵⁸, ён уступіў у палеміку з маскоўскай даследчыцай Н.А.Собалевай адносна шляхоў наплыvu пражскага гроша (абараніла ў 1967 г.кандыдацкую дысертацию па тэме «Эканамічныя сувязі паўднёвай і заходняй Русі з Чэхіяй у XIV–XV стст. (па данных нумізматыкі)»⁵⁹. Праз два дзесяткі гадоў да гэтых манет звяртаўся Ш.І.Бекцінёў⁶⁰.

⁵⁶ Рябцевич В.Н. Основные итоги нумизматических исследований в БССР // Белорусские древности : доклады к конференции по археологии Белоруссии. Мн., 1967. С. 434.

⁵⁷ Рабцевіч В.Н. Зліткі плацёжныя // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 132.

⁵⁸ Рябцевич В.Н. Обращение пражского гроша на западнорусских землях // Государственный Эрмітаж. 1764–1964 : тезисы докладов на юбилейной научной сессии. Секционные заседания. Октябрь 1964. Л., 1964. С. 101–103; Рябцевич В.Н. К вопросу о денежном обращении западнорусских земель в XIV–XV столетиях // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 2. Киев, 1965. С. 121–134.

⁵⁹ Soboleva N.A. Nálezy pražských grošů na území SSSR // Sborník Národního muzea v Praze. Ř.A. Historie. Sv. XXIV, Č. 3–4. Praha, 1970.

⁶⁰ Бектінёў Ш.І. Пражскі грош в денежном обращении Великого Княжества Литовского // Древности Литвы и Белоруссии. Вільнюс, 1988. С. 130–134 ; Бектінёў Ш.І. Историография обращения пражского гроша в Великом княжестве Литовском (по белорусским материалам) // Гісторыяграфія гісторыі Беларусі: стан і перспектывы развіцця : матэрыялы наўковай канферэнцыі,

Першыя манеты Вялікага Княства Літоўскага

Праблема першых манет Вялікага Княства Літоўскага не з'яўлялася папулярнай сярод беларускіх даследчыкаў.

Два артыкулы напісаў І.І.Сінчук⁶¹. Першы – спроба зрабіць рэвізію пра гэтыя манеты. У другім, пра археалагічныя манеты з пахаванняў, вартае ўвагі назіранне, што загатоўкі плюшчыліся молатам без ужывання «гладкага чекана»⁶². Да гэтых знаходак першых манет Вялікага Княства Літоўскага з таго ж помніка праз два гады звязтаўся таксама Ш.І.Бекцін ease⁶³.

Манеты Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай

Асноўная колькасць беларускіх нумізматычных прац прысвечана менавіта гэтаму перыяду, пераважна пасля уніі Манеты Вялікага Княства Літоўскага і Каралеўства Польскага. Першымі з'явіліся вялікія артыкулы В.Н.Рабцэвіча пра грашовую масу і манетныя скарбы гэтага перыяду⁶⁴, потым даследчык працягнуў

прысвечанай 70-годдзю Інстытутата гісторыі НАН Беларусі. Мінск, 6–7 кастр. 1999 г. Mn., 2000. С. 74–77.

⁶¹ Сінчук І. Пытання больш, чым адказаў // Спадчына, 1994. № 5. С. 19–21 ; Сінчук І.І. Манеты Вялікага княства Літоўскага 14–15 стст. // Славутыя людзі Воранаўшчыны : матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай 140-годдзю з дня нараджэння беларускага археолага, этнографа, краязнаўцы і фалькларыста В.А.Шукевіча і 145-годдзю з дня смерці буйнога вучонага ў галіне батанікі і заалогії С.Б.Юндзіла (3 снежня 1992 г.). Гродна – Нача, 1994. С. 39–44.

⁶² Сінчук І.І. Дэнарыі Вялікага княства Літоўскага з каменных магільнікаў Вензаўшчыны і Куکлі // Весці АН БССР. Сер. грам. навук. 1995. № 3. С. 73–77.

⁶³ Бекцін ease Ш.І. Монетны клад из Вензовщины (Из истории денежного обращения Великого княжества Литовского в 1-й четверти XV в.) // Шчучыншчына: мінулае і сучаснасць : матэрыялы навукова-практычнай краязнаўчай канферэнцыі. «Знакамітныя людзі, помнікі гісторыі і культуры, гістарычныя падзеі і мясціны Шчучыншчыны», праведзеная 24 сак. 1995 г. Ліда, 1997. С. 57–62.

⁶⁴ Рябцевич В.Н. Шотландские монеты первой половины XVII в. в кладах Белоруссии и соседних районов // Нумизматика и эпиграфика. Т. IV. М., 1963. С. 251–260 ; Рябцевич В.Н. Монетные клады XVII и первой четверти XVIII в. на территории Чернигово-Северской земли и восточной Белоруссии // Нумиз-

друкаванне скарбаў па асобных адміністрацыйных раёнах краіны, самай значнай стала грунтоўная публікацыя па Заходніяй Беларусі⁶⁵. Віцебскі музейны супрацоўнік і на той час студэнт І.А.Цішкін надрукаваў у «Помніках» скарб тынфаў Яна Казіміра, які сам выратаваў ад знішчэння⁶⁶. І.І.Сінчук, які рыхтаваў кандыдацкую дысертацию па атрыбуцыі тынфаў і медных солідаў Яна Казіміра, у асноўным пісаў па 17 ст.⁶⁷ І.Н.Колабавай на працягу 1987–1991 гг.

матика и сфрагистика. Вып. 1. Киев, 1963. С. 152–202 ; Рябцевич В.Н. Денежное обращение и клады на территории Чернигово-Северской земли и восточной Белоруссии в XVI в. // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 3. Киев, 1968. С. 168–187 ; Рябцевич В.Н. Некоторые вопросы обращения медной монеты на территории Польши // I Miedzynarodowy kongres archeologii słowiańskiej. Warszawa, 14–18/IX–1965. Т. VI. Wrocław – Warszawa – Kraków, 1968 (на франц. и русск. яз.). С. 292–300 ; Рябцевич В.Н., Титок В.А. Русская монетная медь XVII века в кладах Белоруссии и Украины // Древности Белоруссии : доклады к конференции по археологии Белоруссии (март 1969). Мн., 1969. С. 427–435.

⁶⁵ Rjabcevič V.N. Skarby monet z XVI i XVII wieku na terenie obwodu Brzeskiego i Grodzieńskiego Białoruskiej SRR // Prace i materiały muzeum archeologicznego i etnograficznego w Łodzi. Seria numizmatyczna i konserwatorska. 1986. № 6. Łódź, 1989. S. 211–239.

⁶⁶ Цішкін І. Манетны скарб [пач. XVIII ст. з Віцебска] // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі, 1985. № 1. С. 39–40.

⁶⁷ Сінчук І.І. Метрология медных солидов Речи Посполитой 1659–1666 гг. // Вторая Всесоюзная нумизматическая конференция. 1987 : тезисы докладов и сообщений. М., 1987. С. 27–30 ; Сінчук І.І. Торнери Шотландского королевства в денежном обращении Речи Посполитой // Aktualūs kultūros paminklų tyriėjimų užduaviniai. Konferencijos pranešimų tezės (Vilnius, 1988 m. spalis). Vilnius, 1988. S. 85–90 ; Сінчук Ј. Бэрэсцяцкая мінныця ў 1665–66 роках // Жітвежка (поліська) штудійно-прахтыцька конфырэнцыя : тэзы проказэй (13–14 апраля 1990 р.). Пынськ, 1990. С. 29–30 ; Сінчук І.І. Термин «боратинка» в восточнославянских и польском языках // Некоторые вопросы изучения славянских языков и литературы : материалы V Конференции молодых ученых филфака БГУ. 16 ноября 1989 г. Мн., 1990. С. 38–41 ; Кравцевич А.К., Сінчук І.І. Клады монет из городского поселка Мир Гродненской обл. (Белоруссия) // Краткие сообщения Института археологии. Вып. 205. М., 1991. С. 117–126 ; Сінчук І.І. Скарб медных манет XVII ст. з вёскі Данілавічы Дзяржынскага раёна Мінскай вобласці // Весці АН БССР. Сер. грам. науک. 1995. № 2. С. 67–72 ; Сінчук І.І. «Шеляжные» монетные дворы ВКЛ и медные солиды Яна Казимира в кладах // Mennice między Bałtykiem a Morzem Czarnym – wspólnota dziejów : Supraśl 10–12.IX.1998 : materiały z III Międzynarodowej konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 153–168 ; Сінчук І.І. Солиды королевства Польского 1659–1665 гг. // Нумизматический сборник 1998 : к 80-летию В.М.Потина. СПб., 1998. С. 102–106 ; Сінчук І. Лікоўскі манетны скарб // Гістара

удалося ахапіць аглядам скарбаў, які быў зроблены на базе кандыдацкай працы В.Н.Рабцэвіча, амаль усю Беларусь у серыі энцыклапедычных даведнікаў, якія атрымалі назвы па абласных цэнтрах (на жаль, з нейкай нагоды рэдакцыя вырашыла спыніць друкаваць яе абзорныя артыкулы на томе «Мінск»)⁶⁸. Дагэтуль у найгоршым стане знаходзіцца публікацыя звестак пра скарбы цэнтральны часткі Беларусі⁶⁹. Тэматыка дысертацыі І.Н.Колабавай «Манета і грошовы лік усходнебеларускага рынка другой паловы XVII – трэцій чвэрці XVIII ст.» вызначыла яшчэ адзін кірунак яе ўвагі, які быў скіраваны на фінансавую тэрміналогію актавых дакументаў⁷⁰.

рычны альманах. Т. 3. Гародня, 2000. С. 111–113 ; Сінчук І.І. К атрибуции тынфов Яна Казимира 1663–1666 гг. // Усебеларуская канферэнцыя гісторыкі. Гістарычна навука і гістарычна адукцыя ў Рэспубліцы Беларусь (новыя канцэпцыі і падыходы). Мінск, 3–5 лютага 1993 года : тэзісы дакладаў і паведамленняў. Ч. I. Гісторыя Беларусі. Мн., 1993. С. 87–90 ; Сінчук І.І. Тынфы Яна Казимира – атрибуция монет отдельных монетных дворов (по материалам польских собраний) // Труды VI Международного конгресса славянской археологии. Новгород, 26–31 августа 1996 г. Т. 4. Общество, экономика, культура и искусство славян. М., 1998. С. 187–194 ; Sinczuk I. Falszerstwa tymów Jana Kazimierza // Falszerstwa i naśladownictwa monet : XI Ogólnopolska Sesja Numizmatyczna w Nowej Soli. Poznań, 1998. S. 113–127.

⁶⁸ Колобова И.Н. Брестские монетные находки 1961 г. ; Брестский монетный клад 1834 г. ; Брестский монетный клад 1884 г. ; Брестский монетный клад 1960 г. ; Монетные клады на территории Брестской области // Брест : энциклопедический справочник. Мн., 1987. С. 128, 133–134, 265–269 ; Колобова И.Н. Витебский монетный клад 1893 г.; Витебский монетный клад 1909 г. ; Монетные клады на территории Витебской области // Витебск : энциклопедический справочник. Мн., 1988. С. 111–112, 244–250 ; Колобова И.Н. Монетные клады на территории Гродненской области // Гродно : энциклопедический справочник. Мн., 1989. С. 273–277 ; Колобова И.Н. Могилевский монетный клад 1822 г. ; Могилевский монетный клад 1955 г. ; Могилевский монетный клад 1956 г. ; Монетные клады на территории Могилевской области // Могилев : энциклопедический справочник. Мн., 1990. С. 271–272, 290–296 ; Колобова И.Н. Монетные клады на территории Гомельской области // Гомель : энциклопедический справочник. Мн., 1991. С. 305–310.

⁶⁹ Сінчук І.І. Клады Беларуси: законодательство и практика. Мн., 2003. С. 21, рис. 1.

⁷⁰ Kolobowa J.N. «Ruski złoty» w finansowej terminologii wschodniej Białorusi w drugiej połowie XVIII wieku // Prace i materiały muzeum archeologicznego i etnograficznego w Łodzi. Seria numizmatyczna i konserwatorska. 1986. № 6. Łódź, 1989. S. 255–259.

Перыяд Расійскай Імперыі

Першыя вялікі артыкулы па гэтым перыядзе быў надрукаваны ў 1974 г. В.Н.Рабцэвічам⁷¹. З цягам часу даследчыка зацікавілі эмісіі сеўскіх чэхаў і пяцроўскіх тінфаў, што знайшло адлюстраванне ў шэрагу артыкулаў, якія потым аформіліся ў манаграфію для доктарскай працы пад назваю «Расійска-«польскія» манетныя эмісіі эпохі Пятра I». Плённа працаўваў па гэтым перыядзе выкладчык БДУ В.С.Касмылёў, які не паспей напісаць шмат, але ўмеў бачыць цікавыя тэмы⁷². І.І.Сінчук звярнуў увагу на спецыфіку грашовага абарачэння ў беларускіх яўрэяў, вывучыў паліцэйскія дакументы на арыштаваных паўстанцаў 1925 г. з мэтай зафіксаваць знайдзеныя ў іх грашовыя сумы, ліквідаваў міф аб стварэнні дэцымальной сістэмы ў Расійскай Імперыі Пятром I у 1700 г.⁷³.

20 стагоддзе

Перыяду Расійскай Імперыі дасталося менш увагі, чым папярэдніму ў беларускай гісторыяграфіі. Можна прыгадаць толькі працу пра савецкія манеты В.Н.Рабцэвіча для балгарскага нумізматычнага часопіса⁷⁴.

⁷¹ Рябцевич В.Н. Монетные клады второй четверти XVIII – первой половины XIX в. на территории Чернигово-Северской земли и Восточной Белоруссии // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 5. Киев, 1974. С. 114–126.

⁷² Касмылёў В.С., Рабцэвіч В.Н. «Тынфы» Пятра I // Веснік БДУ, 1984. № 3. С. 11–14 ; Космылев В.С. «Русская куренция» – региональная система белорусского денежного счета XVIII в. // Краткие тезисы докладов и сообщений научной конференции «Новое в советской нумизматике и нумизматическом музее-ведении» (к 200-летию Отдела нумизматики Эрмитажа). 14–16 октября 1987 г. Л., 1987. С. 76–77 ; Космылев В.С. К вопросу о фальсификации средств денежного обращения на территории Беларуси в конце XVIII – XIX в. // Всероссийская нумизматическая конференция. 6–8 апреля 1994 : тезисы докладов. СПб., 1994. С. 38–39.

⁷³ Сінчук І. З гісторыі грашовага абарачэння // Спадчына, 1992. № 6. С. 61–62 ; Сінчук І.І. Об описях деньгам и вещам арестованых декабристов // Декабристские чтения – 1 : тезисы республиканской межвузовской научной конференции, посвященной 165-летию со дня восстания декабристов (4–6 декабря 1990 г.). Гродно, 1990. С. 60–63 ; Сінчук І.І. Начало копеечного счета в Российской империи // Шестая Всероссийская нумизматическая конференция. СПб., 20–25 апреля 1997 г. : тезисы докладов и сообщений. СПб., 1998. С. 160–161.

⁷⁴ Рябцевич В.Н. Съветските монети // Нумизматыцка информація, 1982. С. 4–9.

У параўнанні з бібліографіяй літоўскіх калег добра відаць, што сярод беларускіх прэваліруюць працы на рускай мове. З замежных аўтараў-небеларусаў утварылі на беларускай мове некалькі пазіцый, замежныя непольскія аўтары ўтварылі 5 пазіцый на польскай мове.

Калі друкаванне на англійскай, польскай ці ўкраінскай мове з'яўляецца пошукам пляцоўкі для размяшчэння артыкула, то выбар паміж беларускай і рускай мовай адлюстроўвае не толькі прыстасаванне да часопіса ці даведачнага выдання, але і моўную практыку ў двухмоўнай краіне. Пры дзяржаўнай падтрымцы выдавецтв і рэдакцый на беларускай мове нават пры дэфіцыце выданняў сітуацыя склалася так, што 6 з 10 прац выходзяць на рускай мове (табл. 1).

Табл. 1. Мовы нумізматычных прац другой паловы 20 ст. беларускага бібліографічнага спіса.

Мова працы	Колькасць	Працэнты
Англійская	8	2,1
Беларуская	128	33,6
Балгарская	1	0,3
Літоўская	1	0,3
Польская	26	6,8
Руская	212	55,6
Украінская	5	1,3
Разам	381	100

З 1961 г. у Беларусі пачалі выходзіць штогод некалькі нумізматычных артыкулаў. У 1987-1988 гг. назіралася некаторае павелічэнне гэтага паказчыка. Пераломным стаў 1989 г., калі сярэдняя колькасць публікаций павялічылася ў 10 разоў: з 2,6 у 1961-1987 гг. да 26 у 1989-2000 гг. і зафіксавалася на ўзроўні каля 30 прац у год. Калі параўноўваць інтэнсіўнасць звязтання да нумізматычнай тэматыкі беларускім і літоўскім даследчыкамі, то пры ўліку розніцы ў колькасці насельніцтва больш чым у трох разы на карысць Беларусі і без малога ў паўтары разы большай колькасці надрукаваных прац у

Літве, яна будзе пераўзыходзіць адпаведны беларускі паказчык амаль у пяць разоў.

Наступная табліца паказвае ўжыванне беларускай, рускай і замежных моў найбольш заметнымі ў бібліографічным спісе беларускімі аўтарамі (табл. 2).

На беларускай мове пісаў Л.Д.Побаль (выключна), $\frac{2}{3}$ прац напісала І.Ф.Масько, $\frac{1}{2}$ – І.І.Сінчук, $\frac{1}{3}$ – В.Н.Рабцэвіч, $\frac{1}{5}$ – І.Н.Колабава, $\frac{1}{10}$ – Ш.І.Бекціненеў, пісалі выключна на рускай мове В.І.Какарэка, В.С.Касмылёў, В.М.Мілюцін. Ужыванне замежных моў знаходзіцца ў прамой залежнасці ад публікатарской актыўнасці.

Табл. 2. Мовы нумізматычных прац найбольш прадуктыўных беларускіх аўтараў другой паловы 20 ст.

Аўтар	Беларуская	Руская	Іншая	Разам
Бекціненеў Ш.І.	3	30	1	34
Какарэка В.І.		2	3	5
Колабава І.Н.	4	21	2	27
Касмылёў В.С.		7		7
Масько І.Ф.	9	5		14
Мілюцін В.М.		10		10
Побаль Л.Д.		14		14
Рабцэвіч В.Н.	22	58	5	85
Сінчук І.І.	45	52	16	113
Разам	83	199	27	309

Адначасова табліца паказвае ўклад аўтараў у развіццё беларускай нумізматыкі ў лічбовых паказчыках профільнай бібліографії.

Варта заўважыць, што ў практыцы беларускіх аўтараў часта сустракаецца дубляванне ў друку аднолькавых тэкстаў на той самай мове, што вядзе да механічнага павелічэння колькасці бібліографічных пазіцый. Часам гэта адбываецца без ведама аўтара. Напрыклад, перанос артыкулаў з аднаго выдання ў другое – сталая практыка рэдакцыі выдавецтва «Беларуская энцыклапедыя».

Літоўскія нумізматычныя працы другой паловы 20 ст.

Уступ

Літоўскіх даследчыкаў цікавяць праблемы нумізматыкі ў шырокім храналагічным разрэзе – ад часоў античнасці да сённяшніх дзён. У пасляваенны час першыя працы з'явіліся адначасова ў Літве і Беларусі – у 1949 г. Але калі раз-пораз асобныя публікацыі з'яўляліся ў Літве пасля першага артыкула, то беларуская нумізматычная артыкулы пачалі з'яўляцца перыядычна толькі з 1961 г. Так што традыцыя нумізматычных публікаций мае больш працяглую гісторыю ў Літве.

Літоўская навукоўцы карыстаюцца для Літвы (а гэта значыць і для Вялікага Княства Літоўскага) наступным падзелам: перыяд античных манет, перыяд візантыйскіх, арабскіх і заходнеўрапейскіх манет, перыяд зліткаў і першых літоўскіх манет, перыяд літоўскіх манет да Люблінскай уніі (канец 14 ст. – 1569), перыяд літоўскай манеты пасля уніі (1569 – пач. 18 ст.).

Для зручнасці агляду прац літоўскіх даследчыкаў ён арганізаваны па невялічкіх раздзелах.

Звяртае ўвагу вялікая колькасць публікацый літоўскіх даследчыкаў у «Далёкім» замежжы, з аднаго боку, з другога, невялікі паказчык цытавання нелітоўскіх выданняў. Адзначаецца невялікая колькасць у літоўскіх публікацыях замежных аўтараў. Гэта можа быць прыкметай пэўнай ізальванасці.

Манаграфіі

Выданне нумізматычных манаграфій, пачатое ў даваенны час Каразієй П. публікацыяй у 1932 г. скарбу плацежных зліткаў, знайдзенага ў Рыбішках каля Вільнюса⁷⁵, ці не лепшай публікацыяй скарбу зліткаў і асобнага адбітка з працы 1941 г. пра першыя манеты Вялікага Княства Літоўскага⁷⁶, было працягнута

⁷⁵ Karazija P. 1930 m. Vilniaus lobis. Vilnius, 1932.

⁷⁶ Karazija P. Aluonos Šklériu ir Krūminių monetu lobiai // Vytauto Didžiojo Kultūros muziejaus metraštis. Kaunas, 1941. P. 65–134.

грунтоўнымі пасляваеннымі публікацыямі ў ЗША на літоўскай мове эмігранта І.Каріса ў 1953, 1959 і 1970 г.⁷⁷

У Літве ў 1970 г. быў выдадзены толькі невялічкі каталог выставы старжытных літоўскіх манет аўтарства З.Дуксы⁷⁸.

Справа з нацыянальнымі публікацыямі паправілася з выходам у свет у 1989 г. падручніка М.Міхельбертаса «Уводзіны ў літоўскую нумізматыку»⁷⁹ і папулярнай кнігі З.Дуксы «Манеты апавядоць», якая выйшла ў 1991 г.⁸⁰ Наступным крокам стала выданне ў 1992 г. кнігі пра грошы на Літве ў 1915–1944 гг. В.Терлецкаса⁸¹.

Новай з'явай стала выданне каталогаў. У 1993 г. выйшаў каталог С.Саяўскаса і К.Каўбрыса «Нумізматыка Вялікага Княства Літоўскага»⁸², а ў 1999 г. быў надрукаваны ў Літве на ангельскай мове каталог Э.Іванаўскаса і яго амерыканскага саўтара Р.Дучыса «Манеты Літвы 1386–1707 гг.»⁸³.

Яшчэ адна плынь часу – з'яўленне прэстыжных дарагіх выданняў. Гэта вялікія насценныя календары Нацыянальнага банка Літвы з нумізматычнай і медальерскай тэматыкай (пачалі выходзіць з 1995 г.), шыкоўная «альбомнага» тыпу кніга «Малыя помнікі літоўскай гісторыі» 1999 г.⁸⁴, якая была выдадзена аддзелам нумізматыкі музея М.К.Чурлёніса ў рамках урадавай праграмы ў гонар 80-й гадавіны Літоўскай Рэспублікі, яшчэ раней у рамках гэтай праграмы з'яўлілася кніга супрацоўніка аддзела нумізматыкі Нацыянальнага музея Літвы В.Рузаса аб літоўскіх медалях⁸⁵, альбом Нацбанка Літвы і Манетнага двара Літвы аб сучасных камемаратыўных манетах рэспублікі⁸⁶, каталогі выстаў

⁷⁷ Karys J. Nepriklausomos Lietuvos pinigai. New-York, 1953 ; Karys J. Senovės lietuviu pinigai : Istorija ir numizmatika. Bridgeport, Connecticut, 1959 ; Karys J. Numizmatika. Putnam, Connecticut, 1970.

⁷⁸ Duksa Z. Senieji Lietuvos pinigai : Parodos katalogas. Lietuvos TSR Istorijos ir etnografijos muziejus. Vilnius, 1970.

⁷⁹ Michelbertas M. Lietuvos numizmatikos įvadas. Vilnius, 1989.

⁸⁰ Duksa Z. Monetos pasakoja. Vilnius, 1991.

⁸¹ Terleckas V. Pinigai Lietuvoje 1915–1944. Vilnius, 1992.

⁸² Sajauskas S., Kaubrys D. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės numizmatika. Vilnius, 1993.

⁸³ Ivanauskas E., Douchis R.J. Coins of Lithuania 1386–1707. Vilnius ; Columbia, 1999.

⁸⁴ Mažieji Lietuvos istorijos paminklai. Kaunas, 1999.

⁸⁵ Ruzas V. Lietuva medaliuose XVI a. – XX a. pradžia. Vilnius, 1998

⁸⁶ [Be pavadinimas]. Vilnius, 1999.

міжваенных грошаў Літвы⁸⁷, экспазіцыі музея Нацбанка Літвы⁸⁸, зробленай супрацоўнікамі Аддзела нумізматыкі Нацыянальнага музея Літвы выставы да 80-годдзя Збербанка Літвы⁸⁹.

У 1995 г. выйшла асобнай манаграфіяй зводка скарбаў Літвы, якая была зроблена Э.Іванаўскасам⁹⁰, потым коштам аўтараў у 1994 г. выдаецца ўжо ўзгадагая манаграфія пра зліткі і першыя манеты Вялікага Княства Літоўскага, а ў 1997 г. – зноў жа коштам аўтара невялікая кніга Э.Іванаўскаса пра находку пяці скарбаў рубленага срэбра і зліткаў у 1993–1996 гг.⁹¹

Перыядычныя выданні і зборнікі прац

Асаблівасцю літоўскіх нумізматычных публікаций з'яўляеца шырокое выкарыстанне газет. Падобна, што практика такіх публікаций закладзена былым загадчыкам аддзела нумізматыкі Нацыянальнага музея Літвы З.Дуксай, вянцом яго публікаций і публікаций яго папярэднікаў стала выданне ў 1973 г. зводкі кладаў па падставе газетных паведамленняў 1951–1971 гг.⁹². Выкарыстанне гэтай крыніцы было арыгінальным прыёмам, які доўгі час быў адзіным прыкладам (да выдання праз 20 гадоў, у 1993 г. працы пра скарбы рускіх манет⁹³).

Удала гэту практику працягнулі М.Балчус і Е.Іванаўскас, якія ў 1994 г. шэраг сваіх публікаций у газете «Voruta» ператварылі ў манаграфію пра першыя манеты Вялікага Княства Літоўскага, якая стала значнай падзеяй у нумізматыцы рэгіёна⁹⁴.

⁸⁷ Kuncienė R. Pinigai Lietuvoje 1915–1941 m. Parodos atmintinė. Vilnius, 1989.

⁸⁸ Lietuvos taupomajam bankui – 80. Vilnius, 1999.

⁸⁹ Laurinavičius V. Lietuvos banko muziejus. Vilnius, 1999.

⁹⁰ Ivanauskas E. Lietuvos pinigų lobiai. Paslépti 1390–1865 metais. Vilnius, 1995.

⁹¹ Ivanauskas E. Kulautuvos lobiai. Vilnius, 1997.

⁹² Duksa Z. Wiadomości o znaleziskach skarbów monet na Litwie na podstawie doniesień prasowych z lat 1951–1971 // Wiadomości numizmatyczne, 1973. Z. 3. S. 167–176.

⁹³ Мельникова А.С., Дядченко О.С. Монетные клады : Сводка кладов и сведений о находках [с русскими монетами, поступивших в Государственный Исторический музей после 1966 г.] Москва, 1994.

⁹⁴ Ivanauskas E., Balčius M. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės lydiniai ir monetos nuo 1387 iki 1495 metų. Vilnius, 1994.

Спецыяльнае нумізматычнае выданне ў краіне адсутнічае. Нумізматычныя артыкулы друкуюцца ў літоўскамоўных часопісах ці выданнях з працягам тыпу штогоднікаў «Музеі і помнікі», «Помнікі культуры», «Навука і жыцце», «Культура», «Навука і Літва». Нядайна з'явіўся штогоднік «Калекцыянер».

Традыцыйна месцам размяшчэння нумізматычных прац з'яўляюцца акадэмічныя выданні – «Працы Акадэміі навук», «Літоўская археалогія», «Літоўская гісторычныя запіскі», «Запіскі Навуковай бібліятэкі Віленскага ўніверсітэта», «Археалагічнае вывучэнне Літвы».

Значная частка артыкулаў друкуеца за мяжой – у нумізматычным часопісе літоўской дыяспары «Knight», скандынаўскіх нумізматычных часопісах «Svensk Numismatisk Tidskrift» і «Nordisk Numismatisk Union Medlausvead», некаторых польскіх нумізматычных часопісах.

Вялікая доля прац выходзіла ў выглядзе тэзісаў шматлікіх канферэнций.

Антыхнасць

Антыхны перыяд практычна цалкам «належыць» да аднаго даследчыка – М.Міхельбертаса. Яго працы аб знаходках на тэрыторыі Літвы грэцкіх, рымскіх і візантыйскіх манет друкаваліся як у саюзных выданнях, так і ў выданнях Літвы.

Плацежныя зліткі

Вывучэнне літоўскіх плацежных зліткаў, якое ў літоўскай пасляваенай гісторыяграфіі началося працамі Г.Б.Фёдарава 1949 г.⁹⁵ і 1951 г.⁹⁶, было паспяхова працягнута З.Дуксай у

⁹⁵ Федоров Г.Б. Топография кладов с литовскими слитками и монетами // Краткие сообщения Института истории материальной культуры. Вып. 29. М., 1949. С. 64–75.

⁹⁶ Fedorovas G.B. Lobių su Lietuvos lydiniais ir monetomis topografija // Lietuvos TSR Mokslo Akademijos Lietuvos istorijos instituto darbai. T. 1. Vilnius, 1951. P. 181–229.

1981 г.⁹⁷, потым на яе звярталі ўвагу Э.Гудавічус⁹⁸, С.Саяўскас⁹⁹, Э.Іванаўскас¹⁰⁰ і іншыя даследчыкі.

Асаблівасцю літоўскіх даследаванняў з'яўляецца ўжыванне для пазначэння палачкападобных зліткаў-ізрояў розных тэрмінаў. У пасляваенны час праба зліткаў вывучалася толькі З.Дуксай па некалькіх экзэмплярах. Тэхнічнага вывучэння зліткаў і сур'ёзнага метралагічнага даследавання не рабілася. Увагу аўтараў прыцягваюць традыцыйна формы зліткаў, прадпрымаюцца спробы вызначыць функцыю насечак на злітках.

Пражскі грош

Да пражскіх грошаў у 1965 г. звярнуўся А. Таўтавічус¹⁰¹. Першая праца вядомага літоўскага даследчыка С. Янушоніса 1967 г. была таксама прысвячана пражскім грошам¹⁰². Потым на ўзроўні публікацый скарбу да пражскіх грошаў у 1983 г. звяртаўся Р. Сянапедіс¹⁰³. Нядаўна, у 1998 г., да гэтага пытання звярнуўся малады даследчык В. Смілгявічус¹⁰⁴.

Першыя манеты Вялікага Княства Літоўскага

Сярод іншых тэм найбольш папулярнай з'яўляецца праблема першых манет Вялікага Княства Літоўскага. Найбольш значнай па

⁹⁷ Duksa Z. Pinigai ir jų apyvarta // Lietuvių materialinė kultūra IX–XIII amžiuje. T. II. Vilnius, 1981. P. 83–129.

⁹⁸ Gudavičius E. Miestų atsiradimas Lietuvoje. Vilnius, 1991.

⁹⁹ Sajauskas S. Lietuvos numizmatika XII–XV a. // Mokslas ir Lietuva, 1992. № 1. P. 99–107.

¹⁰⁰ Ivanauskas E. Iškirtos lietuviškuose pusapvaliuose lydininiuose // Lietuvos istorijos metraštis. 1997 metai. Vilnius, 1998. P. 440–441.

¹⁰¹ Tautavičius A. Papildomi duomenys apie naujus sidabro lydinių ir XIV a. II pusēs – XV a. прадзіос Lietuvos monetų radinius Lietuvos TSR teritorijoje // Lietuvos TSR Moksłų akademijos darbai. A serija. T. 1. Vilnius, 1965. P. 67–84.

¹⁰² Janušonis S. Pragos gražis Lietuvos pinigineje apyvartoje XIV–XVI amž. // Spalio revoliucija ir visuomeniniai mokslai Lietuvoje. Vilnius, 1967. P. 206–209.

¹⁰³ Senapédis R. Šiauliai kaimo (Širvintu raj.) Prahos grašiu lobis // Archeologinės numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservimas : Jaunujų muziejininkų konferencijos прanešimų тезес. Vilnius, 1983. P. 53–56.

¹⁰⁴ Smilgevičius V. Skarb groszy praskich z Wilna // Grosz (Jastrzębie Zdrój), 1998. № 71. S. 8–9.

ўкладу ў тэматыку першых манет Вялікага Княства Літоўскага з'яўляецца адна з першых прац (1984 г.) былога загадчыка аддзела нумізматыкі Нацыянальнага музея Літвы, зараз аднаго з кіраўнікоў манетнай праграмы Нацбанка Літвы В.Аляксандраса, якая дала фактычную базу для многіх даследчыкаў¹⁰⁵. Звяртаюць увагу публікацыі літоўскіх археолагаў А. Таўтавічуса¹⁰⁶, А.Лухтана¹⁰⁷ і Г.Забель¹⁰⁸, якія паслядоўна, адну за другой знаходзяць гэтыя манеты ў канцэпце культурнага слою. Пэўнае ўражанне зрабіла спроба вызначыць гэтыя манеты адносна манафорхаў, якая была зроблена С.Саяўскасам¹⁰⁹ і Э.Іванаўскасам з М.Балчусам (у сумеснай манаграфіі), а потым дубліравалася ў каталоге С.Саяўскаса і К.Каўбрыса і ў каталоге Э.Іванаўскаса і Р.Дучыса. Нават самыя лаяльныя адносіны да ідэі аўтараў не даюць магчымасці паверыць у неабапёртыя ў дастатковай ступені на крыніцы высновы.

Манеты Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай

Першыя публікацыі аналітычнага плана Э.Лаўцэвічуса¹¹⁰ належалі да рамантычнай плыні, не надта абапёртай на крыніцы. З прыходам у літоўскую нумізматыку С.Янушоніса сітуацыя змянілася. У абарот уводзіліся новыя пісьмовыя крыніцы, у

¹⁰⁵ Aleksiejūnas V. Pirmosios lietuviškos kaltinės monetos // Archeologinės numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservimas : Jaunuji muziejininkų konferencijos pranešimų tézes. Vilnius, 1983. P. 56–58.

¹⁰⁶ Tautavičius A. Papildomi duomenys apie naujus sidabro lydinių ir XIV a. II pusės – XV a. pradžios Lietuvos monetų radinius Lietuvos TSR teritorijoje // Lietuvos TSR Moksłų Akademijos darbai. A serija. T. 1. Vilnius, 1965. P. 67–84.

¹⁰⁷ Волкайте-Куликаускене Р., Лухтан А. Редкие монеты из восточной Литвы // Советская археология, 1981. № 4. С. 265–270 ; Luchtanas A. Pirmųjų lietuviškų monetų datavimas archeologijos duomenimis // Kultūros paminklai, 1997. № 4. P. 53–60 ; Luchtanas A. Sidabro lydinių ir monetų radiniai Kernavėje // Numizmatika, 2000. № 1. P. 67–84.

¹⁰⁸ Zabala G., Aleksiejūnas V. Reta moneta iš Bečiu senkapių // Kultūros barai, 1988. № 3. P. 66 ; Zabala G. Retos monetos iš Šeimyniškelių piliakalnio // Kultūros paminklai, 1997. № 4. P. 61–63.

¹⁰⁹ Sajauskas S. Lietuvos numizmatika (XII–XV a.) // Mokslas ir Lietuva, 1992. № 1. P. 99–107.

¹¹⁰ Laucevičius E. Kauno pinigų kalykla // Iš lietuvių kultūros istorijos. Т. 3. Vilnius, 1961. P. 234–243.

першую чаргу па літоўскіх солідах Яна Казіміра, якой даследчык прысвяціў сваю дысертацыю. Гэта працы пра соліды 1660–1661 гг.¹¹¹, праца «шэляжных» манетных двароў 1663–1667 гг.¹¹², выдадзены пасля смерці даследчыка ў 1984 г. інвентар Ковенскага манетнага двара 1692 г.¹¹³ Вялікая праца была прысвечана даследчыкам і літоўскім грошам 1535–1536 гг.¹¹⁴

Доўгі час вывучэнне манет Вялікага Княства Літоўскага і Рэчы Паспалітай зводзілася да публікацый скарбай, даволі сістэматычных і шматлікіх, якія належалі пяру супрацоўнікаў розных музеяў.

Відавочным плюсам з'яўляюцца падрабязныя публікацыі знаходак манет у пахаваннях В.Урбанавічуса¹¹⁵, Е.Свяцікаса¹¹⁶, публікацыі асобных знаходак Э.Іванаўскаса і яго сталага саўтара М.Балчуса¹¹⁷, Л.Квізікявічуса¹¹⁸, Э.Ремецаса¹¹⁹ і інш.

У апошнія часы пачалі з'яўляцца шматлікія аналітычныя працы Э.Іванаўскаса¹²⁰.

-
- ¹¹¹ Janušonis S. 1660–1661 m. lietuviški šilingai // Vilniaus V.Kapsuko universitetas. Mokslynes bibliotekos metraštis. 1972. Vilnius, 1973. P. 158–191.
- ¹¹² Janušonis S. 1663–1667 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pinigų kalyklų infliacinių vario šilingu kaldinimo nežinomos ataskaitos // Lietuvos Istorijos Metraštis 1973 metai. Vilnius, 1974. P. 123–144.
- ¹¹³ Janušonis S. 1692 m. Kauno pinigu kalyklos inventorius // Lietuvos TSR aukstuiu mokyklu mokslo darbai. Ekonomika. T. 26. Vilnius, 1984. P. 90–100.
- ¹¹⁴ Janušonis S. 1535–1536 metų lietuviški grašiai // Lietuvos istorijos metraštis 1987 m. Vilnius, 1988. P. 80–108.
- ¹¹⁵ Urbanavičius V. XIV–XVII amžių monetos Lietuvos kapinynuose // Lietuvos TSR Mokslų akademijos darbai. A serija. T. 2. Vilnius, 1967. P. 61–74.
- ¹¹⁶ Святікас Е. Литовские монеты XIV–XV веков из средневековых могильников // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina : Wspólne dzieje pieniądza. Supraśl 20–22.X.1994 : Materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 81–83.
- ¹¹⁷ Ivanauskas E., Balčiūnas M. Monetų radiniai Šventosios pajūryje 1967–1987 m. // Kultūros paminklai, 1994. № 1. P. 31–34 ; Ivanauskas E. Kauno uoste rastos monetos // Kultūros paminklai, 1995. № 2. P. 14–20 ; Balčiūnas M. Būtingės dvarvietėje rastos monetos // Kultūros paminklai. 1995. № 2. P. 22–25.
- ¹¹⁸ Kviziukevičius L. Nauji monetų radiniai iš Veliuonos // Kultūros paminklai. 1997. № 4. P. 65–73.
- ¹¹⁹ Remecas E. Monetas // Vilniaus Žemutinės pilies rūmai. T. IV. Vilnius, 1999. P. 116–127.
- ¹²⁰ Eugenijaus Ivanausko 1983–1997 darbų bibliografija ir asmenų, susijusių su lietuvisku monetu kalyba, сафас (1489–1709). Vilnius, 1998.

Перыяд Расійскай Імперыі

Перыяд Расійскай Імперыі адносіца да найменш вывучаных у літоўскай гісторыяграфіі. Практычна публікацыі зводзяцца да ўвядзення ў абарот асобных скарбаў.

20 стагоддзе

Міжваенная гісторыя літоўскіх грошаў адлюстравана ў каталоге выставы Р.Кунцэнэ 1989 г. і ў манаграфіі В.Церлецкаса 1992 г. Адзначаюцца інфарматыўнасцю шматлікія буклеты Літоўскага манетнага двара, якія прысвечаныя сучасным камемаратыўным манетам.

Развіццё нумізматыкі ў музеі

Сістэматычна друкуе артыкулы з такой тэматыкай загадчыца аддзела нумізматыкі Нацыянальнага музея Літвы Д.Грималаўскай¹²¹.

Агульная колькасць літоўскіх нумізматычных артыкулаў складае больш за паўтысячы (без уліку энцыклапедычных), за апошнія гады сфарміравалася даволі вялікая, як для малой рэспублікі группа даследчыкаў, што займаюцца праблемамі нумізматыкі. Сярод найбольш вядомых В.Аляксянонас, М.Міхельбертас, З.Дукса, Э.Іванаўскас. Ёсьць і маладыя даследчыкі, якія толькі пачынаюць сваю дзейнасць. Выказываюць актыўнасць супрацоўнікі музеяў рознага рангу. Уражвае колькасць выдадзеных у Літве нумізматычных манаграфій, якая перакрочыла дзясятак.

Рыхтуюцца зараз да выдання пад эгідай Нацыянальнага музея нумізматычны зборнік¹²², бібліяграфічны даведнік па літоўскай

¹²¹ Грималаўскайте Д. Нумизматические собрания в Национальном музее Литвы // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina : Wspólne dzieje pieniądza. Supraśl 20–22.X.1994 : Materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 13–19 ; Грималаўскайте Д. Нумизматическая коллекция Музея караимов в Национальном музее Литвы // Седьмая Всероссийская нумизматическая конференция. Ярославль, 19–23 апреля 1997 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 1999. С. 253–255.

нумізматыцы Э.Ремецаса¹²³, невялікая кніга з навуковай спадчыны П.Каразіі, будзе выходзіць музейны зборнік, у якім знайдзеца месца нумізматычнай тэматыцы.

Некаторыя традыцыйна блізкія да нумізматыкі тэмы засталіся па-за межамі нумізматычнай бібліографіі, напрыклад, лічыльныя жэтоны¹²⁴.

Нумарацыі прац беларускай і літоўскай частак даны асобна. Спісы зроблены па гадах у алфавітнай паслядоўнасці ў межах года. У пералік трапілі толькі кніжныя выданні і артыкулы са зборнікаў і часопісаў.

Назвы прац на літоўскай мове забяспечаны перакладам на русскую мову, што вылучана курсівам. Яны знаходзяцца ў апошнім вершы бібліографічнай пазіцыі.

¹²² Numizmatika : Metraštis. – Вышлі : Т. 1 (2000), Т. 2–3 (2004), Т. 4–5 (2006), Т. 6 (2007), Т. 7–8 (2008), Т. 9–12 (2012).

¹²³ Remecas E. Lietuvos numizmatikos bibliografija 1815–1999 m. Bonistika. Faleristika. Medalininkystė. Numizmatika. Vilnius. Lietuvos nacionalinis muziejus. 2001. (Bibliografija numizmatiki Litvy) – Усяго 2466 назваў, улічана 1800 прац па нумізматыцы.

¹²⁴ Ivanauskas E. Niurnbergo ir Prancūzijos skaičiavimo žetonai Lietuvoje // Muziejai ir paminklai, 1991. № 9. P. 44–49 ; Remecas E. Skaičiavimo žetonai rasti Vilniuje // Lietuvos archeologija. T. 18. Vilnius, 1999. P. 253–261.

Беларусь

1949

1. **Кузняцоў К.В.** Собалеўскі скарб // Весці АН БССР. Сер. грам. навук, 1949. № 6. С. 140–141.

1961

2. **Маркова А.А.** Могилевский клад дукатов XVI–XVII вв. // Труды Государственного Эрмитажа. Т. IV. Нумизматика. Вып. 2. Л., 1961. С. 39–43.

1962

3. **Штыхаў Г.В.** Полацкі скарб 1910 // Весці АН БССР. Сер. грам. навук, 1962. № 3. С. 116–119.

1963

4. **Рябцевич В.Н.** Монетные клады XVII и первой четверти XVIII в. на территории Чернигово-Северской земли и восточной Белоруссии // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 1. Киев, 1963. С. 152–202.
5. **Рябцевич В.Н.** Шотландские монеты первой половины XVII в. в кладах Белоруссии и соседних районов // Нумизматика и эпиграфика. Т. IV. М., 1963. С. 251–260.

1964

6. **Побаль Л.Д.** Рымскія манеты на тэрыторыі БССР // Весці АН БССР. Сер. грам. навук, 1964. № 2. С. 127–128.
7. **Рябцевич В.Н.** Обращение пражского гроша на западнорусских землях // Государственный Эрмитаж. 1764–1964 : тезисы докладов на юбилейной научной сессии. Секционные заседания. Октябрь 1964. Л., 1964. С. 101–103.

1965

8. **Рябцевич В.Н.** Два монетно-вещевых клада из Витебской области // Нумизматика и эпиграфика. Т. V. М., 1965. С. 121–160.
9. **Рябцевич В.Н.** К вопросу о денежном обращении западнорусских земель в XIV–XV столетиях // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 2. Киев, 1965. С. 121–134.
10. **Рябцевич В.Н.** Топография монетных кладов на территории Белоруссии : автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Л., 1965. 20 с.

1966

11. **Рабцэвіч В.Н.** Про складання нумізматичної карти // Український історичний журнал, 1967. С. 92–94.
12. **Рябцевич В.Н.** Куфические дирхемы на территории Белоруссии // Древности Белоруссии : материалы конференции по археологии Белоруссии и смежных территорий. Мн., 1967. С. 432–441.

1967

13. **Рабцэвіч В.Н.** Чому і як утворились скарби // Український історичний журнал, 1967. С. 92–94.
14. **Рябцевич В.Н.** Основные итоги нумизматических исследований в БССР // Белорусские древности : доклады к конференции по археологии Белоруссии. Мн., 1967. С. 432–441.

1968

15. **Рябцевич В.Н.** Денежное обращение и клады на территории Чернигово-Северской земли и восточной Белоруссии в XVI в. // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 3. Киев, 1968. С. 168–187.
16. **Рябцевич В.Н.** Находки античных монет на территории Белоруссии // Вопросы истории : сборник статей молодых ученых и аспирантов. Мн., 1968. С. 187–192.
17. **Рябцевич В.Н.** Некоторые вопросы обращения медной монеты на территории Польши // I Miedzynarodowy kongres archeologii słowiańskiej. Warszawa, 14–18/IX–1965. T. VI. Wrocław ; Warszawa ; Kraków, 1968 (на франц. и русск. яз.). С. 292–300.

18. **Рябцевич В.Н.** О чём рассказывают монеты. Мн., 1968. 254 с.
19. **Рябцевич В.Н.** Terlecki W. Od denara do złotówki. Warszawa, 1964 // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 3. Киев, 1968. С. 193–194. [Рецензия].

1969

20. **Драгун Ю.И.** Нумизматические находки на территории города Орши // Древности Белоруссии : доклады к конференции по археологии Белоруссии (март 1969). Мн., 1969. С. 436–452.
21. **Рабцэвіч В.Н.** Знаходкі апавядкоўца: Заўвага гісторыка // Маладосць, 1969. № 4. С. 146.
22. **Рябцевич В.Н., Титок В.А.** Клады земли Белорусской // Филателия СССР, 1969. № 2. С. 41.
23. **Рябцевич В.Н., Титок В.А.** Русская монетная медь XVII века в кладах Белоруссии и Украины // Древности Белоруссии : доклады к конференции по археологии Белоруссии (март 1969). Мн., 1969. С. 427–435.

1970

24. **Рабцэвіч В.Н.** Барацінкі // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 2. Мн., 1970. С. 144.
25. **Рябцевич В.Н.** Некоторые вопросы тезаврации сокровищ // Вопросы истории древнего мира и средних веков. Мн., 1970. С. 150–161.

1971

26. **Минасян Т.Н.** Клад польских и литовских монет середины XVI в. из собрания Государственного Эрмитажа // Труды Государственного Эрмитажа. Т. 12. Л., 1971. С. 126–129.
27. **Рабцэвіч В.Н.** Гродзенскі манетны двор ; Грош ; Грыўна ; Гульдэн ; Дзенга ; Дукат ; Дэнарый ; Златнікі // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 4. Мн., 1971. С. 20, 31–32, 58, 81, 192–193, 310, 365, 567.

1972

28. **Бажок А.І.** Войны, паўстанні, грошы // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі, 1972. № 2. С. 30–33.
29. **Рабцэвіч В.Н.** Манета // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 6. Мн., 1972. С. 614.
30. **Рябцевич В.Н.** Новые монеты Дегтянского клада // Беларускія старожытнасці : матэрыялы канферэнцыі па археалогіі БССР і сучасных тэрыторый. Мн., 1972. С. 204–210.
31. **Рябцевич В.Н.** Раковецкий клад : тезисы докладов на секциях, посвященных итогам полевых исследований. 1971. Археол. секции. М., 1972. С. 320–321.
32. **Рябцевич В.Н.** Раковецкий клад : Тезисы докладов научной сессии, посв. памяти проф. Д.Г.Капанадзе. 16–17 марта 1972. Тбилиси, 1972. С. 6–8.
33. **Рябцевич В.Н., Штыхов Г.В.** Денежное обращение [Белоруссии IX–XIII вв.] // Очерки по археологии Белоруссии. Ч. II. Мн., 1972. С. 165–171.

1973

34. **Рабцэвіч В.Н.** Нумізматыка // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 7. Мн., 1973. С. 542.
35. **Рабцэвіч В.Н., Стуканаў А.Д.** Манеты Арабскага халіфата на тэрыторыі Беларусі // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі, 1973. № 4. С. 33–39.

1974

36. **Анохін В.С.** Скарб рымскіх манет з вёскі В.Жукевічы // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі, 1974. № 3. С. 23–25.
37. **Рабцэвіч В.Н.** Талер // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 10. Мн., 1974. С. 213.
38. **Рабцэвіч В.Н.** Шастак ; Шылінг // Беларуская Савецкая Энцыклапедыя. Т. 11. Мн., 1974. С. 302, 387.
39. **Рябцевич В.Н.** Козыянковский клад // Археологические открытия 1973 года. М., 1974. С. 380.
40. **Рябцевич В.Н.** Маросяковский клад XVII в. // Вопросы истории древнего мира и средних веков. Мн., 1974. С. 178–183.

41. **Рябцевич В.Н.** Монетные клады второй четверти XVIII – первой половины XIX в. на территории Чернигово-Северской земли и Восточной Белоруссии // Нумизматика и сфрагистика. Вып. 5. Киев, 1974. С. 114–126.

1975

42. **Колабава І.Н.** Раменнякаўскі манетны скарб // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі, 1975. № 3. С. 42–45.

1977

43. **Рябцевич В.Н.** О чём рассказывают монеты. Минск, 1977. 399 с.

1978

44. **Рабцэвіч В.Н.** [Агульныя тэрміны] Манета ; [Назвы грашовых адзінак] Абол ; Алтын ; Аўгустдор ; Барацінкі ; Грош ; Грыўня ; Гульдэн ; Двойяк ; Дзенга ; Дукат ; Дырхем ; Дэнарый ; Дэнарый двайны ; Ефраімкі ; Златнік ; Злоты ; Імперыял ; Капейка ; Квартнік ; Кліпа ; Крэйцар ; Куна ; Ліванезы ; Марка ; Міліярысій ; Орт ; Палушка ; Паўгрош ; Паўрубель ; Паўтарак ; Пул ; Разана ; Рубель ; Солід ; Срэбрнік ; Талер ; Трацяк ; Тымф ; Фларэн ; Цэхін ; Чворак ; Чырвонец ; Шастак ; Шылінг ; Шэляг ; Яфімак ; [Манетныя двары] Брэсцкі манетны двор ; Віленскі манетны двор ; Гродзенскі манетны двор ; [Скарбы] Брэсцкі скарб ; Віцебскі скарб ; Гараўлянскія скарбы ; Глускі скарб ; Дзегцянскі скарб ; Задруцкі скарб ; Казьянкаўскі скарб ; Клімавіцкі скарб ; Лікоўскі скарб ; Марілёўскі скарб ; Пінскі скарб ; Пяркоўскі скарб ; Скарб ; Слуцкія скарбы ; Старадзедзінскі скарб ; Стражавіцкія скарбы // Беларусская ССР. Кароткая энцыклапедыя. Т. 1. Гісторыя. Грамадскі і дзяржаўны лад. Заканадаўства і права. Адміністрацыйна-тэрытарыяльны падзел. Населенныя пункты. Міжнародныя сувязі. Минск, 1978. 752 с.

1979

45. **Рабцэвіч В.Н.** [Агульныя тэрміны] Аверс ; Гурт ; Манета ; Нумізматыка ; Рэверс ; [Назвы грашовых адзінак] Абол ; Алтын ; Аўгустдор ; Барацінкі ; Вевярыца ; Грош ; Грыўня ; Гульдэн ; Двойяк ; Дзенга ; Дукат ; Дырхем ; Дэнарый ; Дэнарый двайны ; Ефраімкі ; Златнік ; Злоты ; Імперыял ; Капейка ; Кауры ; Кварт-

нік ; Кліпа ; Крэйцар ; Куна ; Ліванезы ; Марка ; Міліярысій ; Нагата ; Орт ; Палушка ; Паугрош ; Паўрубель ; Паўтарак ; Пул ; Разана ; Рубель ; Солід ; Срэбранік ; Талер ; Трацяк ; Трояк ; Тымф ; Фларэн ; Цэхін ; Чворак ; Чырвонец ; Шастак ; Шылінг ; Шэляг ; Яфімак ; *[Манетныя двары]* Брэсцкі манетны двор ; Віленскі манетны двор ; Гродзенскі манетны двор ; *[Скарбы]* Брэсцкі скарб ; Віцебскі скарб ; Гараўлянскія скарбы ; Глускі скарб ; Дзегцянскі скарб ; Задруцкі скарб ; Казъянкаўскі скарб ; Клімавіцкі скарб ; Лікоўскі скарб ; Магілёўскі скарб ; Пінскі скарб ; Пяркоўскі скарб ; Скарб ; Слуцкія скарбы ; Стараадзедзінскі скарб ; Стражавіцкія скарбы // Археалогія, нумізматыка і геральдыка Беларусі. Mn., 1979. 198 с.

1980

46. **Рябцевич В.Н.** Нумизматика // Историческое краеведение Белоруссии. Mn., 1980. С. 169–200.

1981

47. **Минасян Т.Н.** Два клада европейских монет XVII века из собрания Эрмитажа // Труды Государственного Эрмитажа. Т. XXI. Нумизматика. Вып. 5. Л., 1981. С. 152–155.
48. **Пилипенко М.Ф., Рябцевич В.Н.** Методические указания по проведению экскурсий в залах нумизматики и этнографии исторического музея БГУ им. Ленина для студентов специальности № 2008, проходящих музейную практику. Mn., 1981. 13 с.

1982

49. **Рябцевич В.Н.** Программа курса «Нумизматика». Mn., 1982. 9 с.
50. **Рябцевич В.Н.** Съветските монети // Нумизматичка информация, 1982. С. 4–9.

1983

51. **Бектинеев Ш.И.** Денежное обращение на территории северо-восточной Белоруссии (XIII–XIV вв.) // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. S. 66–67.

1984

52. **Космылев В.С., Рябцевич В.Н.** «Тинфи» Петра I // Веснік БДУ. Сер. 3. № 3. Мінск, 1984. С. 11–14.
53. [Рябцевич В.Н., Синчук И.И.] Анкета «Пословицы и поговорки, отражающие лексику денежного обращения, хранения и переноски денег». [Мн., 1984]. 4 с.
54. [Синчук И.И.] Опросный лист «Традиционные способы переноски, сокрытия и хранения денег в Белоруссии, России и на Украине». [Мн., 1984]. 8 с.

1985

55. Kakareko W. Jeszcze o zygmuntowskich drobniakach // Biuletyn numizmatyczny, 1985. № 9–10. S. 189.
56. Цішкін І. Манетны скарб [пач. XVIII ст. з Віцебска] // Помнікі історії і культури Беларусі, 1985. № 1. С. 39–40.

1986

57. Kakareko W. Półtoraki, półtoraki... // Biuletyn numizmatyczny, 1986. № 9–12. S. 214–215.

1987

58. Колобова И.Н. Брестские монетные находки 1961 г. ; Брестский монетный клад 1834 г. ; Брестский монетный клад 1884 г. ; Брестский монетный клад 1960 г. ; Монетные клады на территории Брестской области // Брест : энциклопедический справочник. Mn., 1987. С. 128, 133–134, 265–269.
59. Колобова И.Н. К вопросу о денежной терминологии белорусского рынка XVI – начала XVIII вв. // Новое в советской нумизматике и нумизматическом музееведении (к 200-летию Отдела нумизматики Эрмитажа) 14–16 октября 1987 года : краткие тезисы докладов и сообщений научной конференции. Л., 1987. С. 74–75.
60. Космылев В.С. «Русская куренция» – региональная система белорусского денежного счета XVIII в. : краткие тезисы докладов и сообщений научной конференции «Новое в советской нумизматике

- тике и нумизматическом музееоведении» (к 200-летию Отдела нумизматики Эрмитажа). 14–16 октября 1987 г. Л., 1987. С. 76–77.
61. **Рябцевич В.Н.** «Бумаги М.Г.Деммени» как источник по истории монетного производства петровской эпохи // Новое в советской нумизматике и нумизматическом музееоведении (к 200-летию Отдела нумизматики Эрмитажа) 14–16 октября 1987 года : краткие тезисы докладов и сообщений научной конференции. Л., 1987. С. 23.
 62. **Синчук И.И.** Медные солиды Речи Посполитой 1664–1666 гг. с гербом Великого княжества Литовского : краткие тезисы докладов и сообщений научной конференции «Новое в советской нумизматике и нумизматическом музееоведении» (к 200-летию Отдела нумизматики Эрмитажа). 14–16 октября 1987 г. Л., 1987. С. 75–76.
 63. **Синчук И.И.** Метрология медных солидов Речи Посполитой 1659–1666 гг. // Вторая Всесоюзная нумизматическая конференция. 1987 : тезисы докладов и сообщений. М., 1987. С. 27–30.

1988

64. **Бектинеев Ш.И.** Гирьки-разновесы и их роль в исследовании денежных систем на территории Белоруссии в X–XV вв. // Из истории науки и техники Белоруссии. Минск, 1988. С. 164–168.
65. **Бектинеев Ш.И.** Пражский грош в денежном обращении Великого Княжества Литовского // Древности Литвы и Белоруссии. Вильнюс, 1988. С. 130–134.
66. **Колобова И.Н.** Витебский монетный клад 1893 г. ; Витебский монетный клад 1909 г. ; Монетные клады на территории Витебской области // Витебск : энциклопедический справочник. Минск, 1988. С. 111–112, 244–250.
67. **Равдина Т.В.** Погребения X–XI вв. с монетами на территории Древней Руси : каталог. М., 1988. 150 с. [Из 233 погребений 30 на территории БССР].
68. **Рябцевич В.Н.** Тинф Петра I (в поисках прототипа) // Великий Октябрь и зарубежные славянские страны. XI Всесоюзная конференция историков-славистов : тезисы докладов и сообщений. Минск, 1988. С. 166–167.
69. **Rjabcewicz W.** Szóstaki i tymfy Piotra I (skróty referatu wygłoszonego na Jubileuszowej Sesji Naukowej z okazji obchodów 100-lecia

Towarzystwa Numizmatycznego w Krakowie // Grosz (Jastrzębie Zdrój), 1988. № 22. S. 8–9.

70. Сінчук І. Дошніцкі скарб // Помнікі гісторыі і культуры Беларусі, 1988. № 3. С. 19–20.
71. Сінчук І. Торнеры Шотландского королевства в денежном обращении Речи Посполитой // Aktualūs kultūros paminklų tyrinėjimų uždaviniai. Konferencijos pranešimų tezės (Vilnius, 1988 m. spalis). Vilnius, 1988. S. 85–90.

1989

72. Бектинеев Ш.И. Литовская гривна: ее возникновение и эволюция // Первая Гомельская областная научная конференция по историческому краеведению, посвященная 70-летию БССР и КПБ (27 февраля – 1 марта 1989 г.). Гомель, 1989. С. 101–103.
73. Бектинеев Ш.И. Торговые связи городов и денежное обращение на территории Белорусского Подвіння в X–XV вв.: по археологическим, нумизматическим и письменным данным : автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Киев, 1989. 18 с.
74. Бекцінеў Ш.І. Грашова-вагавая сістэма XIV ст. у Полацка-Віцебскім Падзвінні // Весці АН БССР. Серыя грамад. навук. 1989. № 2. С. 62–67.
75. Грош, Злоты, Паўгрош, Талер // Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 : Тэксты. Даведнік. Каментарыі. Mn., 1989. С. 477, 489, 513, 535.
76. Колобова И.Н. Монетные клады на территории Гродненской области // Гродно : энциклопедический справочник. Mn., 1989. С. 273–277.
77. Kolobowa J.N. «Ruski złoty» w finansowej terminologii wschodnej Białorusi w drugiej połowie XVIII wieku // Prace i materiały muzeum archeologicznego i etnograficznego w Łodzi. Seria numizmatyczna i konserwatorska. 1986. № 6. Łódź, 1989. S. 255–259.
78. Маслыка Г.А. Манета // Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 : Тэксты. Даведнік. Каментарыі. Mn., 1989. С. 501.
79. Милютин В.Н. Методические и методологические аспекты анализа нумизматического материала // IV Республіканська наукова конференція з історичного краєзнавства : тези доповідей і повідомлень. Київ, 1989. С. 155–156.

80. **Рабцэвіч В.Н.** Віленскі манетны двор ; Дзенга ; Скарб ; Фальшываманетык, Філіпок // Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 : Тэксты. Даведнік. Каментарыі. Мн., 1989. С. 469, 479, 526, 539 [в издании не установлено авторство следующих 26 статей, возможно написанных В.Н.Рябцевичем: Асмак ; Белая манета ; Гатаўізна ; Двойяк ; Дукат ; Дэнарый ; Капа ; Квартнік ; Марка ; Мынца ; Мынцар ; Партугал ; Паўпенязь ; Пенязь, Пятак ; Рубель ; Троек ; Тыкоцінскі манетны двор ; Чацвяртак ; Чворак ; Шастак ; Шасціграшовік ; Шкоец ; Шэлег]
81. **Rjabcevič V.N.** Putywlkie i sewskie czechy // Prace i materiały muzeum archeologicznego i etnograficznego w Łodzi. Seria numizmatyczna i konserwatorska. 1988. № 8. Łódź, 1989. S. 107–151.
82. **Rjabcevič V.N.** Skarby monet z XVI i XVII wieku na terenie obwodu Brzeskiego i Grodzieńskiego Białoruskiej SRR // Prace i materiały muzeum archeologicznego i etnograficznego w Łodzi. Seria numizmatyczna i konserwatorska. 1986. № 6. Łódź, 1989. S. 211–239.
83. **Сінчук І.** Как подступиться к кладу // Советский музей, 1989. № 4. С.22-24.
84. **Сінчук І., Філонаў Б.** Калі гавораць манеты // Бярозка, 1989. № 12. С. 28–30.
85. **Sinczuk I.** Ile wart jest skarb // Grosz (Jastrzębie Zdrój), 1989. № 33. Październik – listopad. S. 5–8.
86. **Sinczuk I.** Skarb z Dosznik // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1989. № 32. Wrzesień. S. 6–9.

1990

87. **Госцеў А.П.** Сведкі гісторыі / А.П. Госцеў // Наш радавод : сб. ст. : материалы I и II Межресп. науч. конф. по ист. краеведению Белоруссии и генеалогии, Радунь, 18 нояб. 1988 г., Гродно, 28 нояб. 1990 г. Кн. 2. Гродно, 1990. С. 280–283.
88. **Колобова И.Н.** Могилевский монетный клад 1822 г.; Могилевский монетный клад 1955 г.; Могилевский монетный клад 1956 г.; Монетные клады на территории Могилевской области // Могилев : энциклопедический справочник. Мн., 1990. С. 271–272, 290–296.
89. **Колобова И.Н.** Монета и денежный счет восточнобелорусского рынка второй половины XVII – третьей четверти XVIII вв. : авто-

реферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Львов, 1990. 17 с.

90. **Колобова И.Н.** О денежной терминологии белорусского рынка XVI–XVIII вв. // Славяне : адзінства і мнагастайнасць. Міжнародная канферэнцыя. 24–27 мая 1990 : тэзісы дакладаў і паведамленняў. Секцыя 1. Кірыла-Мяфодзіеўскія традыцыі і развіццё нацыянальных моў славян. Мн., 1990. С. 55–56.
91. **Милютин В.Н.** Монеты в погребениях X–XI вв. на территории Белоруссии : тезисы историко-археологического семинара «Чернигов и его округа в IX–XIII вв.» (15–18 мая 1990 г.). Чернигов, 1990. С. 111–114.
92. **Палхоўская С.П., Сінчук І.І.** Скарб ювелірных вырабаў з вёскі Мінчыкі Бераставіцкага раёна Гродзенскай вобласці : матэрыялы рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі «Музей і развіцце гістарычнага краязнаўства», прысвечанай 70-годдзю Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея. 8–9 кастрычніка 1990 г. Гродна, 1990. С. 60–62.
93. **Полховская С.П.** Монетные клады Гродненщины // Матэрыялы рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі «Музей і развіцце гістарычнага краязнаўства», прысвечанай 70-годдзю Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея. 8–9 кастрычніка 1990 г. Гродна, 1990. С. 58–60.
94. **Рябцевич В.Н.** Российско-«польские» монетные эмиссии эпохи Петра I // Славяне : адзінства і мнагастайнасць. Міжнародная канферэнцыя 24–27 мая 1990 : тэзісы дакладаў і паведамленняў. Секцыя 4. Гістарычнае адзінства і мнагастайнасць культурнага развіцця славянскіх народаў. Мн., 1990. С. 61–63.
95. **Рябцевич В.Н.** Севский чех (к истории атрибуции) // Вспомогательные исторические дисциплины. Т. XXI. Л., 1990. С. 179–200.
96. **Сінчук І.** Бэрэсцітская мінныця в 1665–66 роках // Літвежа (поліська) штудійно-прахтыцкая конфырэнция : тэзы проказэ (13–14 апраля 1990 р.). Пынськ, 1990. С. 29–30.
97. **Сінчук І.І.** Ликовский клад : опыт реконструкции состава комплекса солидов Речи Посполитой 17 века : матэрыялы рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі «Музей і развіцце гістарычнага краязнаўства», прысвечанай 70-годдзю Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея. 8–9 кастрычніка 1990 г. Гродна, 1990. С. 62–63.

98. Сінчук І.І. Медныя манеты Рэчы Паспалітай і Маскоўскай дзяржавы XVII ст. : эканамічныя аспекты вытворчасці // Славяне : адзінства і мнагастайнасць. Міжнародная канферэнцыя 24–27 мая 1990 : тэзісы дакладаў і паведамленняў. Секцыя 4. Гістарычнае адзінства і мнагастайнасць культурнага развіцця славянскіх народуа. Мн., 1990. С. 74–75.
99. Сінчук І.І. Об описях деньгам и вещам арестованных декабристов // Декабристские чтения – 1 : тезисы республиканской межвузовской научной конференции, посвященной 165-летию со дня восстания декабристов (4–6 декабря 1990 г.). Гродно, 1990. С. 60–63.
100. Сінчук І. Роздум пра талер і грош // Спадчына, 1990. № 1. С. 61–63. [Рецензия].
101. Сінчук І.І. Солиды Валахии в денежном обращении Речи Посполитой // Нумизматические исследования по истории Восточной Европы. Кишинев, 1990. С. 203–208.
102. Сінчук І.І. Термин «боратинка» в восточнославянских ипольском языках // Некоторые вопросы изучения славянских языков и литературы. Материалы V конференции молодых ученых филфака БГУ. 16 ноября 1989 г. Мн., 1990. С. 38–41.
103. Сінчук І.І. Ю. Ядкоўскі – аўтар «Ведамасцей нумізматычна-археалагічных» // Краязнаўчыя запіскі : зборнік артыкулаў памяці Юзафа Ядкоўскага. Гродна, 1990. С. 36–40.
104. Сінчук І. Erbe – значыць спадчына // Мастацтва Беларусі. 1990. № 2. С. 68–70.
105. Ткачоў М., Трусаў А. Манеты з Крычава і Мсціслаўля // Спадчына. 1990. № 4. С. 70–71 : іл. на кальяровай уклейцы.
106. Kowalowa A.W. Skarby monet w zbiorze białoruskiego Państwowego Muzeum Przebrażeń Polesia w Pińsku // Muzeum i numizmatyka : materiały z sesji naukowej 20 marca 1990. Biała Podlaska, 1990. S. 35–37.
107. Strzalkowski J. Zbiory numizmatyczne na wschodnich ziemiach byłej Rzeczypospolitej // Muzeum i numizmatyka : materiały z sesji naukowej 20 marca 1990. Biała Podlaska, 1990. S. 31–33.
108. Sinczuk I., Filonow B. Kiedy mówią monety? // Grosz (Jastrzębie Zdrój), 1990. Lipiec – sierpień. № 39. S. 7–10.
109. Sinczuk I. Skarb z wioski Rubiążewicze // Grosz (Jastrzębie Zdrój), 1990. Listopad – grudzień. № 41. S. 12–15.

110. **Filipow K.** Grodzieński warsztat menniczy w XVIII w. // Białostoczczyzna. 1990. № 4 (20). S. 4–5.

1991

111. **Колобова И.Н.** Монетные клады на территории Гомельской области // Гомель : энциклопедический справочник. Mn., 1991. С. 305–310.
112. **Kolobova I.** Petrine copper in Belorussia // Journal of the Russian Numismatic society. 1991. № 43. P. 7–11.
113. **Кравцевич А.К., Синчук И.И.** Клады монет из городского поселка Мир Гродненской обл. (Белоруссия) // Крат. сообщ. Ин-та археологии. Вып. 205. M., 1991. С. 117–126.
114. **Лазарев В.В., Синчук И.И.** Анализ описания собрания Э.К.Гуттен-Чапского как источника по нумизматической метрологии // Метод в историческом исследовании : тезисы докладов и сообщений Всесоюзной школы-семинара. Минск, 21–25 октября 1991 г. Mn., 1991. С. 72–73.
115. **Масько И., Лукьянчик И.** Где зарыт клад? // Человек и экономика, 1991. № 4. С. 32–33.
116. **Масько И.Ф.** К вопросу о фальсификации средств денежного обращения на территории Белоруссии в конце 15 в. // Гомельщина: Археология, история, памятники : тезисы Второй Гомельской областной научно-практической конференции по историческому краеведению, 1991 г. Секция археологии и нумизматики. Гомель, 1991. С. 99–100.
117. **Масько I.** Фальшиваманетчыкі старажытнага Полацка // Палацак, 1991. № 1. С. 11–13.
118. **Милютин В.** Монетные находки // Могилевщина. Могилев, 1991. С. 44–45.
119. **Милютин В.Н.** Находки куфических дирхемов на территории северо-западной Белоруссии // Braslaўská čytnaní : materyály II navukova-krajažnaučnaj konferenčnyi, prysvěcanai 925-goddzju Brasłava (1065–1990). 16–17 лютага 1991 г. Braslaŭ, 1991. С. 54–55.
120. **Милютин В.Н.** Находки сасанидских монет на территории Белоруссии : тезисы Второй Гомельской областной научной конференции о историческому краеведению, 1991 г. Гомельщина: Ар-

- хеология, история, памятники. Секция археологии и нумизматики. Гомель, 1991. С. 98–99.
121. **Орлов А.П.** Памятные монеты СССР 1965–1990. Мн., 1991. 163 с.
 122. **Побаль Л.Д.** Рымскі імпарт на Браслаўшчыне // Браслаўскія чытанні : матэрыялы II Навукова-крайзнаўчай канферэнцыі, прысвечанай 925-годдзю Браслава (1065–1990). 16–17 лютага 1991 г. Браслаў, 1991. С. 60–62.
 123. **Ryabtsevich V.N.** The prototype of the shestak and tynfs of Peter I // Journal of the russian numismatic society. 1990–91. № 41. P. 26–34.
 124. **Ryabtsevich V.N.** Tynfs & shestaks of Peter I : an examination of some events during their production // Journal of the russian numismatic society. 1991. № 42. P. 10–22.
 125. **Сінчук І.** Нешчаслівае шчасце нумізмата // Мастацтва Беларусі, 1991. № 1. С. 65–69.
 126. **Сінчук І.** Скарб з вёскі Рубяжэвічы // Спадчына, 1991. № 6. С. 72–74.
 127. **Стралец М.В., Сінчук І.І., Левічава Н.Д.** Малавядомыя старонкі гісторыі Беларусі : перыядызацыя, духоўная і матэрыяльная культура, манеты (Матэрыялы ў дапамогу настаўнікам сярэдніх школ). Брэст, 1991. 36 с.

1992

128. **Бекцінёў Ш.І.** Грошовыя сістэмы Вялікага княства Літоўскага ў XIII–XV стст. // Актуальная пытанні гісторыі Беларусі. Мн., 1992. С. 63–73.
129. **Белямук М.** Тапаграфія знаходак манэт і аздобаў // Полацак, 1992, № 8. С. 12–20 ; № 9. С. 9–18 ; № 10. С. 9–15.
130. **Касмилёў В.** Манэтныя двары на тэрыторыі Беларусі // Полацак, 1992. № 9. С. 5–8.
131. **Касмилёў В.С.** Полацкі часовы манетны двор // Гісторыя і археалогія Полацка і Полацкай зямлі : тэз. дакл. навук. канф., прысвеч. 1130-годдзю Полацка. Полацк, 1992. С. 29.
132. **Милютин В.Н.** Клад X века из Струни // Полоцкий летописец. Полоцк, 1992. № 1. С. 30–32.
133. **Сінчук І.** З гісторыі грошовага абарачэння // Спадчына, 1992. № 6. С. 61–62.
134. **Сінчук И.И.** Нумизматика и математическая статистика : пять тезисов об оценке доли признаков : краткие тезисы докладов ну-

- мизматической конференции. Итоги научно-исследовательской и хранительской деятельности за 1991 г. 25–28 февраля 1992 г. СПб., 1992. С. 6–8.
135. **Синчук И.И.** Торуньские орты : метрология и техника изготовления // Труды ГИМ. Вып. 80. М., 1992. С. 86–95.
 136. **Sinczuk I.** Konstantinowskij rubl. Nowyie materialy i issledowanija. Moskwa 1991, ss. 272. Wyd. «Finansy i Statistika» // Biuletyn numizmatyczny, 1992. № 2. S. 24–25. [Recenzja].
 137. **Dębski J.** Skarb monet z I połowy XVI wieku z miejscowości Kupiel, (dawny powiat Słonim), Białoruś // Łódzki Numizmatyk. 1992. № 21. – S. 24–30.
 138. **Filipow K.** Grodzieński epizod menniczy // Łódzki Numizmatyk. – 1992. № 21. S. 31–32.

1993

139. **Бектінеев Ш.И.** Периодизация денежного обращения в Великом княжестве Литовском в XIII–XV вв. // Усебеларуская канферэнцыя гісторыкаў. Гістарычна навука і гістарычна адукцыя ў Рэспубліцы Беларусь (новыя канцэпцыі і падыходы). Мінск, 3–5 лютага 1993 года : тэзісы дакладаў і паведамленняў. Ч. I. Гісторыя Беларусі. Мн., 1993. С. 69–71.
140. **Белямук М.** Тапаграфія знаходак манэт і аздобаў // Полацак, 1993, № 1. С. 6–12 ; № 2. С. 7–11 ; № 3. С. 21–26 ; № 4. С. 9–13 ; № 5. С. 14–21 ; № 6. С. 7–12 ; № 7. С. 6–13 ; № 8 С. 13–18 ; № 9. С. 8–14 ; № 10. С. 16–19.
141. **Ваганава А.М.** Вішчынскі грашова-рэчавы скарб // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 140.
142. **Вайценка А.П.** Бектінеев // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 80–81.
143. **Верасіла М.** Пра беларускую нумізматыку // Час, помнікі, людзі: памяці рэпрасаваных археолагаў : тэзісы дакладаў міжнародной канферэнцыі. Мінск, 27–30 кастрычніка 1993 г. Мн., 1993. С. 152–153.
144. **Госцеў А.П., Швед В.В.** Ядкоўскі // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 672.
145. **Добровольский И.Г., Рябцевич В.Н.** Козьянковский клад куфических монет // Всероссийская нумизматическая конференция :

- тезисы докладов и сообщений. Вологда, 18–21 мая 1993 г. Вологда, 1993. С. 16–17.
146. Здановіч Н., Сінчук Я. Карбоўка // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 311–312.
 147. Здановіч Н., Сінчук Я. Пячная засланка, што датуецца расейскай манэтай // Полацак, 1993. № 1. С. 4–5.
 148. Каханоўскі Г.А., Сінчук І.І. Чапскі // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 641–642.
 149. Колабава І.Н. Строчыцкі манетны скарб // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 590.
 150. Колобова И.Н. Монетная медь Петра I в денежном обращении восточной Беларуси в первой четверти XVIII в. // Усебеларуская канферэнцыя гісторыкаў. Гістарычная наука і гістарычная адукцыя ў Рэспубліцы Беларусь (новыя канцэпцыі і падыходы). Мінск, 3–5 лютага 1993 года : ті дакладаў і паведамленняў. Ч. I. Гісторыя Беларусі. Мн., 1993. С. 98–99.
 151. Колобова И.Н. Рогачевский монетный клад 1971 г. // Всероссийская нумизматическая конференция : тезисы докладов и сообщений. Вологда, 18–21 мая 1993 г. Вологда, 1993. С. 27–28.
 152. Космылёв В.С. Гульдэн ; Імперыял ; Капа ; Курэнцыя руская ; Ліванезы ; Манета плацінавая ; Манеты расійскія для Прусіі ; Паўімперыял ; Фларын ; Чырвонец // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. 702 с.
 153. [Краўцэвіч А.К., Сінчук І.І.] Скарбы манет з гарадскога пасёлка Мір // Краўцэвіч А.К., Якшук Г.М. Стары Мір. Мн., 1993. С. 65–80.
 154. Масько І.Ф. Абол // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 1 : А – Беліца. Мн., 1993. С. 15.
 155. Масько І.Ф. Абол ; Віцебскія манетныя скарбы ; Гелер ; Грыўня польская ; Дырхем ; Дэнарый ; Марка ; Нобль ; Солід // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. 702 с.
 156. Масько І. Венгерскі дукат XV ст. у зборы Нацыянальнага музея гісторыі і культуры Беларусі // Усебеларуская канферэнцыя гісторыкаў. Гістарычная наука і гістарычная адукцыя ў Рэспубліцы Беларусь (новыя канцэпцыі і падыходы). Мінск, 3–5 лютага 1993 года : ті дакладаў і паведамленняў. Ч. I. Гісторыя Беларусі. Мн., 1993. С. 71–72.
 157. Масько І. Венгерскі дукат XV ст. у зборы Нацыянальнага музея // Полацак, 1993. № 5. С. 12–14.

158. **Милютин В.Н.** К вопросу об экономическом потенциале между-речья Днепра и Сожа в IX–XI вв. // Слов’яни і Русь у навуковій спадщині Д.Я.Самоквасова : матеріали історико-археологічного семінару, присвяченого 150-річчю від дня народження Д.Я.Самоквасова (14–16 вересня 1993 р., м.Новгород-Сіверський). Чернігів, 1993. С. 86–88.
159. **Милютин В.Н.** Нахodka византийской монеты в Полоцке в 1988 г. // Полоцкий летописец. Полоцк, 1993. № 2. С. 11–12.
160. **Орлов В.** Денарий, талер, рубль // Дело. 1993. № 3. С. 58–59.
161. **Побаль Л.Д.** Антычныя заходкі ў Мінскай вобласці // Беларускі гістарычны часопіс, 1993. № 4. С. 28–32.
162. **Побаль Л.** Новы скарб рымскіх сярэбраных манет з Беларусі. // Час, помнікі, людзі: памяці рэпрэсаваных археолагаў : тэзісы да кладаў міжнароднай канферэнцыі. Мінск, 27–30 кастрычніка 1993 г. Мн., 1993. С. 180.
163. **Побаль Л.Д.** Рымскі імпарт Навагрудчыны (I–III стст. н. э.) // 2-я Навагрудская чытанні : гісторыка-археалагічныя даследванні Навагрудка : навуковая канферэнцыя, прымеркаванная да адкрыцця Навагрудскага гісторыка-краязнаўчага музея. Навагрудак, 11 верасня 1992 г. Навагрудак, 1993. С. 75–77.
164. **Палхойская С.П., Сінчук І.І.** Мінчыцкі манетна-рэчавы скарб // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 435–436.
165. **Здановіч Н., Сінчук Я.** Пячная засланка, што датуецца расейскай манэтай // Палацак, 1993. № 1. С. 4–5.
166. **Раханскі І.Я., Сінчук І.І.** Актывацыйны анализ // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 32.
167. **Рабцэвіч В.Н., Сінчук І.І.** Тынф, тымф // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. С. 621.
168. **Рабцэвіч В.Н.** Алтын ; Абліг ; Авесцкі манетны двор ; Альбертус талер ; Асмак ; Аўрэус ; Ахтцэнгрошэр ; Безманетны перыяд ; Берштаускі манетны скарб ; Бромбергер ; Вевярыца ; Велікасельскі манетны скарб ; Гальшанскі манетны скарб ; Гараўлянскія манетна-рэчавыя скарбы ; Гасцінец ; Гатавізна ; Глускі манетны скарб ; Гомельскі манетны скарб ; Грош ; Грош вузкій ; Грош літоўскі ; Грош лядскі ; Грош патрыгрошны ; Грош пашостны ; Грош пенязны ; Грош пляскаты ; Грош польскі ; Грош ходзячы ; Грош чэшскі ; Грош широкі ; Грошы ; Грошы адлічоныя ; Грошы гатовыя ; Грошы прынесенные ; Грошы рукаёмныя ; Грошы-

жывёла ; Грывенка ; Грывеннік ; Грыўня ; Грыўня кун ; Грыўня лікавая ; Дальхольмскі манетны двор ; Два гроши ; Два рублі ; Дваццаць капеек ; Дваццаць пяць капеек ; Дваццаць рублёў ; Двойяк ; Двухгрывенны ; Дзве капейкі ; Дзенга ; Дзенежны двор ; Дзесятнік ; Дзесяць дзенег ; Дзесяць капеек ; Дзесяць рублёў ; Дзотхен ; Дзягцянскі манетна-рэчавы скарб ; Добрынскі манетна-рэчавы скарб ; Драйгрошэр ; Драйпелькер ; Драхма ; Дукат ; Дэнарый двайны. Дэнарый літоўскі ; Дэнарый польскі ; Задруцкі манетны скарб ; Засоўескі манетны скарб ; Зачэпіцкі манетны скарб ; Златнік ; Зліткі афінажныя ; Зліткі плацежныя ; Злоты ; Злоты рускі ; Злоты чырвоны ; Іаахімсталер ; Ізрой ; Ініцыялы гравёраў ; Ініцыялы службовых асоб лейпцигскага манетнага двара ; Ініцыялы службовых асоб манетных двароў Вялікага княства Літоўскага ; Ініцыялы службовых асоб манетных двароў Каралеўства Польшчы ; Ініцыялы службовых асоб манетных двароў Расійскай дзяржавы ; Казьянкаўскі манетны скарб ; Калейка ; Карабельнік ; Касаляцкі манетны скарб ; Квітацыя ; Клімавіцкі манетны скарб ; Клепачы ; Крысцінка ; Крэйцар трайны ; Куна ; Лабанчык ; Лактышоўскі манетны скарб ; Лёвендаальдэр ; Лікоўскі манетны скарб ; Ліхва ; Ліцвінаўскі манетны скарб ; Лічба вузкая ; Лічба дробная ; Лічба літоўская ; Лічба паўгрошкавая ; Лічба польская ; Лічба савітая ; Лічба шырокая ; Людвішчанскі манетны скарб ; Магілёўскія манетныя скарбы ; Макуکіна ; Манета ; Манета асадная ; Манета белая ; Манета бітая ; Манета бракаваная ; Манета важная ; Манета гладкая ; Манета грубая ; Манета добрая ; Манета дробная ; Манета злая ; Манета зубчастая ; Манета канстытуцыйная ; Манета контрактовая ; Манета крэдыта ; Манета мемарыяльная ; Манета надзвычайных абставін ; Манета новая ; Манета нямая ; Манета паўнавартасная ; Манета подлая ; Манета пробная ; Манета разменная ; Манета старая ; Манета субэрратная ; Манета фальшивая ; Манета цалковая ; Манета цвёрдая ; Манета-данатыва ; Манета-навадзел ; Манета-перайманне ; Манетныя двары замежныя ; Манетныя двары Расійской дзяржавы ; Манетныя двары Рэчы Паспалітай ; Манетныя двары Саксоніі ; Манеты Вялікага княства Познанскага ; Манеты герцагства Варшаўскага ; Манеты двухмоўныя ; Манеты «Земляў Прускіх» ; Манеты каралеўства Польскага ; Манеты мемарыяльныя Расійскай Імперыі ; Манеты мяцежныя ; Манеты паўдневай Пруссіі ; Манеты-падробкі ; Маросъяўскі манетны

скарб ; Марыенгрош ; Міліярысій ; Навадворскі манетны скарб ; Нумізматыка ; Нагата ; Наддача ; Намісма ; Орт ; Орт злотавы ; Орт тымфавы ; Пагарэльшчынскі манетна-рэчавы скарб ; Падгор'еўскі манетны скарб ; Падскарбі ; Палушка ; Парэцкі манетна-рэчавы скарб ; Парэцкі манетны скарб ; Патройны ; Паўгрош ; Паўгрош літоўскі ; Паўгрош польскі ; Паўгрош свідніцкі ; Паўкарабельнік ; Паўкопка ; Паўталер ; Паўтара гроша ; Паўтарак ; Пінскі манетны скарб ; Полацкі манетна-рэчавы скарб ; Пяркоўскі манетны скарб ; Пятак ; Пяцьдзесят капеек ; Рагачоўскі манетны скарб ; Разана ; Ракавецкі манетны скарб ; Рубель рублёвы ; Рубель цалковы ; Рукаемства ; Рыксдаальдэр ; Сестэрцый ; Скарб манетны ; Скарбец ; Скарбнік ; Скрыня скарбовая ; Слабодкаўскі манетны скарб ; Слуцкія манетныя скарбы ; Собалеўскі манетны скарб ; Срэбраник ; Старадзедзінскі манетны скарб ; Стражавіцкія манетна-рэчавыя скарбы ; Талер ; Талер злотавы ; Талер мечавы ; Талер палашнік ; Талеры «спадчыны каралевы Боны» ; Траяк ; Траяк рагузанскі ; Тры гроши ; Трыццаць грошау ; Тыкоцінскі манетны двор ; Тэрнарый ; Філіпок ; Фоліс ; Цалковы ; Чатыры гроши ; Чатыры капейкі ; Чацвяртак ; Чвэрць капейкі ; Чвэрць талера ; Чвэрцькопка ; Чыстка і кансервацыя старадаўніх манет ; Чэх ; Чэх пуціўльскі ; Чэх сеўскі ; Шастак ; Шустак ; Шэлег ; Шэлег чырвоны ; Шэсць грошаў ; Яфімак // Археалогія і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. 702 с.

169. **Рябцевич В.Н.** Дело Лариона Уваровича (К вопросу об обращении севских чехов в Белоруссии) // Всероссийская нумизматическая конференция : тезисы докладов и сообщений. Вологда, 18–21 мая 1993 г. Вологда, 1993. С. 69.
170. **Рябцевич В.Н.** Козъянковский клад (предварительные итоги исследования) // Усебеларуская канферэнцыя гісторыкаў. Гістарычна-навукова і гістарычна адукатыўная ў Рэспубліцы Беларусь (новыя канцэпцыі і падыходы). Мінск, 3–5 лютага 1993 года : ті дакладаў і паведамленняў. Ч. I. Гісторыя Беларусі. Мн., 1993. С. 34–35.
171. **Сінчук І.І.** Абрзанне манет ; Абрэвіятура ; Абрэз манеты ; Аверс ; Апушка ; Арлянка ; Аспра ; Барацінка ; Біметалізм ; Боны вайсковых кааператываў ; Боны германскіх акупацыйных войск 1916 ; Брэсцкі манетны двор ; «Бюлетын нумізматычны» ; «Бяластоцкі нумізматык» ; Вагавая сістэма ; Вальвацыя ; Вальцоўка ; Вардэйн ; Вензель ; Віленскі манетны двор ; «Вядамосці нумізматычна-археалагічнэ» ; «Вядамосці нумізма-

тычнэ» ; Гран ; Грашова-вагавая сістэма ; Грашовае абарачэнне ;
 Грашова-лікавая сістэма ; Грашовая рэформа ; Грашовая рэформа
 Аляксея Міхайлавіча ; Грашовая рэформа Яна II Казіміра Вазы ;
 Грашовая сістэма ; Грашовыя рэформы Зыгмунта III Вазы
 Грашовыя рэформы Станіслава Аўгуста Панятоўскага ; Грашовыя
 рэформы Стэфана Баторыя ; Гродзенскі манетны двор ; Гурт ;
 «Дапаможныя гістарычныя дысцыпліны» ; Двойны ўдар
 штэмпеля ; Дыферент ; Дэфекты манеты ; Дэфекты штэмпеля ;
 Жэтон лічыльны ; Залатниковая проба ; Змяшчэнне штэмпеля ;
 Калінкавіцкі манетны скарб ; Каперніка-Грэшэма закон ;
 Каратная проба ; Карбоўка ; Карончык ; Кауры ; Кліпа ; Ковенскі
 манетны двор ; Контрамаркіраванне манет ; Лаж ; Легенда ;
 Лигатура ; Лігатурная маса ; Лік на лініях ; Лікавая сістэма ;
 Лотавая проба ; Манаграма ; Манетная рэгалія ; Манетная
 сістэма ; Манетны двор ; Манетныя двары фальшиваманетчыкаў ;
 Манетчык ; Матачнік ; Метрычная проба ; Мінцмайстар ;
 Мінцпрабірэр ; Монометалізм ; Намінал ; Намінальная вартасць
 манеты ; «Нумізматыка і сфрагістыка» ; Паралелізм ; Партугал ;
 П'едфорд ; Перачаканка манеты ; Плавільнія ; Плата ; Поле ;
 Праміле ; Проба ; Псаванне манеты ; Пуансон ; Рэальная вартасць
 манеты ; Рэверс ; Рэмедыум ; Стапа ; Судносіны васей выяў ;
 Сучайскі манетны двор ; Торнер ; Тэхніка манетнай справы ;
 Штэмпель ; Эмісія ; Эмітэнт ; Яфіма з «прызнакам» // Археалогія
 і нумізматыка Беларусі : энцыклапедыя. Мн., 1993. 702 с.

172. Сінчук І.І. Аверс ; Барацінка // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 1 : А – Беліца. Мн., 1993. С. 30, 304.
173. Сінчук И.И. К атрибуции тынфов Яна Казимира 1663–1666 гг. // Усебеларусская канферэнцыя гісторыкаў. Гістарычнае навука і гістарычнае адукцыя ў Рэспубліцы Беларусь (новыя канцепцыі і падыходы). Мінск, 3–5 лютага 1993 года : ті дакладаў і паведамленняў. Ч. I. Гісторыя Беларусі. Мн., 1993. С. 87–90.
174. Сінчук И.И. К атрибуции тынфов Яна Казимира 1663–1666 гг. // Усебеларусская канферэнцыя гісторыкаў. Гістарычнае навука і гістарычнае адукцыя ў Рэспубліцы Беларусь (новыя канцепцыі і падыходы). Мінск, 3–5 лютага 1993 года : ті дакладаў і паведамленняў. Ч. II. Сусветная гісторыя. Мн., 1993. С. 122–125.
175. Сінчук И.И. Опыт сравнения коллекций коронных ортов Речи Посполитой 1650–68 годов из собрания Э.Гуттен-Чапского и ГИМ // Всероссийская нумизматическая конференция : тезисы

докладов и сообщений. Вологда, 18–21 мая 1993 г. Вологда, 1993. С. 26–27.

176. **Смірноў М.І.** Манетны двор РСФСР ; Манетныя двары СССР ; Палціна ; Паўпалціннік ; Паўтара рубля ; Пятнаццать капеек ; Пяць капеек ; Пяць рублёў ; Рубель ; Тры капейкі // Археалогія і нумізматыка Беларусі : Энцыклапедыя. Мн., 1993. 702 с.
177. **Штыхов Г.В.** Клады Полоцкой земли IX–XIII вв. (топография и общая характеристика) // Сярэдневяковыя старажытнасці Беларусі: новыя матэрыялы і даследаванні. Мн., 1993. С. 84–91.

1994

178. **Бектинеев Ш.И.** Периодизация денежного обращения на территории Беларуси с IX в. до Люблинской унии 1569 г. // Гістарычна-археалагічны зборнік. № 4. Сярэднявечча. Мн., 1994. С. 3–22.
179. **Бектинеев Ш.И.** Денежное обращение Великого княжества Литовского в XIII–XV вв. Мн., 1994. 75 с.
180. **Белямук М.** Тапаграфія знаходак манэт і аздобаў // Полацак, 1994 № 1 С. 23–29; № 2 С. 13–19; № 3 С. 16–22; № 4 С. 28–31; № 5. С. 10–15.
181. **Ваганава А.М.** Вішчынскі манетны скарб // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 2 : Беліцк – Гімн. Мн. 1994. С. 345.
182. **Иванаускас Э.** Полоцкие куны Андрея Ольгердовича и Витовта // Всероссийская нумизматическая конференция. 6–8 апреля : тезисы докладов. СПб., 1994. С. 28–29.
183. **Касмылёў В.С.** Велікасельскі манетны скарб // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 2 : Беліцк – Гімн. Мн. 1994. С. 243.
184. **Колобова И.Н.** Варшавский монетный двор в 1816–1831 гг. // Всероссийская нумизматическая конференция. 6–8 апреля 1994 : тезисы докладов. СПб., 1994. С. 115–116.
185. **Космылев В.С.** К вопросу о фальсификации средств денежного обращения на территории Беларуси в конце XVIII–XIX вв. // Всероссийская нумизматическая конференция. 6–8 апреля 1994 : тезисы докладов. СПб., 1994. С. 38–39.
186. **Масько І.Ф.** Віцебскі манетны скарб // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 2: Беліцк – Гімн. Мн. 1994. С. 331.
187. **Масько И.Ф.** Монетное золото в денежном обращении Великого княжества Литовского в XIV – 60-х гг. XVI в. // Всероссийская

- нумизматическая конференция. 6–8 апреля 1994 г. : тезисы докладов. СПб., 1994. С. 31–32.
188. **Милютин В.Н., Шадыро В.И.** Находки монет из поселений Прудники // Гістарычна-археалагічны зборнік № 5. Мн., 1994. С. 255–262.
189. **Милютин В.Н.** Польские квартники Казимира Великого // Бектинеев Ш.И. Денежное обращение Великого княжества Литовского в XIII–XV вв. Мн., 1994. С. 28–32.
190. **Орлов А.П.** Монеты России. 1700–1917. Мн., 1994. 256 с.
191. **Побаль Л.Д.** Аналіз античнага імпарту Пінскага Палесся // Навукова-практычна канферэнцыя, прысвеченая 900-годдзю Пінска : тээзісы дакладаў. Пінск, 1994. С. 14–17.
192. **Побаль Л.** Малечскі скарб // Беларуская мінуўшчына. 1994, № 4. С. 46.
193. **Рабцэвіч В.Н.** Гараўлянскія манетна-рэчавыя скарбы // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 2 : Беліцк – Гімн. Мн. 1994. С. 483.
194. **Рябцевич В.Н.** Денежный счет на рынках Великого княжества Литовского в XVI в. // Всероссийская нумизматическая конференция. 6–8 апреля 1994 : тезисы докладов. СПб., 1994. С. 32–34.
195. **Сінчук І.І.** Брэсцкі манетны двор ; Віленскі манетны двор // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 2 : Беліцк – Гімн. Мн., 1994. С. 101, 285.
196. **Сінчук І.** Грошовые реформы : ад сівой даўніны да дня сённяшняга // Банковский вестник. 1994. № 11. С. 108–111 ; № 12. С. 102–106.
197. **Сінчук І.** Денежный счет в Великом княжестве Литовском и Речи Посполитой // Банковский вестник, 1994. № 10. С. 18–21.
198. **Сінчук І.** Европейская валютная система : от Генуи до Брюсселя // Банковский вестник. 1994. № 9. С. 34–42.
199. **Сінчук І.** Карабіны, луідоры і... філіпок // Спадчына, 1994. № 6. С. 110–112.
200. **Сінчук І.І.** Манеты Вялікага княства Літоўскага 14–15 стст. // Славутыя людзі Воранаўшчыны : матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі, прысвеченай 140-годдзю з дня нараджэння беларускага археолага, этнографа, краязнаўцы і фалькларыста В.А.Шукевіча і 145-годдзю з дня смерці буйнога вучонага ў галіне батанікі і заалогіі С. Б.Юндзіла (3 снежня 1992 г.). Гродна ; Нача, 1994. С. 39–44.

201. **Синчук И.И.** О загадочном княжеском знаке на серебренниках с именем «ПЕТОР» // Памятники средневековой культуры. Открытия и версии : сборник статей к 75-летию В.Д.Белецкого. СПб., 1994. С. 231–235.
202. **Сінчук І.** Пытання больш, чым адказаў // Спадчына, 1994. № 5. С. 19–21.
203. **Синчук И.И.** Тиғфы Петра I из коллекции Государственного Исторического музея // Информационный бюллетень Ассоциации «История и компьютер» / Специальный выпуск бюллетеня : тезисы докладов и сообщений II конференции Ассоциации «История и компьютер». Красновидово, 18–20 марта 1994 г. М., 1994. Апрель. № 10. С. 58–59.
204. **Синчук И.И.** Традиционные способы переноски, сокрытия и заваривания денег в Белоруссии, на Украине и в России : материалы пилотажного исследования. Записи 1983 г. Мн., 1994. 32 с.
205. **Синчук И.И.** Эволюция изображения монарха на монетах Речи Посполитой середины XVII в. // Всероссийская нумизматическая конференция. 6–8 апреля 1994 : тезисы докладов. СПб., 1994. С. 112–115.
206. **Синчук И.И.** Экспертное заключение о кладе монет 17–18 вв. из д.Гладково Чаусского р-на Могилевской обл. Беларуси. Мн., 1994. 42 с.

1995

207. **Бектинеев Ш.И.** Денежное обращение Великого княжества Литовского в XIII–XV вв. // Археологічні старожитності Подесе́ння : матеріали історико-археологичного семінару, присвяченого 70-річчю від дня народження Г.О.Кузнецова. Чернігів, 1995. С. 19–22.
208. **Бектинеев Ш.** Джучидские дирхемы в Великом княжестве Литовском // Байрам: Татары на зямлі Беларусі. 1995, № 2. С. 57–61.
209. **Бектинеев Ш.И.** Обращение рубля на территории Беларуси до Люблинской Унии 1569 г. // Беларусь: гістарычныя лёсы народа і культуры : матэрыялы навуковай сесіі, 16–17 лістапада 1994 г. Мн., 1995. С. 103–106.
210. **Егарэйчанка А., Рабцэвіч В.** Энцыклапедыя, якая дыскрэдытуе беларускую навуку // Беларускі гістарычны часопіс, 1995. № 1, С. 118–119. [Рэцэнзія].

211. Егорейченко А.А., Рябцевич В.Н. Энциклопедия «Археология і нумізматыка Беларусі». Мінск : Беларуская Энцыклапедыя імя Петруся Броўкі. 1993. 702 с. // Российская археология, 1995. № 4. С. 206–208 [Рецензия].
212. Колобова И.Н. Рогачевский монетный клад 1971 г. (основные итоги предварительного исследования) // Третья Всероссийская нумизматическая конференция в г.Владимире. 17–21 апреля 1995 : тезисы докладов. М., 1995. С. 36–37.
213. Кажамяка А. Знойдзеныя скарбы // Памяць : гісторыка-дакументальная хроніка Клімавіцкага раёна. Mn., 1995. С. 25.
214. Касмылёў В.С. Нумізматычны аспект у гісторыі Гродна // Краязнаўчыя запіскі : зборнік артыкулаў да 75-годдзя ГДГАМ. Гродна, 1995. С. 106–110.
215. Космылев В.С. Монетные и бумажно-денежные эмиссии польского национально-освободительного восстания 1794 г. // Третья Всероссийская нумизматическая конференция в г.Владимире. 17–21 апреля 1995 : тезисы докладов. М., 1995. С. 34–36.
216. Кротава С.С. Аб калекцыі нумізматыкі Горацкага гістарычна-этнографічнага музея // Бацькаўшчына : матэрыялы (даклады і паведамленні) раёнай краязнаўчай канферэнцыі (г.Горкі, чэрвень 1994 г.). Горкі, 1995. С. 32–33.
217. Пляскач Ж.Р., Стравец М.В., Кароль А.І., Сінчук І.І. Некаторыя пытанні вывучэння эканамічнай гісторыі Беларусі ў ВНУ (у дапамогу для выкладання спецкурса). Брэст, 1995. 26 с.
218. Побаль Л.Д. Магілёўшчына і античны свет : аналіз нумізматычна-археалагічных крыніц // Рэгіянальная навуковая канферэнцыя «Гістарычныя лёсы Верхняга Падняпроўя». Ч. I (Археология). Магілёў, 1995. С. 181–188.
219. Побаль Л. Прывітанне з далёкай мінуўшчыны // Беларуская дума, 1995. № 6. С. 24–26.
220. Рябцевич В.Н. Нумизматика Беларуси. Mn., 1995. 687 с.
221. Рябцевич В.Н. Российско-«польские» монетные эмиссии эпохи Петра I. Тольятти, 1995. 310 с.
222. Рябцевич В.Н. «Чеховое дело» (Россия – 1675–1687 гг.) // Третья Всероссийская нумизматическая конференция в г.Владимире. 17–21 апреля 1995 : тезисы докладов. М., 1995. С. 53–55.
223. Сінчук І.І. Барацінка ; Брэсцкі манетны двор ; Віленскі манетны двор ; Гродзенскі манетны двор ; Грошы // Беларусь : энцыклапедычны даведнік. Mn., 1995. С. 72, 129, 164, 247, 250–251.

224. Сінчук І. Грашовыя рэформы : ад сівой даўніны да дня сённяшняга // Банковский вестник, 1995. № 1. С. 109–111 ; № 2. С. 107–111.
225. Сінчук И.И. Документ времени Петра I и Августа II // Рэгіянальная навуковая канферэнцыя «Гістарычныя лёсы Верхняга Падняпроўя». Ч. II (Гісторыя). Магілёў, 1995. С. 64–68.
226. Сінчук И.И. Дэнарый Вялікага княства Літоўскага з каменных магільнікаў Вензаўшчыны і Куклі // Весці АН БССР. Сер. грам. навук. 1995. № 3. С. 73–77.
227. Сінчук И.И. Находки единичных монет во время археологических раскопок в исторических центрах городов Могилевской области // Рэгіянальная навуковая канферэнцыя «Гістарычныя лёсы Верхняга Падняпроўя». Ч. I (Археалогія). Магілёў, 1995. С. 189–195.
228. Сінчук И.И. «Описание документов и бумаг Московского архива Министерства юстиции» как историко-нумизматический источник // Третья Всероссийская нумизматическая конференция в г. Владимире. 17–21 апреля 1995 : тезисы докладов. М., 1995. С. 55–57.
229. Сінчук И.І. Скарб медных манет XVII ст. з вёскі Данілавічы Дзяржынскага раёна Мінскай вобласці // Весці АН БССР. Сер. грам. навук. 1995. № 2. С. 67–72.
230. Сінчук I. Kamiński, Czesław; Kurpiewski, Janusz. Katalog monet polskich 1587–1632 (Zygmunt III Waza). – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1990. – 515 s. // Беларускі гістарычны агляд, 1995. Т. 2. Сш. 1. С. 135–138. [Рэцэнзія].
231. Sinczuk I. O datowaniu szelągów Wielkiego Księstwa Litewskiego z inicjałami TLB i herbem Korwin // Gdańskie zeszyty numizmatyczne, 1995. № 19. S. 13–17.
232. Sinczuk I.I. Očerki po istorii Otdela numizmatiki. Numizmatičeskij sbornik, T.12 (Trudy Gosudarstvennogo Istoricheskogo Muzeja, № 83), Moskva 1993, 144 s. // Wiadomosci numizmatyczne, 1995. Z. 1–2. S. 85–87. [Recenzja].

1996

233. Бектинеев Ш.И. Взаимосвязь денежных систем Новгорода и территории современной Беларуси в XI – первой половине XV в. // VI Міжнародны кангрэс славянскай археалогіі, Ноўгарад, 26–31

- жніўня 1996 г. : тэзісы дакладаў і паведамленняў беларускай дэлегацыі. Мн., 1996. С. 3–5.
234. **Бектинеев Ш.И.** Денежное обращение Руси в эпоху князя Михаила Черниговского : 13 в. // Святый князь Михайло Чернігівський та його доба. Чернігі, 1996. С. 97–101.
235. **Бектинеев Ш.И.** Слуцкий клад 1902 года (к истории денежного обращения Великого княжества Литовского на рубеже XIV и XV вв.) // Гістарычна-археалагічны зборнік № 10. Мн., 1996. С. 80–87.
236. **Бектинеев Ш.** Татарские монеты в денежном обращении Великого Княжества Литовского // Другая міжнародная навукова-практична канферэнцыя «Ісламская культура татараў-мусульман Беларусі, Літвы і Польшчы і яе ўзарадзеянне з беларускай і іншымі культурамі». Менск, 19–20 траўня 1995 г. Ч. 2. Мн., 1996. С. 11–16.
237. **Bektineev Sh.** Polotsk-Vitebsk money-wieght system of the second half of XIII–XIV centure // XIII International congress of prehistoric and protohistoric sciences Forli-Italia, 8/14 september 1996. 2. Abstract : The workshops and posters of the XIII International congress of the prehistoric and protohistoric sciences. Forli, 1996. P. 344–345.
238. **Добровольский И., Рябцевич В.** Козьянковский клад куфических дирхамов (основные результаты исследования) // Другая міжнародная навукова-практична канферэнцыя «Ісламская культура татараў-мусульман Беларусі, Літвы і Польшчы і яе ўзарадзеянне з беларускай і іншымі культурамі». Менск, 19–20 траўня 1995 г. Ч. 2. Мн., 1996. С. 35–37.
239. **Колабава И.Н.** Засоўеўскі манетны скарб // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 3 : Гімназіі – Кадэнцыя. Мн., 1996. С. 414.
240. **Колобова И.Н.** Клады в собрании Нумизматического кабинета Белорусского государственного университета // Четвертая Все-российская нумизматическая конференция в г.Дмитрове. 22–26 апреля 1996 г. : тезисы докладов. М., 1996. С. 70.
241. **Колобова И.** Монеты восстания 1830–1831 гг. на территории Беларуси // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina : Wspólne dzieje pieniądza. Supraśl 20–22.X.1994 : materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 133–136.
242. **Космылев В.С.** К вопросу о денежной терминологии восточной Белоруссии в XVIII веке // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina : Wspólne dzieje pieniądza. Supraśl 20–22.X.1994 : materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 137–138.

- dzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 129–132.
243. **Космылев В.С.** Монеты чрезвычайных обстоятельств Великого княжества Литовского XVI–XVIII вв. в денежном обращении Белоруссии // Четвертая Всероссийская нумизматическая конференция в г. Дмитрове. 22–26 апреля 1996 г. : тезисы докладов. М., 1996. С. 63–64.
244. **Крамаровский М.** «Когда кони были потны». Крым и Великое княжество Литовское (по материалам нового монетно-вещевого клада XV в.) // Другая міжнародная навукова-практычна канферэнцыя «Ісламская культура татараў-мусульман Беларусі, Літвы і Польшчы і яе ўзаемадзеянне з беларускай і іншымі культурамі». Менск, 19–20 траўня 1995 г. Ч. 2. Мн., 1996. С. 37–41.
245. **Крамароўскі М.Р.** Новая знаходка на Беларусі (грашова-рэчавы скарб XV ст.) // Беларускі гістарычны часопіс. 1996. № 3. С. 85–88.
246. **Масько И.** Денежный счет белорусских рынков к. XV – сп. XVI вв. // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina : Wspólne dzieje pieniądza. Supraśl 20–22.X.1994 : materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 85–89.
247. **Масько И.** Дукат / Пробныя артыкулы для энцыклапедычнага даведника // Байрам: Татары на зямлі Беларусі. 1996, № 4. С. 56–57.
248. **Масько И.** Дукат ; Дырхем ; Дэнарый // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 3: Гімназіі – Кадэнцыя. Мн., 1996. С. 312–313, 327, 341–342.
249. **Мяцельскі А.** Тапаграфія скарбаў куфіцкіх дырхемаў IX – пачатку XI ст. на Пасожжы // Беларусь у сістэме трансеўрапейскіх сувязяў у I тысячагоддзі н. э. : тэзісы дакладаў і паведамленняў міжнароднай канферэнцыі. Мінск, 12–15 сакавіка 1996 г. Мн., 1996. С. 60–63.
250. **Побаль Л.Д.** Антычныя нумізматычныя багацці Міншчыны і Віцебшчыны // Беларускі гістарычны часопіс. 1996. № 1. С. 115–125.
251. **Побаль Л.** Беларусь і ісламскі свет : аналіз археалагічных крыніц жалезнага веку і сярэднявечча // Другая міжнародная навукова-практычна канферэнцыя «Ісламская культура татараў-мусульман Беларусі, Літвы і Польшчы і яе ўзаемадзеянне з беларускай і іншымі культурамі». Менск, 19–20 траўня 1995 г. Ч. 2. Мн., 1996. С. 29–33.

252. **Рабцэвіч В.** Глускі манетны скарб ; Дзягцянскі манетна-рэчавы скарб ; Добрынскі манетна-рэчавы скарб ; Задруцкі грашовы скарб ; Зачэпіцкі манетны скарб // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 3: Гімназіі – Кадэнцыя. Мн., 1996. С. 49-50, 233, 264, 395, 426.
253. **Рабцэвіч В.Н.** Захавальнік скарбаў // Беларуская мінуўшчына, 1996. № 3. С. 62.
254. [Рабцэвіч В.] Што хавае купальскі дзядок // Беларуская мінуўшчына, 1996. № 3. С. 64-65 [Фрагмент кнігі «Нумизматыка Беларусі», тлумачэнне У.Анісковіча].
255. **Рябцевич В.Н.** Севский чех (подлинники и фальсификаты) // Четвертая Всероссийская нумизматическая конференция в г.Дмитрове. 22–26 апреля 1996 г. : тезисы докладов. М., 1996. С. 68–69.
256. **Рябцевич В.** Российско-«польские» шестаки и тинфы Петра I // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina : Wspólne dzieje pieniądza. Supraśl 20–22.X.1994 : materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 121–128.
257. **Рябцевич В.Н.** Российско-«польские» монетные эмиссии эпохи Петра I : автореферат монографии на соискание ученой степени доктора исторических наук. Мн., 1996. 32 с.
258. **Сінчук І.І.** Грашовае абарачэнне ; Грашовыя рэформы ; Гродзенскі манетны двор ; Грош ; Грош пражскі ; Гурт ; Златнік ; Зліткі // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 3: Гімназіі – Кадэнцыя. Мн., 1996. С. 118, 118–121, 137, 156, 156–157, 177, 448–449, 449.
259. **Сінчук И.И.** Деньги в исторической ретроспективе // Банковский бюллетень, 1996. № 16. С. 69–89.
260. **Сінчук И.И.** Исследование состава сплава серебряных монет XVII в. // Четвертая Всероссийская нумизматическая конференция в г.Дмитрове. 22–26 апреля 1996 г. : тезисы докладов. М., 1996. С. 65–66.
261. **Сінчук І.** Манетныя двары Вялікага княства Літоўскага // Банковский вестник, 1996. № 9. С. 123–128.
262. **Сінчук І.І.** Нумізматыка : праграма для студэнтаў 2 курса па спецыялізацыі «музеязнаўства». Мн., 1996. 12 с.
263. **Сінчук И.И.** Рассуждения эксперта о памятных монетах Республики Беларусь // Банковский бюллетень. 1996. № 12. С. 89–94.

264. **Sinczuk I.** Jeszcze w sprawie datowania szelągów Wielkiego Księstwa Litewskiego z lat 1660–1661 (Głos w dyskusji) // Gdańskie zeszyty numizmatyczne, 1996. № 27. S. 9–11.
265. **Sinczuk I.** Skarb tymfów z okolic Sandomierza // Kronika zamkowa, 1996. № 1. S. 69–70.
266. **Шыдлоўскі К.** Удакладненне наконт адной нумізматычнай знаходкі // Браслаўскі сшытак : гістарычны зборнік. Браслаў, 1996. № 1. С. 29–30.

1997

267. **Бектинеев Ш.И.** Германское влияние на формирование денежных систем на территории Беларуси в XI–XIV вв. // Славяне и их соседи : сборник тезисов 16 конференции памяти В.Д.Королюка. Славяне и немцы. Средние века – раннее Новое время. М., 1997. С. 7–10.
268. **Бектинеев Ш.И.** Денежное обращение древней Руси XI–XII вв. в свете Любечского съезда 1097 г. // Любецький з'їзд князів 1097 року в історичній долі Київської Русі : матеріали міжнародної наукової конференції, присвяченої 900-літтю з'їзду князів Київської Русі у Любечі. Чернігів, 1997. С. 56–59.
269. **Бектинеев Ш.И.** «Корабельники» в Великом княжестве Литовском // Гістарычна-археалагічны зборнік. № 11. Беларусь у сістэме єўрапейскіх культурных сувязяў. Мн., 1997. С. 42–50.
270. **Бектинеев Ш.И.** Монетный клад из Вензовщины (Из истории денежного обращения Великого княжества Литовского в 1-й четверти XV в.) // Шчучыншчына: мінулае і сучаснасць : матэрыялы навукова-практычнай краязнаўчай канферэнцыі. «Знакамітая людзі, помнікі гісторыі і культуры, гістарычныя падзеі і мясціны Шчучыншчыны», праведзеная 24 сак. 1995 г. Ліда, 1997. С. 57–62.
271. **Бектинеев Ш.И.** Проблема денежного обращения Великого княжества Литовского в XVI в. (до Люблинской унии 1569 г.) // Навукова-практычнай канферэнцыя, прысвечаная 900-годдзю Пінска, май 1997. Пінск, 1997. С. 17–20.
272. **Веленцевич В.Я., Синчук И.И.** Информационно-поисковая система «ТЫНФ» // Информационный бюллетень Ассоциации «История и компьютер» / Специальный выпуск бюллетеня : тезисы докладов и сообщений V конференции Ассоциации «История и

- компьютер». Звенигород, 28–30 марта 1997 г. Мн., 1997. Март. № 21. С. 10–12.
273. Галубовіч В.І. Гроши і грашовае абарачэнне на Беларусі ў IX–XIII стст. // Галубовіч В.І. Эканамічны стан, побыт і гандаль старажытнай Беларусі (IX–XIII стст.). Мн., 1997. С. 155–174.
274. Добровольский И.Г., Рябцевич В.Н. Козьянковский клад куфических дирхамов // Rozwój muzealnictwa i kolekcjonerstwa numizmatycznego – dawniej i dzisiaj – na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie. Supraśl 5–7. IX.1996 : materiały z II Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1997. S. 27–30.
275. Ермалёнак В. Гісторыя аднаго скарба // Падарожнік (Наш край; Дадатак да часопіса). 1997. № 2. С. 3.
276. Какареко В. Нумизматические коллекции Гродно и Гродненщины // Rozwój muzealnictwa i kolekcjonerstwa numizmatycznego – dawniej i dzisiaj – na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie. Supraśl 5–7. IX.1996 : materiały z II Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1997. S. 31–50.
277. Колобова И. Клады в собрании Нумизматического кабинета Белорусского государственного университета // Rozwój muzealnictwa i kolekcjonerstwa numizmatycznego – dawniej i dzisiaj – na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie. Supraśl 5–7. IX.1996 : materiały z II Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1997. S. 125–126.
278. Котова Е.В. Денежное обращение на белорусских землях в XVI веке // Моладзь Берасцейшчыны. Брэст, 1997. С. 75–79.
279. Котова Е.В. Денежное обращение на белорусских землях в XVI веке // Трэцяя рэспубліканская навуковая канферэнцыя студэнтаў рэспублікі Беларусь (14–16 мая 1997 г.) : тэзісы дакладаў. Ч. I. Мінск, 1997. С. 39–40.
280. Масько І.Ф. Віцебскія манетныя скарбы / І.Ф. Масько // Беларуская энцыклапедыя : у 18 т. Т. 4 : Варанецкі – Гальфстрым. Мн., 1997. С. 231.
281. Никитенков В.И., Никитенкова Л.П. Денежное хозяйство на Белорусских землях в конце XV – 70-х годах XVI века // Берасцейскі хранограф : зборнік навуковых прац. Вып. 1. Брэст, 1997. С. 13–17.
282. Никитенков В.И., Никитенкова Л.П. Некоторые аспекты денежного хозяйства белорусских земель во второй половине XVII – XVIII веках // Знакамітая постаць : матэрыялы V грамадска-

- палітычных чытанняў, прысвеченых памяці К.Лышчынскага. Брэст, 1997. С. 100–105.
283. **Паўловіч М.** Да гісторыі знаходкі 10 грошай часоў паўстання 1861 г. // Браслаўскія чытанні : матэрыялы IV навукова-краязнаўчай канферэнцыі 24–25 красавіка 1997 г. Браслаў, 1997. С. 44–45.
284. **Плясач Ж.Р., Странец М.В., Сінчук І.І.** Некаторыя пытанні вывучэння гісторыі, эканамічнай тэорыі і культуралогіі ў ВНУ : вучэбны дапаможнік. Брэст, 1997. 70 с.
285. **Побаль Л.Д.** Скарб рымскіх манет з Жалудка // Шчучыншчына: мінулае і сучаснасць : матэрыялы навукова-практычнай краязнаўчай канферэнцыі, прысвечанай знакамітым людзям, помнікам гісторыі і культуры, гістарычным падзеям і мясцінам Шчучыншчыны. Ліда, 1997. С. 42–45.
286. **Рыбцевич В.** Монетные клады Браславщины // Браслаўскія чытанні : матэрыялы IV навукова-краязнаўчай канферэнцыі 24–25 красавіка 1997 г. Браслаў, 1997. С. 41–44.
287. **Сінчук І.І.** Калінкавіцкі манетны скарб ; Капейка ; Карончык ; Кауры ; Кліпа ; Лікоўскі манетны скарб // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 4 : Кадэты – Ляшчэння. Мн., 1997. С. 29, 96–97, 125, 150, 200, 368.
288. **Сінчук І.І.** Борода // Нумизматический альманах, 1997. № 2. С. 15–16.
289. **Сінчук І.** Бэрэстэйська мэнница в 1665–66 роках // Czasopis, 1997. № 3. S. 26.
290. **Сінчук І.І.** Глейзер М.М. Советская нумизматика (монеты и памятные медали) : аннотированное библиографическое описание книг и нумизматических сборников. Петербург, 1994 – 61 с. Тираж – 25 нумерованных экземпляров // Нумизматический альманах, 1997. № 3–4. С. 24. [Рецензия].
291. **Сінчук І.І.** Денежный счет Ведомости Витебской таможенной заставы 1605 г. // Пятая всероссийская нумизматическая конференция. Москва, 21–25 апреля 1997 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 1997. С. 53–55.
292. **Сінчук І.І.** Деньги: историческая ретроспектива // Нумизматический альманах, 1997. № 2. С. 2–11 ; № 3–4. С. 10–16.
293. **Сінчук І.І.** Клад из Зеневщины // Веснік Беларускага інстытута праblems культуры / Матэрыялы навуковай канферэнцыі «Чалавек. Культура. Эканоміка» (21–22 лістапада 1996 года). Мн., 1997. С. 106–107.

294. Синчук И.И. Монеты Царства Польского, найденные у арестованных декабристов // Веснік Беларускага інстытута праблем культуры : матэрыялы навуковай канферэнцыі «Чалавек. Культура. Эканоміка» (21–22 лістапада 1996 года). Мн., 1997. С. 104–106.
295. Синчук И.И. Прусские монеты на белорусских землях Речи Посполитой в 17–18 вв. // Славяне и их соседи : сборник тезисов 16 конференции памяти В.Д.Королюка. Славяне и немцы. Средние века – раннее Новое время. М., 1997. С. 138–142.
296. Синчук И.И. V Всероссийская нумизматическая конференция // Нумизматический альманах, 1997. № 3–4. С.47–50.
297. Sintchouk I., Zaitceva O. Stray coin-finds to the 16–20 century – on example of some Belarus sites // XIIth International Numismatic Congress. Abstracts of Papers. Berlin, 1997. P. 185.
298. Kozub M. Idea obola zmarlego we wczesnym sredniowieczu na podstawie znalezisk z terenu Kaganatu Awarskiego // Гістарычна археалагічны зборнік. № 11. Мн., 1997. С. 162–167.

1998

299. Бектинеев Ш.И. Взаимосвязь денежных систем Новгорода и территории Белоруссии в XI – первой половине XV в. // Труды VI Международного конгресса славянской археологии. Новгород, 26–31 августа 1996 г. Т. 4. Общество, экономика, культура и искусство славян. М., 1998. С. 181–186.
300. Бектинеев Ш.И. Источники полоцко-витебской денежно-весовой системы XIII–XIV вв. // Гістарычныя крыніцы: праблемы класіфікацыі, вывучэння і выкладання : матэрыялы да Міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай 120-годдзю з дня нараджэння У.І.Пічэты, Мінск, 23–24 крас. 1998 г. / Бел. дзярж. ун-т. Мн., 1998. С. 56–57.
301. Бектинеев Ш.И. Литовско-татарская денежновесовая система // Славяне и кочевой мир: Средние века – раннее Новое время : сборник тезисов XVII конференции памяти В.Д.Королюка : Славяне и их соседи. М., 1998. С. 19–21.
302. Бектинеев Ш.И. Обращение рубля на территории Беларуси до Люблинской Унии 1569 г. // Гуманітарныя і сацыяльныя науки на выходзе XX ст. Мн., 1998. С. 328–330.

303. **Беляков А.С.** Клад польских и литовских биллоновых монет конца XV–XVI веков из Минской области // Нумизматический сборник 1998 : к 80-летию В.М.Потина. СПб., 1998.. С. 77–84.
304. **Ильютик А.В.** Селище Дедново на Березине [о находке античной монеты] // Старажытнасці Бабруйшчыны : зборнік артыкулаў. Бабруйск, 1998. С. 30.
305. **Какареко В.** Гродненский монетный двор 1706–1707 гг. // Mennice między Bałtykiem a Morzem Czarnym – wspólnota dziejów : Supraśl 10–12.IX.1998 : materiały z III Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 187–196.
306. **Колобова И.** Медная копейка Петра I и восточнобелорусский рынок 1-й четверти XVIII в. // Старонкі гісторыі Магілёва (Зборнік навуковых прац удзельнікаў канферэнцыі «Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць»). Магілёў, 1998. С. 90–93.
307. **Колобова И.** Полоцкий монетный двор XV – середины XVI в. (фальсификация шиллингов Ливонского ордена) // Mennice między Bałtykiem a Morzem Czarnym – wspólnota dziejów : Supraśl 10–12.IX.1998. Materiały z III Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 131–134.
308. **Котова Е.В.** Денежное обращение на белорусских землях в XVII веке // Моладзь Берасцейшчыны. Брэст, 1998. С. 10–15.
309. **Никитенков В.И., Никитенкова Л.П.** Некоторые вопросы дежного обращения на западных землях Беларуси в межвоенный период (1921–1939 гг.) // Чалавек. Этнас. Тэрыторыя. Праблемы развіцця заходняга рэгіёна Беларусі : матэрыялы міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі. Брэст, 23–24 красавіка 1998 г. Ч. II. Брэст, 1998. С. 180–184.
310. **Побаль Л.Д.** Антычныя багацці Брэста і яго наваколля. Нумізматыка // Беларускі гістарычны часопіс. 1998. № 3. С. 60–65.
311. **Рабцэвіч В.Н.** Манетныя скарбы Мядзельшчыны // Памяць : гісторыка-документальная хроніка Мядзельскага раёна. Mn., 1998. С. 59–61.
312. **Рябцевич В.Н.** Депаспортизированное ожерелье из собрания Национального музея истории и культуры Республики Беларусь (попытка депаспортизации) // Веснік Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. Серыя 3. Гісторыя, філософія, паліталогія, сацыялогія, эканоміка, права. 1998. № 1. С. 3–5.

313. **Рябцевич В.Н.** Дирхамы арабского халифата в денежном хозяйстве Полоцкой земли (IX–X вв.) // Славяне и их соседи (археология, нумизматика, этнология). Мн., 1998. С. 66–80.
314. **Рябцевич В.** Лысянковский и «полтавский», путивльский и севский монетные дворы // Mennice między Bałtykiem a Morzem Czarnym – wspólnota dziejów : Supraśl 10–12.IX.1998 : materiały z III Międzynarodowej konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 175–186.
315. **Рябцевич В.Н.** Полоцкие фальшивомонетчики конца XV– первой половины XVI в. // Шестая Всероссийская нумизматическая конференция. СПб., 20–25 апреля 1998 г. : тезисы докладов и сообщений. СПб., 1998. С. 104–105.
316. **Рябцевич В.Н.** «Севский чех» на восточнобелорусском рынке конца XVII в. // Старонкі гісторыі Магілёва (Зборнік навуковых праць удзельнікаў канферэнцыі «Гісторыя Магілёва: мінулае і сучаснасць»). Магілёў, 1998. С. 86–88.
317. **Сінчук І.І.** Агульнопольская нумізматычна канферэнцыя // Гістарычна-археалагічны зборнік. № 13. Мн., 1998. С. 187.
318. **Сінчук І.І.** Начало копеечного счета в Российской империи // Шестая Всероссийская нумизматическая конференция. СПб, 20–25 апреля 1997 г. : тезисы докладов и сообщений. СПб., 1998. С. 160–161.
319. **Сінчук І.І.** Нумізматычна гістарыяграфія : метадычныя матэрыялы для студэнтаў спецыялізацыі «музеязнаўства». Мн., 1998. 42 с.
320. **Сінчук І.І., Цішкін І.М.** Скарбы ёсць – няма парадку // Беларуская думка. 1998. № 1. С. 118–121.
321. **Сінчук І.І.** Традиционные способы переноски, сокрытия и заварации денег в Белоруссии, на Украине и в России : материалы пилотажного исследования. Записи 1984 г. Бельск Подляский, 1998. 40 с.
322. **Сінчук І.І.** Солиды королевства Польского 1659–1665 гг. // Нумизматический сборник. 1998 : к 80-летию В.М.Потина. СПб., 1998. С. 102–106.
323. **Сінчук І.І.** Тынфы Яна Казимира – атрибуция монет отдельных монетных дворов (по материалам польских собраний) // Труды VI Международного конгресса славянской археологии. Новгород, 26–31 августа 1996 г. Т. 4. Общество, экономика, культура и искусство славян. М., 1998. С. 187–194.

324. Сінчук І.І. «Шеляжные» монетные дворы ВКЛ и медные солиды Яна Казимира в кладах // Mennice między Bałtykiem a Morzem Czarnym – wspólnota dziejów : Supraśl 10–12.IX.1998 : materiały z III Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 153–168.
325. Sinczuk I. Falszerstwa tymfów Jana Kazimierza // Falszerstwa i naśladownictwa monet : XI Ogólnopolska Sesja Numizmatyczna w Nowej Soli. Poznań, 1998. S. 113–127.
326. Sintchouk I. Additional history disciplines : programme for postal tuition students in museum management studies = Дапаможныя гісторычныя дысцыпліны : праграма для студэнтаў завочнага аддзялення спецыялізацыі «музеязнаўства». Minsk, 1998. 38 р.
327. Sintchouk I., Zaitceva O. Stray coin-finds to the 16–20 century (on example of some Belarus sites). Belsk-Podlaski, 1998. 26 с.
328. Стрелец М.В. Исследование истории денежного обращения Беларуси в публикациях И.И.Синчука // Этнасацыяльныя і культурныя працэсы ў заходнім рэгіёне Беларусі: гісторыя і сучаснасць : матэрыялы рэспубліканскай навуковай канферэнцыі 5–6 снежня 1997 г. / Пад рэд. І. П. Крэнія. Гродна, 1998. С. 197–202.

1999

329. Бекціненеў Ш. Нумізматыка // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 5 : М – Пуд. Mn., 1999. С. 336–338.
330. Бектіненеев Ш. Денежные системы по материалам Могилёвских магистратских книг 1578–1580 гг. // Magilëuskaya daunina. № 7. Marielëy, 1999. С. 5–12.
331. Бектіненеев Ш.И. Полоцко-витебская денежно-весовая система XIII–XIV вв. // Lietuvos archeologija. T. 18. Vilnius, 1999. P. 153–163.
332. Добровольский И.Г., Рябцевич В.Н. Козьянковский клад куфических дирхамов // Труды VI Международного конгресса славянской археологии. Новгород, 26–31 августа 1996 г. Т. 5. История и культура древних и средневековых славян. М., 1999. С. 295–298.
333. Колабава І. Магілёўская манетная скарбы ; Маросъкаўскі манетны скарб ; Падгор'еўскі скарб ; Парэцкі манетна-рэчавы скарб ; Парэцкі скарб ; Пінскі манетны скарб ; Палацкія скарбы // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 5 : М – Пуд. Mn., 1999. С. 30, 80, 372, 372, 426, 501, 543.

334. **Мороз Е.В., Никитенков В.И.** Акты Виленской Археографической комиссии как источник по истории денежного хозяйства Беларуси в XVI–XVII веках // Берасцейскі хранограф : зборнік навуковых прац. Вып. 2. Брэст, 1999. С. 287–295.
335. **Pinczukas I., Sinczuk I.** Eugenijaus Ivanausko 1983–1997 darbu bibliografija ir asmenu, susijusiui su lietuvišku monetu kalyba, sarasas (1489–1709), Vilnius, 1998, 28 stron // Biuletyn numizmatyczny, 1999, № 1. S. 52–53. [Recenzja].
336. **Побаль Л.Д.** Антычныя грошы ў Гродзенскім Панямонні // Беларускі гістарычны часопіс. 1999. № 2. С. 49–52.
337. **Рабцэвіч В.Н.** Навадворскі манетны скарб // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 5 : М – Пуд. Mn., 1999. С. 264.
338. **Рябцевич В.Н.** Имитация куфических дирхамов в кладе, найденном у деревни Козьянки Полоцкого района // Гістарычна навука і гістарычна адукацыя ў Рэспубліцы Беларусь : стан і перспектывы развіцця : матэрыялы рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай 65-годдзю заснавання гістарычнага факультэта Белдзяржуніверсітэта. Мінск, 25 ліст. 1999 г. Mn., 1999. С. 207–209.
339. **Сінчук I.** Манета ; Манетная і грашова-лікавая сістэмы ; Манетны двор ; Манетныя двары Расійскай Імперыі ; Міліярысій ; Нобль ; Орт ; Паўгрош ; Паўкапы ; Паўталер ; Паўтарак ; Пенязь ; Полацкі манетны двор // Энцыклапедыя гісторыі Беларусі. Т. 5 : М – Пуд. Mn., 1999. 592 с.
340. **Сінчук I.** Гербы на мидных солодах XVII ст. // Знак. 1999. № 18. Березень. С. 11.
341. **Сінчук I.** Деньги в исторической ретроспективе // Белорусский банковский бюллетень, 1999. № 33. С. 34–43 ; № 34. С. 33–40.
342. **Сінчук И.И., Янюк С.М.** Находки единичных монет в г.Кобрине Брестской обл. Республики Беларусь // Седьмая Всероссийская нумизматическая конференция. Ярославль, 19–23 апреля 1997 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 1999. С. 183–187.
343. **Сінчук И.И.** Начало копеечного счета в Российской империи // Нумизматический альманах. 1999. № 3, С. 28–30.
344. **Сінчук И.И.** Компьютер и монета в собрании // Lietuvos muzieju rinkiniai : Tyrinejimu metodika konferencijos tezes ir pranesimai. 1999 balandzio 29–30. Kretingos muziejus. Vilnius, 1999. Р. 5–6.
345. **Сінчук И.И.** О применении анализа пунсонных наборов в нумизматике // Седьмая Всероссийская нумизматическая конферен-

- ция. Ярославль, 19–23 апреля 1997 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 1999. С. 261–263.
346. Синчук И.И. Пиаstry белого попугая. Мн., 1999. 20 с.
347. Синчук И. Рецензия на книгу Рябцевича В.Н. «Нумизматика Беларуси» // Белорусский банковский бюллетень. 1999. № 39. С. 56–64.
348. Синчук И. Современная «коллекционная монета» // Белорусский банковский бюллетень, 1999. № 40. С. 51–64.
349. Sinczuk I. Kufel z XVIII w. z Nieświeża z wlutowanymi monetami // Biuletyn numizmatyczny. 1999. № 1. S. 12–15.

2000

350. Бектинеев Ш.И. Историография обращения пражского гроша в Великом княжестве Литовском (по белорусским материалам) // Гісторыяграфія гісторыі Беларусі: стан і перспектывы развіцця : матэрыялы навуковай канферэнцыі, прысвечанай 70-годдзю Інстытутата гісторыі НАН Беларусі. Мінск, 6–7 кастр. 1999 г. Mn., 2000. С. 74–77.
351. Бектинеев Ш.И. «Литовско-татарская» денежно-весовая система // Байрам. 2000. № 3–4. С. 29–32.
352. Бектинеев Ш.И. Символика татарских (чингизидских) монет // Ислам и глобальные проблемы цивилизации : к 400-летию первой Минской мечети. Материалы V Международной научно-практической конференции. Часть II. М., 2000. С. 51–65.
353. Бектинеев Ш.И. Периодизация полоцко-витебской денежно-весовой системы (2-я половина XIII – XIV в. // Numizmatika. Т. 1. Metraštis. Vilnius, 2000. Р. 37–46.
354. Букіна А. Музей Антона Брадоўскага ў Віцебску // Віцебскі шытак. № 4. Віцебск, 2000. С. 202–205.
355. Грималаускайте Д., Синчук И. «Сатирический» трехгрошевик Сигизмунда Августа – монета чрезвычайных обстоятельств? // Pieniądz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś – Litwa – Łotwa – Polska – Ukraina : Supraśl 7–9.IX.2000 : materiały z IV Międzynarodowej konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 69–80.
356. Колесинский В. Монеты и медали – памятники истории и культуры на территории Беларуси / В. Колесинский // Альманах : зап. Беларус. дзярж. акад. мастацтваў. – Mn., 2000. – № 3. – С. 75–83.

357. **Колобова И.Н.** Клады с контрмаркированными монетами из «наследства королевы Боны» на территории Великого княжества Литовского // Восьмая Всероссийская нумизматическая конференция. Москва, 17–21 апреля 2000 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 2000. С. 108–109.
358. **Колобова И.Н.** Рогачёвский монетный клад 1971 г. // Старожытнасці Рагачоўшчыны : матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі. Мінск ; Рагачоў, 2000. С. 76–78.
359. **Колобова И.** «Филиппки» в кладах Беларуси и Литвы // Pieniądz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś – Litwa – Łotwa – Polska – Ukraina : Supraśl 7–9.IX.2000 : materiały z IV Międzynarodowej konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 165–170.
360. **Колобова И.Н.** «Филиппки» в кладах Беларуси и Литвы во второй половине XVI – начале XVII в. // Гістарычна навука ў Белдзяржуніверсітэце на рубяжы тысячагоддзя : матэрыялы Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай 65-годдзю заснавання гістарычнага факультета Белдзяржуніверсітэта, Мінск, 26 лістапада 1999 г. Мн., 2000. С. 204–206.
361. **Масько И., Копшик А.** Памятные монеты Республики Беларусь 1996–1999 гг. // Pieniądz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś-Litwa-Łotwa-Polska-Ukraina : Supraśl 7–9.IX.2000 : materiały z IV Międzynarodowej konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 231–241.
362. **Піхура Г. (Гай Пікарда).** Гробы Вялікага Княства Літоўскага // Спадчына, 2000. № 5–6. С. 52–58. [Паводле часопіса «Божым шляхам». 1967. № 2 (101)].
363. **Рыкунов А.Н.** Клады Рогачевщины // Старожытнасці Рагачоўшчыны : матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі. Мінск – Рагачоў, сакавік 2000 г. Мн. ; Рагачоў, 2000. С. 87–91.
364. **Рябцевич Д.** Контрмаркированные монеты в собрании Белорусского государственного университета // Pieniądz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś – Litwa – Łotwa – Polska – Ukraina : Supraśl 7–9.IX.2000 : materiały z IV Międzynarodowej konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 65–68.
365. **Рябцевич Д.В.** Контрмаркированные монеты в собрании нумизматического кабинета исторического факультета БГУ / Д.В. Рябцевич // Гістарычна навука ў Белдзяржуніверсітэце на рубяжы тысячагоддзя : матэрыялы Рэспубліканскай навукова-практыч-

- най канферэнцыі, прысвечанай 65-годдзю заснавання гістарычнага факультэта Белдзяржуніверсітэта, Мінск, 26 лістапада 1999 г. Мн., 2000. С. 209–212.
366. **Рябцевич Д.В.** Монетные клады Рогачевщины // Старожытнасці Рагачоўшчыны : матэрыялы навукова-практычнай канферэнцыі. Мінск – Рагачоў, сакавік 2000. С. 79–82.
367. **Рябцевич Д.В.** Неопубликованные «ефимки с признаком» и тин-фы Петра I // Восьмая Всероссийская нумизматическая конференция. Москва, 17–21 апреля 2000 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 2000. С. 178–179.
368. Рябцевич В.Н. Брактеатные подражания куфическим дирхамам в погребениях и кладах конца X–XI вв. на территории западных земель Древней Руси // Гістарычная навука ў Белдзяржуніверсітэце на рубяжы тысячагоддзя : матэрыялы Рэспубліканскай навукова-практычнай канферэнцыі, прысвечанай 65-годдзю заснавання гістарычнага факультэта Белдзяржуніверсітэта, Мінск, 26 лістапада 1999 г. Мн., 2000. С. 207–209.
369. **Рябцевич В.Н.** Брактеаты – подражания куфическим дирхемам в археологических и нумизматических памятниках Древней Руси // Восьмая Всероссийская нумизматическая конференция. Москва, 17–21 апреля 2000 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 2000. С. 61–62.
370. **Рябцевич В.Н.** Византийские монеты в денежном обращении на территории Древней Руси IX – первой трети XII вв. // Беларуска-грэчаскія ўзаемасувязі: ад старажытнасці да сучаснасці : матэрыялы міжнароднай навуковай канферэнцыі (Мінск, 26 кастрычніка 2000 г.). Мн., 2000. С. 68–73.
371. **Рябцевич В.Н.** Денежные депозиты Полоцкой земли конца X – начала XIV в. // Гістарычна-археалагічны зборнік. № 15. Мн., 2000. С. 66–73.
372. **Рябцевич В.Н.** Монеты с контрамаркой Е.Гуттен-Чапского в собрании Национального музея США при Смитсонианском институте (Вашингтон) // Pieniądz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś-Litwa-Łotwa-Polska-Ukraina : Supraśl 7–9.IX.2000. Materiały z IV Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 145–149.

373. **Самусік А.** Грашовае абарачэнне на Беларусі ў складзе Рэчы Паспалітай у XVII–XVIII стагоддзях // Банкаўскі веснік. 2000. № 6 [113]. С. 44–48.
374. **Синчук И.** Оболы Тешина в кладах Украины // Numizmatika. Т. 1. Metraštis. Vilnius, 2000. Р. 53–62.
375. **Сінчук І.** Літоўскі манетны скарб // Гістарычны альманах. Т. 3. Гародня, 2000. С. 111–113.
376. **Синчук И.И., Янюк С.М.** Находки единичных монет в г.Кобри-не. Мн., 2000. 26 с.
377. **Sintchouk I., Zaitceva O.** Stray coin-finds to the 16–20 century (on example of some Belarus sites) // XII. Internationaler Numismatischer Kongress Berlin 1997 : Akten – Proceedings – Actes. Т. II. Berlin, 2000. Р. 1213–1218.
378. **Ціванова Г.** Назвы грашовых адзінак у старабеларускай мове // Беларуская мова і мовазнаўства на рубяжы III тысячагоддзя : матэрыялы навуковай канферэнцыі, прысвечанай 70-годдзю Інстытута мовазнаўства імя Я. Коласа НАН Беларусі. Мінск, 2–3 лістапада 1999 г. Мн., 2000. С. 191–195.
379. **Штыхаў Г.В.** Манетныя і манетна-рэчавыя скарбы // Археалогія Беларусі. Т. 3. Сярэдневяковы перыяд (IX–XIII стст.). Мн., 2000. С. 454–462.
380. **Grimalauskaitė D., Sinčiukas I.** Dar kartą apie įkortas lietuviškuose sidabro lydiniuose // Lietuvos istorijos metraštis 1999 metai. Vilnius, 2000. Р. 336–343.
Еще раз о насечках на литовских серебряных слитках.
381. **Kakareko V.** Talar targowicki z 1793 roku // Pieniądz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś – Litwa – Łotwa – Polska – Ukraina : Supraśl 7–9.IX.2000 : materiały z IV Międzynarodowej konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 159–163.

Літва

1951

1. **Fedorovas G.B.** Lobių su Lietuvos lydiniais ir monetomis topografija // Lietuvos istorijos instituto darbai. T. 1. Vilnius, 1951. P. 181–228.
Топография кладов с литовскими слитками и монетами.

1952

2. **Karys J.K.** Lietuvos valiuta amžių bėgyje // Aidai (Brooklyn). 1952. № 1. P. 18–29.
Валюта Литвы в веках.

1953

3. **Karys J.K.** Nepriklausomos Lietuvos pinigai. Ostrublis, ostmarkė, auksinas, litas. Istorija ir numizmatika. New York, 1953. 255 p.
Деньги независимой Литвы. Острубль, остмарка, ауксинас, лит.

1954

4. **Karys J.K.** Mūsų protėvių pinigai // Karys (Brooklyn). 1954. № 4. P. 97–98.
Деньги наших предков.

1955

5. **Rečionis J.** Nepriklausomos Lietuvos pinigai // Aidai (Brooklyn), 1955. № 1. P. 42.
Деньги независимой Литвы.
6. **Šalūga R.** Retas radinys // Švyturys. 1955. № 21. P. 20.
Редкая находка.

1956

7. **Nezabitauskas A.** Satyrinė moneta / A. Barzdys // Švyturys. 1956. № 6. P. 24.
Сатирическая монета.

1958

8. Volkaitė-Kulikauskienė R. Lobai // Volkaitė-Kulikauskienė R. Lietuvos archeologiniai paminklai ir jų tyrinėjimai Vilnius. 1958. P. 112–122.
Клады.
9. Keisti pinigai // Mokslas ir gyvenimas. 1958. № 10. P. 48.
Странные деньги.
10. Moneta – proklamacija prieš imperatorių // Mokslas ir gyvenimas. 1958. № 12. P. 48.
Монета – прокламация против императора.

1959

11. Schaluga R. Eine seltsame Spottmünze // Sammler-Express (Berlin). 1959. № 2. P. 40.
12. Elertienė B. Laiškas iš Švedijos // Švyturys. 1959. № 13. P. 18.
Письмо из Швеции.
13. Karys J.K. Seniausieji lietuvių «pinigai». Gintaras ir kailiai kaip mainų priemonė // Tautos praeitis. Kn. 1. Chicago, 1959. № 1. P. 25–42.
Древнейшие литовские деньги.
14. Karys J.K. Senovės lietuvių pinigai : Istorija ir numizmatika. Bridgeport. 1959. 396 p.
Древнейшие литовские деньги : История и нумизматика.
15. Kelmės rajone «Ąžuolo» kolūkio suartame lauke rastas didelis lobis... // Pergalė. 1959. № 12. P. 181.
На вспаханном поле колхоза «Ажулас» [«Дуб»] Кельменского р-на найден большой клад...
16. Laucevičius E. Kauno pinigų kalykla // Švyturys. 1959. № 21. P. 26.
Каунасский монетный двор.

1960

17. Laucevičius E. Trinapolio lobis // Švyturys. 1960. № 2. P. 15.
Клад Тринаполис.
18. Račkus A.M. Pilies vartų herbo kilmė // Tautos praeitis, T. 1, kn. 2. Chicago, 1960. P. 233–250.
Происхождение герба Замковых ворот [Столбов Гедиминовичей].

19. Senų monetų radiniai // Tautos praeitis, T. 1, kn. 2. Chicago, 1960. P. 302–303. Perspausdinta iš «Draugas» (Chicago), 1960, sausio 2. № 1. P. 1.
Найдены старые монеты (перепечатано из газеты «Драугас» [«Друг»].
20. Atrado daug senovinių Lietuvos pinigų // Tautos praeitis, T. 1, kn. 2. Chicago, 1960. P. 302–303.
Нашли много старинных литовских монет.
21. **Gustaitis A.** Senosios Lietuvos ir nepriklausomos Lietuvos pinigai // Lietuvių dienos (Los Angeles). 1960. № 4. P. 13–15.
Деньги древней Литвы и Литвы независимой.
22. Kapeikos istorija // Mokslas ir gyvenimas. 1960. № 12. P. 46.
История копейки.
23. **Kučas A.** Jono K. Kario «Pinigai» // Aidai (Brooklyn). 1960. № 10. P. 442–443.
Рецензия на книгу Jono K. Kario «Pinigai».

1961

24. **Kulikauskas P.** Romos monetos // Kulikauskas P. Kulikauskienė R. Tautavičius A. Lietuvos archeologijos bruozai. Vilnius. 1961. P. 249.
Римские монеты.
25. **Kulikauskienė R.** Piniginės sistemos atsiradimas // Kulikauskas P. Kulikauskienė R. ; **Tautavičius A.** Lietuvos archeologijos bruozai. Vilnius, 1961. P. 510–511.
Возникновение денежной системы.
26. **Laucevičius E.** Arabų monetų lobis // Švyturys. 1961. № 17. P. 25.
Клад арабских монет.
27. **Laucevičius E.** Kauno pinigų kalykla // Iš lietuvių kultūros istorijos. T. 3. Vilnius, 1961. P. 234–243.
Каунасский монетный двор.
28. **Michelbertas M.** Romos monetų radiniai Lietuvos TSR teritorijoje // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. T. 1. Vilnius, 1961. P. 19–36.
Найдены римских монет на территории Литовской ССР.
29. **Prespaliauskas J.** Žemė grąžina paslėptus lobius // Švyturys. 1961. № 8. P. 27.
Земля возвращает укрытые клады.

30. **Jonas K.** Karys «Aidų» premijos laureatas // Aidai (Brooklyn). 1961. № 8. P. 351.
Ионас К. Карис – лауреат премии «Aidai».
31. **Karys J.K.** Nuo «kapos» ir grašio iki litho : Moderniškiems Lietuvos pinigams 600 metų // Lietuvių dienos (Los Angeles). 1961. № 9. P. 12, 17.
От копы и гроша к литу : Литовским деньгам новейшего времени 600 лет.

1962

32. **Karys J.K.** Žygimanto Vazos «Auksinės lėkštelės» // Aidai (Brooklyn). 1962. № 8. P. 358–363.
«Золотые тарелочки» Сигизмунда Вазы.

1963

33. **Navickas K.** Stakliškių lobis // Švyturys, 1963. № 24. P. 28.
Клад Стаклишкес
34. **Дукса З.** К вопросу о древнейших литовских монетах // Сборник тезисов докладов IX Всесоюзной археологической студенческой конференции. М., 1963. С. 40.
35. **Daugudis V.** Stakliškių lobis // Mokslas ir gyvenimas. 1963. № 12. P. 28–30.
Клад Стаклишкес.
36. **Juodelis S.** Mitragalio lobis // Kraštotoira. 1963. P. 108–109.
Клад Митригалис.

1964

37. **Karys J.K.** Išskiriamieji ženklai lietuviškoje numizmatikoje // Aidai (Brooklyn), 1964. № 7. P. 306–314 ; Tautos praeitis. T. 2, kn. 1. Chicago, 1964. P. 108–121.
Отличительные знаки в литовской нумизматике.
38. **Michelbertas M.** Saulažolų km. (Klaipėdos r.) I–III amžių Romos monetų lobis // Lietuvos TSR Mokslo Akademijos darbai. A serija. T. 1. Vilnius, 1964. P. 53–62.
Клад римских монет I–3 веков из Саулажоляй (Клайпедский р-н).

39. **Michelbertas M.** Seniausia moneta Lietuvoje // Švyturys. 1964. № 12. P. 28.
Старейшая монета в Литве.
40. **Nezabitauskas A.** Romos monetų lobiai // Mokslas ir gyvenimas. 1964. № 5. P. 44.
Клад римских монет.
41. **Nezabitauskas A.** Užvenčio monetų lobis // Kraštotoira. 1964. P. 187–190.
Клад монет из Ужвентис.
42. **Nezabitauskas A.** Užvenčio monetų lobis // Mokslas ir gyvenimas. 1964. № 10. P. 36.
Клад монет из Ужвентис.
43. **Papečkys K.** Kauno pinigų kalykla // Mokslas ir technika. 1964. № 8. P. 42.
Каунасский монетный двор.
44. **Valatka V.** Gaudikaičių monetų lobis // Kraštotoira. 1964. P. 185–186.
Клад монет из Гаудикачай.
45. **Duksa Z.** Lietuvos numizmatika nuo XV amž. paskutinio dešimtmečio iki Liublino unijos 1569 m. : тезисы докладов на научной студенческой конференции. Вильнюс, 1964. С. 133.
Литовская нумизматика от последнего десятилетия 15 в. до Люблинской унии 1569 г.
46. **Duksa Z.** Vanagų monetų lobis // Švyturys. 1964. № 24. P. 28.
Клад монет из Ванагай.
47. **Elertienė B.** Iš XVII amžiaus // Švyturys. 1964. № 15. P. 3.
Из 17 века.

1965

48. **Michelbertas M.** Romos monetų lobis Kaune // Mokslas ir gyvenimas. 1965. № 1. P. 43.
Клад римских монет из Каунаса.
49. **Račkus A. M.** Žinynas apie Lietuvos numizmatiką. T. 1. Chicago, 1965. 343 p.
Справочник по литовской нумизматике.
50. **Tautavičius A.** Papildomi duomenys apie naujus sidabro lydinių ir XIV a. II pusės – XV a. pradžios Lietuvos monetų radinius Lietuvos TSR teritorijoje // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. T. 1. Vilnius, 1965. P. 67–84.

Дополнительные сведения о новых находках серебряных слитков и литовских монет 2-й пол. 14 – начала 15 в. на территории Литовской ССР.

51. **Жиленас В.** Сосуд с драгоценностями... // Советский Союз. 1965. № 2. С. 11.
52. **Aleknavičius B.** Iš XVII amžiaus // Švyturys. 1965. № 15. P. 3. *Из 17 века.*
53. **Duksa Z.** Kokia tai moneta? // Švyturys. 1965. № 1. P. 17. *Какая это монета?*
54. **Duksa Z.** Žodiškio lobis // Mokslas ir gyvenimas. 1965. № 2. P. 43. *Клад из Жодишкес [Жодишки, центр сельсовета Сморгонского р-на Гродненской обл., Беларусь].*

1966

55. Jogailos pinigų kalyklos štampas // Kultūros barai. 1966. № 7. P. 77–78. *Штемпель монетного двора Ягайлы.*
56. **Michelbertas M.** Kauno III–V amžių Romos monetų lobis // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. T. 1, Vilnius, 1966. P. 49–57. *Клад римских монет 3–5 веков из Каунаса.*
57. **Mickevičius J.** Lazdininkų valstiečio monetų lobis // Kraštotoja. 1966. P. 182–184. *Клад монет крестьянина из Лаздининкай.*
58. **Navickaitė-Kuncienė O.** Vakarų Europos importas Lietuvoje IX–XII amžiais // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. T. 3. Vilnius, 1966. P. 85–103. *Западноевропейский импорт в Литве 9–12 вв.*
59. **Stankus J.** Naujas lobis // Švyturys, 1966. № 11. P. 28. *Новый клад.*
60. **Strakauskas A.** Lietuvos šilingai, dukatai, kapos... // Moksleivis, 1966. № 10. P. 24–25. *Литовские шиллинги, дукаты, копы...*
61. **Tautavičius A.** Nesunaikinkime monetų lobių // Kraštotoja. 1966. P. 184–197. *Не будем уничтожать клады монет.*
62. **Valatka V.** Dargeliškės lobis // Kraštotoja. 1966. P. 165–169. *Клад из Даргелишкес.*

63. **Žilėnas V.** Apie numizmatikos lobių tvarkymą // Muziejai ir paminklai, 1966. P. 31–32.
О приведении в порядок нумизматических кладов.
64. **Duksa Z.** Satyrinė moneta // Kultūros barai. 1966. № 8. P. 76.
Сатирическая монета.
65. **Duksa Z.** Trakų kaimo lobis // Švyturys. 1966. № 18. P. 3.
Клад из деревни Тракай.

1967

66. **Andrašiūnaitė D.** Trakų ir Rykantų lobiai // Muziejai ir paminklai. Vilnius, 1967, lapkrritis. P. 90.
Клады из Тракая и Рикантай.
67. **Balčius M.** Monetų radinių skirstymas // 1967–1987 m. istorijos ir kultūros paminklų tyrinėjimai. Konferencijos pranešimų tezės. (Vilnius, 1987 m. rugpjūjis). Vilnius, 1987. P. 58–60.
Распределение monetных находок.
68. **Duksa Z.** Kaugonių monetų lobis // Kultūros barai. 1967. № 10. P. 76–77.
Монетный клад Каугонис.
69. **Duksa Z.** Moneta sveria 14 kg // Švyturys. 1967. № 16. P. 3.
Монета весом 14 кг
70. **Janušonis S.** Pragos gražis Lietuvos piniginėje apyvartoje XIV–XVI amž. // Spalio revoliucija ir visuomeniniai mokslai Lietuvoje : Mokslinės konferencijos medžiaga (1967 m. gruodžio 6–8 d.). Vilnius, 1967. P. 206–209.
Пражский грош в денежном обращении Литвы 14–16 вв.
71. **Urbanavičius V.** XIV–XVII amžių monetos Lietuvos kapinynuose // Lietuvos TSR Mokslo Akademijos darbai. A serija. T. 2. Vilnius, 1967. P. 61–74.
Монеты 14–17 вв. в погребениях Литвы.
72. **Daunienė Z.** Названия денег и денежных единиц в белорусской деловой письменности XV – начала XVII вв. // Lietuvos TSR Aukštųjų mokyklų Mokslo darbai. Kalbotyra. T. 15. Vilnius, 1967. P. 57–75.

1968

73. **Baltrušaitis J.** Žemė slepia lobius // Švyturys, 1968. № 18. P. 26.
Земля укрывает клады.

74. **Daugudis V.** Stakliškių lobis. Vilnius, 1968. 42 p.
Клад из Стаклишкес.
75. **Duksa Z.** Senasalio monetų lobis // Mokslas ir gyvenimas. 1968. № 1. P. 56–57.
Клад монет из Сенасалис.
76. **Duksa Z.** Senovinių pinigų tvarkymas mokyklos muziejuje // I pagalbą kraštotoyrininkams. Vilnius, 1968. P. 65–67.
Приведение в порядок старинных монет в школьных музеях.
77. **Duksa Z.** Šiliškių monetų lobis // Kultūros barai. 1968. № 2. P. 74.
Клад монет из Шилишикай.
78. **Michelbertas M.** Kai monetomis buvo puošiamasi // Mokslas ir gyvenimas. 1968. № 2. P. 45.
Когда украшались монетами.
79. **Michelbertas M.** Pasakoja monetų lobis // Švyturys, 1968. № 8. P. 16.
Рассказывает монетный клад.
80. **Navarackas A.** Daugudis V. Stakliškių lobis. Vilnius, 1968 // Mokslas ir gyvenimas. 1968. № 6. P. 57.
[Рецензия на книгу Даугудис А. Клад из Стаклишкес].
81. **Tomonis M.** Satyra, numizmatika ir politika // Kultūros barai. 1968. № 7. P. 74.
Сатира, нумизматика и политика.
82. **Михельбертас М.** Два клада римских провинциальных монет из Западной Литвы // Нумизматика и эпиграфика. Т. VII. М., 1968. С. 68–71.
83. Попадаются ли клады? // Огонек. 1968. № 26. С. 12.
84. **Ruzas V.** Numizmatika IEM II salės ekspozicijoje (įrengta 1968 m.) // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. P. 6–9.
Нумизматика в экспозиции второго зала Музея истории и этнографии (открыта в 1968 г.).

1969

85. V. Baranausko centas // Švyturys. 1969. № 4. P. 31.
Цент В.Баранаускаса.
86. **Duksa Z.** Labanoro monetų lobis // Kultūros barai. 1969. № 6. P. 72–73.
Клад монет из Лабанорас.

87. **Duksa Z.** LTSR Istorijos–etnografijos muziejaus XVII a. monetų lobiai // Muziejai ir paminklai. 1969. P. 35–43.
Клады монет 17 в. Музея истории и этнографии Лит. ССР.
88. **Juodelis S.** Naujasodės lobis // Kraštotoya. 1969. P. 118–119.
Клад из Науясоде.
89. Praeities liudininkė // Švyturys. 1969. № 9. P. 30.
Свидетельница прошлого.

1970

90. **Volkaitė-Kulikauskienė R.** Prekyba // Volkaitė-Kulikauskienė R. Lietuviai IX–XII amžiais. Vilnius, 1970. P. 87–119.
Торговля.
91. **Paulauskas A.** К вопросу о древнейшей денежной системе в Литве // Тезисы II региональной археологической студенческой конференции вузов Северо-Запада СССР (16–21 марта 1970 г.). Калинин, 1970. С. 62–63.
92. **Duksa Z.** Lietuvos TSR Istorijos–etnografijos muziejaus XVII–XVIII a. monetų lobiai // Muziejai ir paminklai. 1970. P. 64–76.
Клады монет 17–18 вв. Музея истории и этнографии Лит. ССР.
93. **Duksa Z.** Senieji Lietuvos pinigai : parodos katalogas. Lietuvos TSR Istorijos ir etnografijos muziejus. Vilnius, 1970. 21 p.
Древнейшие деньги Литвы : каталог выставки.
94. **Duksa Z.** Senosios monetos Lietuvos muziejuose // Kultūros barai. 1970. № 12. P. 68–69.
Древнейшие монеты в Литовских музеях.
95. **Gustaitis A.** Neįkainojamas vieno žmogaus triūsas : Jono K. Kario trečiąjį numizmatikos knygą «Numizmatika» pasitinkant // Lietuvių dienos (Los Angeles). 1970. № 8. P. 7, 12–13.
Неоцененный труд одного человека : встречая третью нумизматическую книгу Ионаса К. Кариса «Нумизматика».
96. Kaip valyti monetas ir medalius? // Mokslas ir gyvenimas. 1970. № 6. P. 52–53.
Как чистить монеты и медали?
97. **Karys J.K.** Numizmatika. Žodynas, raštai. Putnam, Connecticut. 1970. 340 p.
Нумизматика.

98. **Pagirienė L.** Numizmatika // Lietuvos TSR archeologija (1940–1967). Bibliografinė rodyklė. Vilnius, 1970. P. 99–100, 213–233. № 2489–2651.

Нумизматика.

1971

99. **Puzinas J.J.** Kario «Numizmatikai pasirodžius» // Aidai (Brooklyn). 1971. № 2. P. 93–96.
Появление «Нумизматики» Каира.
100. **Andrašiūnaitė D.** Ubiškių lobis // Kraštotoira. 1971. P. 145–147.
Клад из Убишкес.
101. **Duksa Z.** Wystawa numizmatyczna w Wilnie // Biuletyn numizmatyczny. 1971. № 8. S. 156.

1972

102. **Kuncienė O.** Prekybiniai ryšiai IX–XIII amžiais // Lietuvos gyventoju prekybiniai ryšiai I–XII a. Vilnius, 1972. P. 149–254.
Торговые связи 9–13 вв.
103. **Michelbertas M.** Prekybiniai ryšiai su Romos imperija // Lietuvos gyventoju prekybiniai ryšiai I–III a. Vilnius, 1972. P. 5–125.
Торговые связи с Римской империей.
104. **Sajauskas S.** Romos monetų lobis prie Orijos // Kultūros barai. 1972. № 1. P. 57.
Клад римских монет, найденный у Ория [озера].

1973

105. **Касперавичюс Ю.** Нумизматический музей // Кн. : Касперавичюс Ю. Музеи Литовской ССР. Вильнюс, 1973. С. 120–121.
106. **[Duksa Z.]** Kopiejki Władysława Zygmuntowicza w zbiorach muzeum Wileńskiego // Biuletyn numizmatyczny. 1973. № 6. S. 113.
107. **Duksa Z.** Naśladownictwo trojaka ryskiego Stefana Batorego bite w Raguzie // Biuletyn numizmatyczny. 1973. № 8. S. 154–155.
108. **Duksa Z.** Wiadomości o znaleziskach skarbów monet na Litwie na podstawie doniesień prasowych z lat 1951–1971 // Wiadomości numizmatyczne. 1973. Z. 3. S. 167–176.

109. **Gribanovas E.** Medicinos istorija ir pinigai // Mokslas ir technika. 1973. № 7. P. 44–45.
История медицины в деньгах.
110. **Janušonis S.** 1660–1661 m. lietuvski šilingai // Mokslienės bibliotekos metraštis. Vilniaus V. Kapsuko universitetas. 1972. Vilnius, 1973. P. 158–191.
Литовские шиллинги 1660–1661 гг.
111. **Sajauskas S.** Olimpinė numizmatika // Švyturys. 1973. № 1. P. 30.
Олимпийская нумизматика.

1974

112. **Duksa Z.** Drugi egzemplarz dukata Władysława Lokietka // Komunikat (Gorzów Wielkopolski). 1974. № 6/15. S. 40–41.
113. **Janušonis S.** 1663–1667 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės pinigų kalyklų infliacinių vario šilingų kaldinimo nežinomas ataskaitos // Lietuvos istorijos metraštis. 1973 metai. Vilnius, 1974. P. 123–146.
Неизвестные отчеты монетных дворов Великого княжества Литовского о производстве инфляционных медных шиллигов 1663–1667 гг.

1975

114. **Janušonis S.** Nieznane rachunki z lat 1663–1667 dotyczące bicia miedzianych szelągów w miennicach W. Ks. Litewskiego // Wiadomości numizmatyczne. 1975. Z. 2. S. 96–119.

1976

115. **Jovaiša E., Markelevičius J.** Lobiai // Jovaiša E., Markelevičius J. Lietuvos TSR archeologijos paminklai ir jų apsauga. Vilnius, 1976. P. 58–61.
Клады.
116. **Boguta M.** Amžių dulkes pažarsčius // Karys (Brooklyn). 1976. № 5, 161–166; № 6. P. 227–229; № 7. P. 269–272; № 8. P. 300–306.
Стряхнув пыль веков.

1977

117. Litui 55 metai / P. L. // Pasaulio lietuvis (Cleveland). 1977. № 31. P. 810–811.
Литу – 55 лет.
118. **M[ackevičius] A.** Ar verta būti numizmatu? // Mokslas ir gyvenimas. 1977. № 9. P. 38–39.
Стоит ли быть нумизматом?
119. **Mikelinkas P.** Sidabras // Mokslas ir gyvenimas. 1977. № 2. P. 39–41.
Серебро.
120. Prahos grašių lobiai // Mokslas ir gyvenimas. 1977. № 7. P. 18.
Клады пражских грошей.
121. **Михельбертас М.** Находки греческих монет на территории Литовской ССР // Lietuvos TSR Aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Istorija. T. XVII. Vilnius, 1977. P. 75–82.

1978

122. **Янушонис С. П.** Проблемы дешифровки инициалов G.F.H. на литовских медных шиллингах 1663–1667 г.г. // Материалы межреспубликанской научной конференции по источниковедению и историографии народов Прибалтийских республик Союза ССР. Историография. Вильнюс, 1978. С. 42–47.
123. **Michelbertas M.** Bizantiška moneta iš Daukšaičių, Klaipėdos r. // Lietuvos TSR Aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Istorija. T. 18, sąs 2. Vilnius, 1978. P. 101–104.
Византийская монета из Даукшайчяй, Клайпедского р-на.
124. **Michelbertas M.** Papildomi duomenys apie Romos monetų radinius Tarybų Lietuvos teritorijoje // Lietuvos TSR Aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Istorija. T. 18, sąs 1. Vilnius, 1978. P. 83–93.
Дополнительные сведения о находках римских монет на территории Советской Литвы.
125. [Michelbertas M.] Romos monetos // Lietuvos TSR archeologijos atlasas. T. 4. Vilnius, 1978. P. 128–131.
Римские монеты.
126. **Terleckas V.** Pinigai – ruginiai skatikai // Švyturys. 1978. № 15. P. 30.
Деньги – ржаные гроши.

127. Tiuringijos vaizdai nuo XVII a. iki mūsų dienų : Monetas. Medaliai. Grafika. Katalogas. Vilnius, 1978. 16 p.
Виды Тюригии с 17 в. до наших дней : Монеты. Медали. Графика. Каталог.
128. **Venclova J.** Seniausi lietuvių pinigai // Venclova J. Lietuviai žiloj senovėj. Chicago, 1978. P. 79–80.
Древнейшие деньги литовцев.

1979

129. **Karys J.K.** Išeina apyvarton naujas USA metalinis doleris // Karys (Brooklyn). 1979. № 6. P. 239–240.
Выходит в обращение новый металлический доллар США.

1980

130. **Terleckas V.** Nuo kriauklių iki elektroninių pinigų // Moksłas ir gyvenimas. 1980. № 8. P. 36–37.
От раковин до электронных денег.
131. **Vaitkunskienė L.** Romos monetų radinys // Kraštotyra. Kn. 11. – 1980. P. 59–61.
Найдена римских монет.
132. **Янушонис С.-А.П.** Медная инфляция 1660–1663 гг. в Великом Княжестве Литовском и политico-экономические ее причины : автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата исторических наук. Вильнюс, 1980. 26 с.
133. **Adomonienė O.** Numizmatika // Lietuvos TSR istorijos bibliografija 1966–1970. Vilnius, 1980. P. 119–123. № 1053–1087.
Нумизматика.
134. **Dobužinskis M.** Apie Vytauto ženklą // Lietuvių Tautos praeitis. T. 4, kn. 3–4. Chicago, 1980. P. 185–192.
О знаке Витовта.
135. **Duksa Z.** Nieznana odmiana portugala litewskiego z r. 1562 // Biuletyn numizmatyczny. 1980. № 5. S. 96–97.
136. **Duksa Z.** Numizmatikos skyrius // Lietuvos TSR istorijos ir etnografijos muziejus 1855–1980. Katalogas. Vilnius, 1980. P. 16–19.
Отдел нумизматики.

137. **Duksa Z.** Pierwsze znalezisko krzyżackiego kwartnika na Litwie // Biuletyn numizmatyczny. 1980. № 4. S. 69.

138. **Dzikas L., Jankauskas A.** Lobiai prabyla // Mokslas ir gyvenimas. 1980. № 6. P. 37.
Клады начинают говорить.

1981

139. **Ivanovienė S.** Ginklai, prekyba, pinigai // Naujos knygos. 1981. № 7. P. 16–17.

Оружие, торговля, деньги.

140. **Vaina J.** Renkame monetas // Aušra (Seinai). 1981. № 1. P. 22–25.
Собираем монеты.

141. **Vaitkunskienė L.** Seniausi sidabriniai pinigai // Vaitkunskienė L. Sidabras senovės Lietuvoje. Vilnius, 1981. P. 90–94.
Древнейшие серебряные деньги.

142. **Vaitkunskienė L.** Sidabras kapuose ir lobiuose // Mokslas ir gyvenimas. 1981. № 10. P. 16–17.
Серебро в погребениях и кладах.

143. **Волкайте-Куликаускене Р., Лухтан А.** Редкие монеты из восточной Литвы // Советская археология. 1981. № 4. С. 265–270.

144. **Duksa Z.** Monety polskie w zbiorze mediolańskim // Biuletyn numizmatyczny. 1981. № 3. S. 51–52.

145. **Duksa Z.** Pinigai ir jų apyvarta // Lietuvių materialinė kultūra IX–XIII amžiuje. II d. Vilnius, 1981. P. 83–129.
Деньги и их обращение.

1982

146. **Duksa Z.** Skarby monetarne na Litwie // Biuletyn numizmatyczny. 1982. № 10. S. 192–193.

147. **Patkauskas S.** Retas radinys Vilniaus senamiestyje // Muziejai ir paminklai. 1982. № 4. P. 46.
Редкая находка в старом городе Вильнюса.

148. **Vakaris G.** Seni radiniai // Laiškai lietuviams (Chicago). 1982. № 5. P. 174–175.
Старые находки.

1983

149. **Aleksiejūnas V.** Pirmosios lietuviškos kaltinės monetos // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. P. 56–58.
Первые литовские бытовые монеты.
150. **Antušaitė N., Spudytė E.** Archeologijos ir numizmatikos fondai Telšių kraštotoiros muziejuje // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. P. 12–14.
Археологические и нумизматические фонды в Тельшайском краеведческом музее.
151. **Bieliauskas S.** Šiaulių «Aušros» muziejaus monetų lobiai // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. P. 14–16.
Монетные клады Шяуляйского музея «Аушра».
152. **Butkus D.** Kretingos kraštotoiros muziejaus monetų lobiai // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. P. 17–18.
Монетные клады Кретингского краеведческого музея.
153. **Ivanauskas E.** Seredžiaus numizmatinė medžiaga (XVI–XIX a. pradžia) // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. P. 60–62.
Нумизматический материал Серяджюса (16 – начало 19 в.).
154. **Puzinas J.** Kario «Numizmatikai» pasirodžius. Rinktiniai raštai. T. 2. Chicago, 1983. P. 408–417.
Появление «Нумизматики» Кариса [Рецензия].
155. **Senapėdis R.** Šiaulių kaimo (Širvintų r.) Prahos grašių lobis // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas. Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. P. 53–56.
Клад пражских грошей деревни Шяуляй (р-н Ширвинтос).
156. **Svetikas V.** XVI–XVII amžių monetos Leipalingio (Lazdijų r.) senkapiuose // Archeologinės ir numizmatinės medžiagos komplektavimas ir konservavimas : Jaunųjų muziejininkų konferencijos pranešimų tezės. Vilnius, 1983. P. 58–60.
Монеты 16–17 вв. в погребениях Лейпалингис (р-н Лаздияй).

157. **Tautavičius A.** Drageliškių lobis // Mokslas ir gyvenimas. 1983. № 10. P. 35.
Клад из Драгелишкес.
158. **Žilėnas V.** Lietuvos kolekcininkai ir muziejininkai : 11. Povilas Karazija // Kultūros barai. 1983. № 10. P. 67–69.
Коллекционеры и музейные работники Литвы : 11. Повилас Каразия.

1984

159. **Aleksiejūnas V.** Gegužinės kaimo (Jonavos r.) XV–XVII a. monetų lobis // Jaunujių istorikų darbai. T. 5. Vilnius, 1984. P. 116–119.
Монетный клад из деревни Гягужине (р-н Ионава).
160. **Janušonis S.** 1692 m. Kauno pinigų kalyklos inventorius // Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Ekonomika. 1984. № 26. P. 90–100.
Инвентарь Каунасского монетного двора 1692 г.
161. **Michelbertas M.** Romos monetos iš III–V a. Vaitiekūnų (Radviliškio r.) pilkapyno // Lietuvos TSR Mokslo Akademijos darbai. A serija. T. 2. Vilnius, 1984. P. 39–45.
Римские монеты из городища Вайтекунай (р-н Радвиллишкис) 3–5 вв.
162. **Mulevičius L.** Stanislovas Algimantas Janušonis // Lietuvos istorijos metraštis. 1983. Vilnius, 1984. P. 179–180.
Станиславас Альгимантас Янушонис.
163. **Rūta A.** Prasminges Jono Kario-Karecko gyvenimas (1903. 03. 04–1984. 03. 26) // Aidai (Brooklyn). 1984. № 3. P. 188.
Смысл жизни Ионаса Кариса-Каряцкого.
164. **Senapėdis R.** Varnių girininko palikimas // Kultūros barai. 1984. № 1. P. 78–79.
Наследие лесничего из Варняй.
165. **Valatka R.** Sidabru pažirę lobiai // Švyturys. 1984. № 9. P. 24–25.
Серебром рассыпавшиеся клады.

1985

166. **Aleksiejūnas V.** Pierwsze monety litewskie // Biuletyn numizmatyczny. 1985. № 7/8. S. 121–126.
167. **Duksa Z.** Srebrny kufel zdobiony talarami z muzeum w Kownie // Biuletyn numizmatyczny. 1985. № 11/12. S. 225–227.

168. Jubiliejinių monetų kronika // Mokslas ir gyvenimas. 1985. № 11.
P. 34.
Хроника юбилейных монет.
169. **Lisankienė N.** Lobis pastarnokų lauke // Kultūros barai. 1985. № 12.
P. 32.
Клад на поле пастернака.

1986

170. **Balčius M., Ivanauskas E.** Šventosios anglų pirklių kontoros numizmatinė medžiaga // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1984 ir 1985 metais. Vilnius, 1986. P. 91–93.
Нумизматические материалы конторы английских купцов из Швянтои.
171. **Duksa Z.** Lietuviški pinigėliai // Mokslas ir gyvenimas, 1986. № 8.
P. 32–33.
Литовские денежки.
172. **Michelbertas M.** Lietuvos numizmatikos pagrindai : Speckurso programa. Vilnius, 1986. 8 p.
Основы литовской нумизматики : Программа спецкурса.
173. **Terleckas V.** Kaip buvo nugalėtas muštinis // Mokslas ir gyvenimas. 1986. № 12. P. 30–31.
Как был побежден муштинес [битый талер].

1987

174. **Aleksiejūnas V.** Joachimo Lelevelio paieškos numizmatikos srityje // Joachimas Lelevelis. Vilnius, 1987. P. 103–106.
Изыскания Иоахима Лелевеля в области нумизматики.
175. **Aleksiejūnas V.** Kontrasygnowany grosz Augusta III z 1754 r. // Buletyn numizmatyczny. 1987. № 4/6. S. 55–56.
176. **Aleksiejūnas V.** Numizmatikos fondų tvarkymas ir inventorinimas // Metodika : Muziejinė metodika ir informacija. Vilnius, 1987. № 2.
P. 9–16.
Приведение в порядок и инвентаризация фондов нумизматики.
177. **Aleksiejūnas V.** Virvytės aukštupio numizmatinė medžiaga // Biržulio baseino kompleksinių tyrinėjimų dešimtmetis. Vilnius, 1987. P. 133–135.
Нумизматический материал истока Вирвите.

178. **Balčius M.** Dadotkų lobis (1601/1977 m.) kaip XVI a. II pusės piniginės apyvartos šiaurės Žemaitijoje tyrinėjimo objektas // Biržulio baseino kompleksinių tyrinėjimų dešimtmetis. Vilnius, 1987. P. 141–146.
Клад Дадоткай (1601/1977 г.) как объект исследования денежного обращения в северной Жемайтии вт. пол. 16 в.
179. **Balčius M.** XVII a. II pusės Šventosios uosto hinterlandas muziejų numizmatikos kolekcijų duomenimis // Jaunujų muziejininkų konferencijos «Muziejai ir jų kolekcijos» pranešimų tezės (Palanga, 1987 gegužės 6–7 d.). Vilnius, 1987. P. 35–37.
Хинтерланд порта Швянтои вт. пол. 17 в. по данным музеиных нумизматических коллекций.
180. **Baublys A.** Numizmatinė kartoteka // Metodika. Muziejinė metodika ir informacija. Vilnius, 1987. № 3. P. 9–14.
Нумизматическая картотека.
181. **Ivanauskas E.** Barvydžių lobio (1605/1882 m.) reikšmė auksinių monetų apyvartos Lietuvoje tyrinėjimams // Biržulio baseino kompleksinių tyrinėjimų dešimtmetis. Vilnius, 1987. P. 135–141.
Значение клада Барвиджай (1605/1882 г.) в исследовании обращения золотых монет в Литве.
182. **Ivanauskas E.** Keletas pastabų apie Vladimiro Algirdaičio monetas // Jaunujų muziejininkų konferencijos «Muziejai ir jų kolekcijos» pranešimų tezės (Palanga, 1987 gegužės 6–7 d.). Vilnius, 1987. P. 38–41.
Несколько замечаний о монетах Владимира Ольгердовича.
183. **Ivanauskas E.** XV a. II pusės piniginių reformų Lietuvoje datavimo klausimu // 1967–1987 m. istorijos ir kultūros paminklų tyrinėjimai. Konferencijos pranešimų tezės. (Vilnius, 1987 m. rugsėjis). Vilnius, 1987. P. 61–63.
К вопросу о датировании денежных реформ второй половины 15 в. в Литве.
184. **Rutkauskienė V.** Kauno Valst. M.K.Čiurlionio dailės muziejaus monetų rinkiniai // Jaunujų muziejininkų konferencijos «Muziejai ir jų kolekcijos» pranešimų tezės. (Palanga, 1987 gegužės 6–7 d.). Vilnius, 1987. P. 42–44.
Монетные собрания Каунасского государственного художественного музея им. М.К.Чюрлениса.

185. **Senapėdis R.** Šapnagių (Akmenės r.) XVI–XVII a. senkapių monetos // Lietuvos TSR Mokslų Akademijos darbai. A serija. T. 3. Vilnius, 1987. P. 42–47.
Монеты погребений 16–17 вв. Шапнагай (р-н Акмяне).
186. **Senapėdis R.** 1553/1979 m. Vilniaus monetų lobis // 1967–1987 m. istorijos ir kultūros paminklų tyrinėjimai. Konferencijos pranešimų tezės. (Vilnius, 1987 m. rugpjūtis). Vilnius, 1987. P. 64–72.
Монетный клад Вильнюса 1553/1979 г.
187. **Terleckas V.** Tarybinis rublis : praeitis ir dabartis // Mokslas ir gyvenimas. 1987. № 9. P. 16–18.
Советский рубль : прошлое и настоящее.
188. **Дукса З.** Неопубликованные клады с русскими монетами в Историко-этнографическом музее Литовской ССР // Вторая всесоюзная нумизматическая конференция : тезисы докладов и сообщений. М., 1987. С. 36–38.

1988

189. **Алексеонас В.** Не только колокол о времени звенит // Советский музей. 1988. № 5. С. 19.
190. **Лухтан А.Б.** Клад из Кернаве // Советская археология. 1988. № 2. С. 251–256.
191. **Aleksiejūnas V.** Antroji sajunginė numizmatų konferencija // Metodika. Muziejinė metodika ir informacija. Vilnius, 1988. № 5. P. 33–34.
Вторая всесоюзная нумизматическая конференция.
192. **Aleksiejūnas V.** Monetos. Obeliu kapinynas. // Lietuvos archeologija. Т. 6. Vilnius, 1988. P. 63–65.
Монета. Могильник Обеляй.
193. **Aleksiejūnas V.** Skaidiškių ir Altoniškių kaimų lobiai // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988. P. 191–193.
Клады из деревень Скайдишикес и Алтонишкяй.
194. **Balčius M.** Palangos lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988. P. 193–196.
Клад из Паланги.
195. **Balčius M., Ivanauskas E.** Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės monetinė politika, valdant Žygimantui Senajam (1506–1544/48) // Aktualūs kultūros paminklų tyrinėjimų uždaviniai. Konferencijos pranešimų tezės (Vilnius, 1988 m. spalis). Vilnius, 1988. P. 67–76.
Монетная политика Великого княжества Литовского в правление Сигизмунда Старого (1506–1544/48).

196. **Balčius M., Ivanauskas E.** Uždauguvio kunigaikštystės monetos // Aktualūs kultūros paminklų tyrinėjimų uždaviniai. Konferencijos pranešimų tezės (Vilnius, 1988 m. spalis). Vilnius, 1988. P. 76–79.
Монеты Инфляндского княжества.
197. **Balčius M., Ivanauskas E.** Varnių archeologinių tyrinėjimų monetos // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988. P. 196–197.
Монеты из археологических исследований в Варней.
198. **Duksa Z.** Olimpiénės monetos // Mokslas ir gyvenimas. 1988. № 9. P. 32.
Олимпийские монеты.
199. **Ivanauskas E.** Pirmosios Jogailos monetos // Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Istorija. Vilnius, 1988. P. 3–10.
Первые монеты Ягайлы.
200. **Ivanauskas E.** Verkių lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988. P. 197–201.
Клад из Веркяй.
201. **Janušonis S.** 1535–1536 metų lietuviški grašiai // Lietuvos istorijos metraštis 1987 m. Vilnius, 1988. P. 80–108.
Литовские гроши 1535–1536 гг.
202. **Kuncienė R.** Pinigai Lietuvoje 1915–1941 m. Parodos atmintinė. Vilnius, 1988. 36 p.
Деньги в Литве 1915–1941.
203. **Michelbertas M.** Nauji darbai apie seniausias lietuviškas monetas // Lietuvos istorijos metraštis. 1987 metai. Vilnius, 1988. P. 117–122.
Новые работы о древнейших литовских монетах.
204. **Radionovas A.** 1987 m. Kaliningrade rastos monetos // Aktualūs kultūros paminklų tyrinėjimų uždaviniai. Konferencijos pranešimų tezės (Vilnius, 1988 m. spalis). Vilnius, 1988. P. 80–85.
Монеты, найденные в Калининграде в 1987 г.
205. **Senapédis R.** Aukštviilkų kaimo lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988. P. 204–205.
Клад из деревни Аукштилькай.
206. **Senapédis R.** Šilalės lobis – monetų kolekcija // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1986 ir 1987 metais. Vilnius, 1988. P. 201–204.
Клад из Шилале – коллекция монет.
207. **Terleckas V.** Lito įvedimas Vilniaus krašte // Liaudies ūkis, 1988. № 9. P. 27–28; Mokslas ir gyvenimas. 1988. № 9. P. 34–35.
Введение лита в Вильнюсском kraе.

208. **Terleckas V.** Pinigų cirkuliacija buržuazinėje Lietuvoje iki 1922 m. // Lietuvos TSR aukštųjų mokyklų mokslo darbai. Ekonomika. 1988. № 34. P. 40–49.
Денежное обращение в буржуазной Литве до 1922 г.
209. **Zabiela G., Aleksiejūnas V.** Reta moneta iš Bečių senkapių // Kultūros barai. 1988. № 3. P. 66.
Редкая монета из погребений Бечай.

1989

210. **Astikas A.** Lietuvos respublikos pinigai // Tarybų darbas. 1989. № 5. P. 28–30.
Деньги Литовской республики.
211. **Dručkus G., Vaitkienė G.** Lietuvos numizmatikos muziejus // Konferencijos «Lietuvos muziejininkystės klausimai» pranešimų tezės. Kaunas, 1989. P. 24–26.
Музей литовской нумизматики.
212. **Ivanauskas E.** Betaligstegn fundne i Kaliningrad (Königsberg) 1987 // Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad (Copenhagen). 1989. № 9. S. 210.
213. Lietuvos pinigai // Lietuvos istorija / Red. Šapoka A. Vilnius, 1989. P. 673–675.
Деньги Литвы.
214. **Michelbertas M.** Lietuvos numizmatikos įvadas. Vilnius, 1989. 189 p.
Введение в нумизматику Литвы.
215. **Petkevičiūtė L.** Iškalbingos monetos // Knygnešys. 1989. № 6. P. 46.
Красноречивые монеты.
216. **Svetikas E.** Monetas XIV–XVII a. Alytiškių kapuose // Alytaus miesto ir apylinkių istorijos bruozai. Vilnius, 1989. P. 40–44.
Монеты 14–17 вв. в погребениях жителей Алитуса.
217. **Žigas V.** J. Zikaras ir numizmatika // Mokslas ir gyvenimas. 1989. № 8. P. 27–28.
Зикарас и нумизматика.
218. **Žigas V.** Linkolno centas ir jo autorius (N.Baranauskas – N.D.Brenner) // Mokslas ir gyvenimas. 1989. № 9. P. 30.
Цент Линкольна и его автор (Н.Баранаускас – Н.Д.Бреннер).

1990

219. **Albertavičius J.** Litas ateina // Švyturys, 1990. № 8. P. 16–17.
Лит приходит
220. **Aleksiejūnas V.** Kai kurie duomenys apie Lietuvos pinigėliams artimas monetos // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1988 ir 1989 metais. Vilnius, 1990. P. 229–233.
Некоторые данные о монетах, близких пнязям Литвы.
221. **Aleksiejūnas V.** Papildomi duomenys apie Labanoro lobį // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1988 ir 1989 metais. Vilnius, 1990. P. 233–234.
Дополнительные сведения о кладе Лабанорас.
222. **Aleksiejūnas V.** Telšių lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1988 ir 1989 metais. Vilnius, 1990. P. 234.
Клад из Тельшяй.
223. **Aleksiejūnas V.** Trakų miesto XV–XVII a. monetų lobis (1991 m.) // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1990 ir 1991 metais. II dalis. Vilnius, 1992. P. 122–125.
Клад монет 15–17 вв. из города Тельшяй.
224. **Balčius M., Ivanauskas E.** Seniausios Šventojoje rastos monetos // Žemaičių praeitis. № 1. Vilnius, 1990. P. 77–80.
Самые старые монеты, найденные в Швянтои.
225. **Gedvilas A., Klimka L.** Stulpai ir ritualai // Mokslas ir gyvenimas. 1990. № 9. P. 10–11.
Столбы и ритуалы.
226. **Leimus I., Ducmane K., Kuncienė R.** Money in Estonia, Latvia and Lithuania. Geld in Estland, Lettland und Litauen. Денги в Эстонии, Латвии и Литве. 1915–1940. A guide – book to the exhibition. Vilnius, 1990. 60 p.
227. **Navaitis V.** Finansai ir brangenybės // Navaitis V. Lietuvos rekordai. Vilnius, 1990. P. 72–76; 1993. P. 93–97.
Финансы и драгоценности
228. **Ribokas D.** Tauragnų lobis // Kraštotoja. 1990. P. 55–56.
Клад из Таурагнай.
229. **Ruzas V.** Eustachijus Tiškevičius ir numizmatika. Katalogas. Vilnius, 1990. 15 p.
Евстахий Тышкевич и нумизматика.
230. **Sajauskas S.** Vytauto Didžiojo ženklas // Kultūros barai. 1990. № 12. P. 56–58.
Знак Витовта Великого.

231. **Žigas V.** Heraldinio ženklo mīslē // Mokslas ir gyvenimas. 1990. № 9. P. 24.
Загадка геральдического знака.
232. **Žigas V.** Raitelis numizmatikoje // Mokslas ir gyvenimas. 1990. № 12. P. 31–33.
Всадник в нумизматике.
233. **Žigas V.** Vyčio herbo raida // Mokslas ir gyvenimas. 1990. № 5. P. 14–16.
Развитие герба Погони.
234. **Terleckas V.** Pinigų apdarai ir jų raida // Terleckas V. Baldišius V. Pinigų fenomenas. Vilnius, 1990. P. 13–29.
Дизайн денег и его развитие.

1991

235. **Aleksiejūnas V.** Monetary Circulation in the Territory of Lithuania before the Introduction of its own Coinage // Contacts Across the Baltic See during the Late Iron Age (5th – 12th centuries). Baltic Sea Conference, Lund October 25/27, 1991. Lund. 1992. P. 153–158.
236. **Balčius M.** Gegužinės (Jonavos r.) monetų lobio (1643/1980) komplektavimas // Iš Lietuvos istorijos tyrinėjimų. Jaunujų istorikų darbai. 7 knyga. Vilnius, 1991. P. 13–19.
Состав клада монет (1643/1980) из Гягужине (р-н Ионава).
237. **Balčius M., Ivanauskas E.** Einige bemerkungen über den prägeort einiger polnischer Münzen von Joan Casimir (aufgrund der schatz funde i Litauen) // XI International Numismatic Coingress. Abstracts of papers. Brussel, 1991. P. 125–126.
238. **Balčius M., Ivanauskas E.** Fynden av svenska mynt i Litauen // Svensk Numismatisk Tidskrift (Stockholm). 1991. № 7. S. 148–152.
239. **Bartninkas M.** Iš Vyties ženklo istorijos // Kardas. 1991. № 5. P. 10–11.
Из истории герба Погоня.
240. **Duksa Z.** Monetos pasakoja. Vilnius, 1991. 279 p.
Монеты рассказывают.
241. **Gudavičius E.** Pinigų emisija // Gudavičius E. Miestų atsiradimas Lietuvoje. Vilnius, 1991. P. 23–25. Dėl lietuviškų sidabro lydinių pavadinimo. Kelios pastabos dėl lietuviškų ilgujuų sistemos. Lietuviško svaro ištakos. Priedas 1, 2, 5. P. 66–80, 85–86.
Эмиссия денег. О названии литовских серебряных слитков.
Несколько замечаний о системе литовских длинных. Истоки литовского фунта.

242. **Ivanauskas E.** Dėl trišonių lietuviškų lydinių datavimo // Iš Lietuvos istorijos tyrinėjimų. Jaunųjų istorikų darbai. 7 knyga. Vilnius, 1991. P. 20–23.
О датировке литовских трехсторонних слитков.
243. **Ivanauskas E.** Två sällsynta varianter av svenska ½ örtugar // Svensk Numismatisk Tidskrift (Stockholm). 1991. № 9/10. S. 231.
244. **Ivanauskas E., Kuncevičius A.** Livlandske møntstemplar fundet i den nedre borg i Vilnius // Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad (Copenhagen). 1991. № 4. S. 62–68.
245. **Kučinskas V.** XVI–XVIII a. Vakarų Europos taleriai Lietuvoje // Mokslas ir gyvenimas. 1991. № 6. P. 17–18.
Талеры Западной Европы 16–18 вв. в Литве.
246. **Kuncevičius A.** Livonijos pinigų spaudai Vilniuje // Kultūros barai. 1991. № 7. P. 74–75.
Штемпеля денег Ливонии в Вильнюсе.
247. **Kuncienė R.** Lietuviškų monetų modeliai // Muziejai ir paminklai. 1991. № 9. P. 71–76.
Модели литовских монет.
248. **Kuncienė R.** Spindulio pinigų kalykla // Skautų aidas. 1991. № 3. P. 6–7.
Монетный двор «Спиндулис».
249. **Martinaitis A.** Pinigai Lietuvoje 1922–1940 metais // Aljansas. 1991. № 2. P. 74–75 ; № 3. P. 79–81.
Деньги в Литве в 1922–1940 годах.
250. **Merkevičius A.** The Oldest Coins Found in Lithuania // XI International Numismatic Coingress. Abstracts of papers. Brussel, 8th – 13th September 1991. P. 23.
251. **Patkauskas S.** XVII–XVIII a. pradžios monetų lobis Lydos gatvėje Vilniuje // Muziejai ir paminklai. 1991. № 9. P. 37–44.
Клад монет 17 – начала 18 в. на улице Лиды в Вильнюсе.
252. **Žigas V.** Dailės šedevrai monetose // Mokslas ir gyvenimas. 1991. № 4. P. 30–31.
Шедевры художества в монетах.
253. **Žigas V.** Kolumbo burlaiviai herbuose ir monetose // Mokslas ir gyvenimas. 1991. № 10. P. 8–9.
Парусники Колумба в гербах и монетах.
254. **Žigas V.** Pirato burlaivis monetose // Mokslas ir gyvenimas. 1991. № 8. P. 39.
Парусник пирата в монетах.

255. **Bliujiénė A., Aleksiejūnas V.** Užpelkių kapinyno arabiška moneta // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1990 ir 1991 metais. II dalis. Vilnius, 1992. P. 126.

Арабская монета из погребения Ужспелкай.

1992

256. **Aleksesonas B.** Litovskie monety XIV–XV vv. (problemy tipologii) // Problemy otetchestvennoi istorii i kultury perioda feodalizma. Tezisy dokladov i soobshchenij. Moskva, 6–29 janvarya 1992 goda. M., 1992. C. 26–28.
257. **Adomonienė O., Strazdūnaitė R.** Numizmatika // Lietuvos istorijos bibliografija 1971–1975. Vilnius, 1992. P. 113–115. № 934–953.
Нумизматика.
258. **Baltrūnas A.** Nuo kada lietuvių pinigus skaičiuoja // Mokslas ir gyvenimas. 1992. № 3/4. P. 2–3.
С какого времени литовцы деньги считают.
259. **Bepinigis A.** Vietoj aukso – popierėlis // Taip ir ne. 1992. № 9. P. 26–28.
Вместо золота – бумажка.
260. **Bubny J.** Numizmatika ir gintaras // Lietuvos ūkis. 1992. № 1/2. P. 29.
Нумизматика и янтарь.
261. **Duksa Z.** Litui – 70 metų // Mokslas ir gyvenimas. 1992. № 10. P. 28–29.
Литу – 70 лет.
262. **Duksa Z.** Numizmatikos kongresas Briuselyje // Mokslas ir gyvenimas. 1992. № 3/4. P. 8–9.
Конгресс нумизматов в Брюсселе.
263. **Ivanauskas E.** Der Umlauf von Münzen der sächsischen Fürstentümer in Litauen // Numismatisches Nachrichtenblatt (Hamburg). 1992. № 11. S. 309–310.
264. **Ivanauskas E.** Förfälskningsar av republiken Livlands kopparschillingar // Svensk Numismatisk Tidskrift (Stockholm). 1992. № 1. S. 12–13.
265. **Ivanauskas E.** Rinkime žinias apie monetų radinius // Mūsų kraštas. 1992. № 1. P. 157.
Давайте собирать сведения о монетных находках.

266. **Janušonis S.** Lietuvos pinigų kalyklos // Mokslas ir gyvenimas. 1992. № 5/6. P. 28–29.
Монетные дворы Литвы.
267. Kodėl monetos apvalios? // Taip ir ne. 1992. № 7. P. 8.
Почему монеты круглые?
268. **Kuncevičius A., Aleksiejūnas V.** Pirmosios Lietuviškos monetos ir plombos // Kultūros barai. 1992. № 2. P. 67–69.
Первые литовские монеты и пломбы.
269. **Liucinskas S.** Super nugetai ir super koalos // Taip ir ne. 1992. № 11/12. P. 10–11.
Супер нугеты и супер коалы.
270. **Putrius J.** Švediškos klipos Lietuvoje // Vakarų baltų istorija ir kultūra. T. 1. Klaipėda. 1992. P. 144–153.
Шведские клипы в Литве
271. **Rutkauskienė V.** Labardžių lobis // Rietavo apylinkės. Kaunas, 1992. P. 173–174.
Клад из Лабардзяй.
272. **Sajauskas S.** Lietuvos numizmatika (XII–XV a.) // Mokslas ir Lietuva. 1992. № 1. P. 99–107.
Нумизматика Литвы (12–15 вв.)
273. **Sajauskas S.** Lithuanian Numismatics in the 12th – 15th Centuries // Science, Art & Lithuania. 1992. № 1. P. 99–107.
274. **Terleckas V.** Litas // Gyvenimo šaltiniai. 1992. № 4/5. P. 2–12.
Лит.
275. **Terleckas V.** Pinigai Lietuvoje 1915–1944. Vilnius, 1992. 195 p.
Деньги в Литве 1915–1944.
276. **Žigas V.** Brailio rašmenys numizmatikoje // Mokslas ir gyvenimas. 1992. № 9. P. 35–36.
Письмо Брайля в нумизматике.

1993

277. **Aleksiejūnas V.** Vytauto Didžiojo laikų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės piniginė sistema // Acta Historica Universitatis Klaipedensis. Žalgirio laikų Lietuva ir jos kaimynai. Vilnius, 1993. P. 207–213.
Денежная система Великого Княжества Литовского во времена Витовта Великого.

278. **Balčius M., Ivanauskas E.** Bemerkungen über den Prägeort einiger Polnischer Münzen von Johann Kasimir (aufgrund der Münzschatzfunde in Litauen) // Proceedings of the XIth International Numismatic Congress organized for the 150th anniversary of the Société Royale de Numismatique de Belgique Brussels, September 8th – 13th 1991. Extrait du volume IV. Louvain-la-Neuve, 1993. P. 19–22.
279. **Balčius M., Ivanauskas E.** Die Münzen und Barren des Großfürstentums Litauen von 1387–1495 // Münstersche Numismatische zeitung (Münster), 1993, Oktober, XXIII. № 2. S. 1–5 ; 1994, Dezember, XXIV. № 2. S. 8–12 ; 1995, Mai, XXV. № 1. S. 1–5 ; November. № 2. S. 1–4 ; 1996, Mai, XXVI. № 1. S. 1–5 ; 1997, Januar, XXVII. № 1. S. 1–5, November. № 3. S. 1–6 ; 1998, Juni, XXVIII. № 1. S. 1–4.
280. **Dirsytė R.** Aleksandra Račkų prisimenant // Tarp knygų. 1993. № 6. P. 32–34.
Вспоминая Александра Рачкуса.
281. **Ivanauskas E.** Okända förfalsknningar av Riga – skillingar från litauiska fynd // Svensk Numismatisk Tidskrift (Stockholm). 1993. № 2. S. 37.
282. **Ivanauskas E., Balčius M.** The circulation of Coins from the Southern Low Countries in Lithuania from the 17 th to the 19 th century // Extrait de la Revue belge de Numismatique. Tome CXXXIX (1993). Bruxelles, 1993. S. 83–102.
283. **Janušonis S.** Viena 1663–1667 m. Lietuviškų šilingų mīslių // Lietuvos istorijos metraštis. 1991 m. Vilnius, 1993. P. 151–157.
Одна из загадок литовских шиллингов 1663–1667 гг.
284. **Kvedaras A.** Prasminga išeivijos lietuvio veikla Lietuvai : A. M. Račkaus 100-osioms gimimo metinėms paminėti // Draugas (Chicago). 1993, spalio 30. № 210. P. 5.
Сознательный труд литовского выходца – Литве : в память к 100-летию рождения А.М.Рачкуса.
285. Litas prieš litą. Straipsnių, spausdintų Lietuvos spaudoje 1922–1923 bei 1988–1993 metais apie lito įvedimą, rinkinys. Vilnius, 1993. 164 p.
Лит промтв лита. Собрание статей о введении лита, напечатанных в прессе Литвы в 1922–1923 и 1988–1993 гг.

286. **Michelbertas M.**: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės numizmatika / Sajauskas S., Kaubrys D. // Lietuvos istorijos metraštis. 1993 metai. Vilnius, 1994. P. 147–150. [Recenzija].
Нумизматика Великого Княжества Литовского [Рецензия].
287. **Radžius A.** A rare coin from the historie cemetery at Bečiai // Vytis (Port Washington), 1993. № 7. P. 18–20.
288. **Sajauskas S., Kaubrys D.** Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės numizmatika. Vilnius, 1993. 456 p.
Нумизматика Великого Княжества Литовского.
289. **Žigas V.** Nepriklausomybės datos monetose // Mokslas ir gyvenimas. 1993. № 3. P. 24–25.
Даты независимости в монетах.

1994

290. **Aleksiejūnas V.** Kėdainių miesto 1992 m. lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1992 ir 1993 metais. Vilnius, 1994. P. 299–301.
Клад 1992 г. из города Кедайнай.
291. **Aleksiejūnas V.** Pirmasis Lietuvos valstybės monetos spaudas // Liaudies kultūra. 1994. № 1. P. 53.
Первый штамп монет Литовского государства.
292. **Balčius M., Ivanauskas E.** Danish coins in Lithuania from the 15. To the 18. Century // Nordisk Numismatisk Årsskrift. 1989–1990. – Copenhagen, 1994. S. 140–147.
293. **Balčius M., Ivanauskas E.** Monetų radiniai Šventosios pajūryje 1967–1987 m. // Kultūros paminklai. 1994. № 1. P. 31–35.
Находки монет на побережье Швянтои в 1967–1987 гг.
294. **Brazauskas A.** Money : From Furskins to Banknotes // Lithuania in the Wold. 1994. Vol. 2. № 1. P. 14–19.
295. Didieji išradėjai monetose // Mokslas ir gyvenimas. 1994. № 2. P. 38.
Великие изобретатели на монетах.
296. **Duksa Z.** Retos lietuviškos monetos užsienio aukcionuose // Kolekcija, 1994. № 1. P. 31–36.
Редкие литовские монеты на заграничных аукционах.
297. **Gruodis J.** Ar ilgas dolerio amžius? // Švyturys. 1994. № 9. P. 37.
Длинный ли век доллара?
298. **Ivanauskas E.** Ytterligare uppgifter om svenska mynt funna i Litauen // Svensk Numismatisk Tidskrift. (Stockholm). 1994. № 8. S. 204–205.

299. **Ivanauskas E.** Møntforfalskninger i Kaliningrad // Nordisk Numismatisk Unions Medlemsbland (Copenhagen). 1994. № 9. S. 187–188.
300. **Ivanauskas E., Balčius M.** Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės lydiniai ir monetos nuo 1387 iki 1495 metų. Vilnius, 1994. 111 p.
Столбы и монеты Великого Княжества Литовского с 1387 до 1495 годов.
301. **Kubilas A.** 1994 metų dovana numizmatams // Kolekcija, 1994. № 1. P. 29.
Подарок нумизматам 1994 года.
302. **Kviziukevičius L.** Vilniaus Žemutinės pilies monetų lobis // Lietuvos istorijos metraštis. 1993 metai. Vilnius, 1994. P. 199–200.
Клад монет из Нижнегородской крепости Вильнюса.
303. Nauja knyga apie numizmatiką // Kolekcija, 1994. № 1. P. 29.
Новая книга о нумизматике.
304. **Lapinskas V.** Ar pažiūstate Prahos grašį? // Pasaulis, 1994. № 2. P. 15–17.
Знаете ли пражский грош?
305. **Sajauskas S.** Nežinomas Žygimanto Senojo lietuviškas grašis // Kolekcija, 1994. № 1. P. 30–31.
Неизвестный литовский грош Жигимонта Старого.
306. **Spruntulienė J.** Lito sukaktuvės // Veidas, 1994, birželio 23 – liepos 7. № 25/26. P. 9–11.
Годовщина лита
307. **Verneckienė M.** Dék centą prie cento // Sąskaita. 1994. № 12. P. 29–32.
Клади цент к центу.
308. **Vičius L.** Numizmatinis laiko liudijimas // Taip ir ne. 1994. № 8. P. 22.
Нумизматическое свидетельство времени.

1995

309. **Aleksiejūnas V.** Coins Talk. Six commemorative coins in three years // Lithuania in the World. 1995. Vol. 3, № 4. P. 28–31.
310. **Aleksiejūnas V.** Senkapių monetos // Lietuvos archeologija. T. 11. Vilnius, 1995. P. 16–20;
Монеты из погребений.

311. **Aleksiejūnas V.** Vienos monetų kolekcijos klystkeliai // Kolekcija, 1995. № 2. P. 18–25.
Ложные пути одной коллекции.
312. **Aleksiejūnas V., Paszkiewicz B.** Skarb monet z XV–XVII w. z Trok (Trakai) // Wiadomości numizmatyczne. 1995. Z. 3–4. S. 103–134.
313. **Balčiūnaitė S.** Monetos: senoms – ne, naujoms – taip // Veidas. 1995. № 38. P. 24.
Монеты: старым – нет, новым – да.
314. **Balčius M.** Būtingės dvarvietėje rastos monetos // Kultūros paminklai. 1995. № 2. P. 22–25.
Монеты, найденные на бывшем поместье Бутинге.
315. **Ivanauskas E.** Daniel Kosthe fra Minden og Litauen // Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad (Copenhagen). 1995. № 3. S. 42–43.
316. **Ivanauskas E.** Finds of Swiss Coins in Lithuania // Schweizer Münzblätter (Basel). 45. – 1995. № 179/180. S. 85–87.
317. **Ivanauskas E.** Georgius Helvetius, Assayer of the Vilnius mint // Schweizer Münzblätter (Basel). 45. – 1995. № 177. S. 14–15.
318. **Ivanauskas E.** Italian Pietro Platina – the Vilnius master of Coins and Medals // Rivista Italiana di numismatica e scienze affini (Milano). 1994/1995. Vol.XCVI. S. 277–281.
319. **Ivanauskas E.** Johan Dila – a Vilnius master of coins and medals // Studia numismatica Eesti ajaloomuuseum. Tallinn, MCMCV (1995). S. 64–68.
320. **Ivanauskas E.** Kauno uoste rastos monetos // Kultūros paminklai. 1995. № 2. P. 14–20.
Монеты, найденные в порте Каунаса.
321. **Ivanauskas E.** Lietuvos pinigų lobiai : paslėpti 1390–1865 metais. Vilnius, 1995. 340 p.
Денежные клады Литвы : укрытые в 1390–1865 гг.
322. **Ivanauskas E.** XVII a. pabaigos – XVIII a. pirmosios pusės monetų kursas pagal Biržų dvaro teismo knygas // Kultūros paminklai. 1995. № 2. P. 21–22.
Курс монет конца 17 века – 1 половины 18 века по книгам суда имения Виржай.
323. **Janušonis S.** Lietuvišķu pinigu klausimas pirmaisiais abieji tautų Respublikos gyvavimo metais // Lietuvos istorijos metraštis. 1994 metai. Vilnius, 1995. P. 191–206.
Вопрос о литовских деньгах в первые годы существования Республики Обоих Народов.

324. **Kuncienė R.** Lietuvos pinigai (1915–1941). Katalogas. Vilnius, 1995.
175 p.
Деньги Литвы (1915–1941). Каталог.
325. **Kviziukevičius L.** Dar viena moneta su tamgos ženklu // Kultūros paminklai. 1995. № 2. P. 26–27.
Еще одна монета со знаком тамги.
326. **Lapinskas V.** Čekiškas taleris ir jo epocha // Pasaulis. 1995. № 1. P. 13–16.
Чешский мастер и его эпоха.
327. **Michelbertas M.** Römische Münzen in der Gräberfeldern Litauens // Archaelogia Baltica. Vilnius, 1995. S. 81–87.
328. **Mikelis / Girininkas A.** // Baltų archeologija. 1995. № 4. P. 7–8.
Микелис.
329. **Sajauskas S.** Ar kaldino auksines monetas Lietuvos Respublika? // Kolekcija, 1995. № 2. P. 26–27.
Производила ли золотые монеты Литовская Республика?
330. **Sajauskas S.** Lietuvos numizmatikos mokslo raida (The Development of the Lithuanian Numismatics) // IX Pasaulio lietuvių mokslo ir kūrybos simpoziumas. Tezés. Vilnius, 1995, lapkričio 22–25. P. 280.
Развитие научной нумизматики Литвы.
331. **Smilgevičius V.** Numizmatas Povilas Karazija // Baltų archeologija. 1995. № 2. P. 25–29; 1995. № 3. P. 26–28;
Нумизмат Повилас Каразия.
332. **Svetikas E.** Monetas XIV–XVII a. Lietuvos kapinynuose // Lietuvos archeologija. T. 11. Vilnius, 1995. P. 117–151.
Монеты 14–17 вв. в погребениях Литвы.
333. **Zabiela G.** Rec. kn. : Ivanauskas E., **Balčius M.** Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės lydiniai ir monetos nuo 1387 iki 1495 metų. Vilnius, 1994 // Lietuvos istorijos metraštis. 1994. Vilnius, 1995. P. 215–218.
Слитки и монеты Великого Княжества Литовского с 1387 до 1495 годов [Рецензия].
334. **Zalys S.** Bankai ir pinigai // Apskaitos apžvalga, 1995. № 5, 102–104.
Банки и деньги.

1996

335. **Abdulskytė J.** Kauno Benediktinių vienuolyno lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 354–356.
Клад из монастыря Бенедиктинок в Каунасе.

336. **Aleksiejūnas V.** Baniškių kaimo Prahos grašių lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 356.
Клад Пражских грошей из деревни Банишкес.
337. **Aleksiejūnas V.** Vienos monetų kolekcijos klystkeliai // Kolekcija, 1996. № 3. P. 37–39.
Ложные пути одной коллекции монет.
338. **Aleliūnas G, Kviziukevičius L.** Seredžiaus lobio radimvietės tyrinėjimai // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 356–359.
Исследования места находки клада Сярайджюса.
339. **Grimalauskaitė D.** Paroda Lietuvos nacionaliniame muziejuje «Lietuva 1990–1995 : numizmatika, faleristika, filatelija» // Muziejinių kystės briezenis. 1996. № 3. P. 5–6.
Выставка в Национальном музее Литвы «Литва 1990–1995 : нумизматика, ядеристика, филателия».
340. **Grimalauskaitė D.** Vilniaus Bernardinų monetų lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 360–365.
Клад монет из монастыря Бернардинцев.
341. **Ivanauskas E.** Grašio ir pusantroko vertė XVIII amžiaus antrajame ketvirturyje // Kultūros paminklai. 1996. № 3. P. 39–40.
Стоимость гроша и полторака во 2 четверти 18 века.
342. **Ivanauskas E.** Kapos ar plytos? // Lituanistica. 1996. № 3. P. 96.
Копы или кирпичи?
343. **Ivanauskas E.** Kulautuvos lobiai // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 365.
Клады из Кулautувы.
344. **Ivanauskas E.** Lydinių, sidabro papuošalų ir monetų nuolaužos Lietuvos pinigų apyvartoje // Kultūros paminklai. 1996. № 3. P. 32–39.
Обломки слитков, серебряных украшений и монет в денежном обращении Литвы.
345. **Ivanauskas E.** New data on Johan Trilner // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina wspólne dzieje pieniądza. Supraśl 20–22 X 1994. Materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 117–120.
346. **Ivanauskas E.** Senkapių tyrinėjimai – atradimai ir praradimai // Baltų archeologija. 1996. № 2. P. 35–37.
Исследования погребений – открытия и потери.

347. **Jurgutis V.** Pinigai. Vilnius, 1996. 386 p.
Деньги.
348. **Kviziukevičius L.** Dar kartą apie Žygimanto II Senojo lietuviškus grašius // Lituanistica. 1996. № 3. P. 92–95.
Еще раз о литовских грошиах Жигимонта II Старого.
349. **Kviziukevičius L., Aleliūnas G.** Monetų radiniai Veliuonoje ir Skirsnemunėje // Kultūros paminklai. 1996. № 3. P. 23–32.
Найдены монеты в Вялюоне и Скирснэмуне.
350. Lietuva 1990–1995 : numizmatika, faleristika, filatelija. Lithuania in 1990–1995 : Numismatics, Phaleristics and Philately. Paroda. Exhibition. 1995 12 07–1996 02 11. Vilnius, 1996. 56 p.
Литва 1990–1995 : нумизматика, фалеристика, филателия. Выставка 1995 12 07–1996 02 11.
351. Lietuvos monetų kalykla 1990–1995. Vilnius, 1996. 16 p.
Монетный двор Литвы 1990–1995.
352. **Michelbertas M.** Bizantiška moneta iš Jurgaičių, Šiaulių rajono // Lituanistica. 1996. № 3. P. 3–7.
Византийская монета из Юргайчай, р-на Шяуляй.
353. **Miniotaitė J.** Kur gimsta lietuviškos monetos? // Apskaitos ir mokesčių apžvalga. 1996, № 6. P. 60–71.
Где рождаются литовские монеты?
354. **Miniotas V.** Pinigai, pinigai, pinigai // Lietuvos ūkis. 1996. № 2. P. 35–36.
Деньги, деньги, деньги.
355. Money in Medieval Lithuania. Lithuanian Money After the Lublin Union // The Bank of Lithuania. Vilnius, 1996. P. 6.
356. Olle Holdeno dovanos Lietuvos nacionaliniam muziejui. Katalogas / sudarė Ruzas Vilnius, Grimalauskaitė D., Paulauskaitė K. Vilnius, 1996. 19 p.
Дары Национальному музею Литвы от Олле Голдена. Каталог.
357. **Pažarauskas Z.** Retas kontrasignuotas ilgasis // Kolekcija, 1996. № 3. P. 32.
Редкий контрасигнованный длинный [слиток].
358. **Remecas E.** Vilniaus Žemutinės pilies monetų lobiai // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 366–368.
Клады монет из Нижнего замка Вильнюса.
359. **Rickevičiūtė K.** Lietuviškas ilgasis iš Žeimių // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 369.
Литовский длинный [слиток] из Жеймияй.

360. **Sajauskas S., Kaubrys D.** Lenkijos okupacinių karinių dalinių pinigai // Kolekcija, 1996. № 3. P. 33–36.
Деньги польских оккупационных военных частей.
361. **Sajauskas S., Kaubrys D.** Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės monetos. Kainininkas. Kaunas, 1996. 72 p.
Монеты Великого Княжества Литовского. Ценник.
362. **Smilgevičius V.** Okolicznoścziowe monety Litwy : wczoraj i dziś // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1996. № 66. S. 7–9.
363. **Smilgevičius V.** Vilniaus senojo Arsenalo lobis // Baltų archeologija. 1996. № 2. P. 33–34.
Клад из Старого арсенала Вильнюса.
364. **Strazdas A.** Labanoro monetų lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 369–371.
Клад из Лабанорас.
365. **Svetikas E.** Monetos iš XIV–XVII a. karų Lietuvoje (1988–1994 m.) // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 371–381.
Монеты из погребений 14–17 вв. Литвы (1988–1994 гг.).
366. **Tamoševičienė S.** Kvepia pinigais // Moteris. 1996. № 6. P. 16–18.
Пахнет деньгами.
367. **Tautavičius A.** Rec. kn. : E. Ivanauskas. Lietuvos pinigų lobiai : paslėpti 1390–1865 metais // Lietuvos istorijos metraštis. 1995 metai. Vilnius, 1996. P. 298–302.
Денежные клады Литвы : укрытые в 1390–1865 гг. [Рецензия].
368. **Verkeliienė R.** Kazlų Rūdos monetų lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1994 ir 1995 metais. Vilnius, 1996. P. 382–387.
Клад монет из Казлу Руда.
369. Viduramžių Lietuvos pinigai. Lietuvos pinigai po Liublino unijos // Lietuvos bankas. Vilnius, 1996. P. 6.
Деньги средневековой Литвы. Деньги Литвы до Люблинской унии
370. **Žigas V.** Anglijos karalienės proginės monetos // Mokslas ir gyvenimas. 1996. № 5. P. 29–30.
Памятные монеты королевы Англии.
371. **Žigas V.** Goja, halograma ir buljonas // Mokslas ir gyvenimas. 1996. № 11. P. 38.
Гоя, голограмма и бульон.
372. **Žigas V.** Moneta su halogramma // Mokslas ir gyvenimas. 1996. № 3. P. 33.
Монета с голограммой.

373. Гричалаускайте Д. Нумизматические собрания в Национальном музее Литвы // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina wspólnie dzieje pieniądza. Supraśl 20–22 X 1994. Materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 13–19.
374. Святкас Е. Литовские монеты XIV–XV веков из средневековых могильников // Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina wspólnie dzieje pieniądza. Supraśl 20–22 X 1994. Materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej. Warszawa, 1996. S. 81–83.
375. Padriezienė D. Numizmatikos rinkiniai // Kretingos muziejus. Vilnius, 1996. P. 17–19.
Нумизматические собрания.

1997

376. Abdulskytė J. Collector Aleksandras Račkus and his Lithuanian numismatics collection in Kaunas M. K. Čiurlionis Art Museum // Rozwój muzealnictwa i kolekcjonerstwa numizmatycznego – dawniej i dzisiaj – na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie. Supraśl 5–7 IX 1996 Materiały z II Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1997. S. 83–88.
377. Aleksiejūnas V. Alančių (Panevėžio r.) XVII–XVIII a. monetų lobis // Raguvos praeitis. Kultūra ir švietimas. Vilnius, 1997, II d. P. 29–30.
Клад монет 17–18 вв. из Аланчай (р-н Паневежис).
378. Aleksiejūnas V. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės monetų kaldinimo raida iki Liublino unijos (1569 m.) // Pinigų studijos. 1997. № 2. P. 15–20.
Развитие производства монет Великого Княжества Литовского до Люблинской унии (1569 г.).
379. Banionis K. Lietuvos pinigų istorija // Lietuvos ūkis. 1997. № 5. P. 31.
История денег Литвы.
380. Banionis K. Litui – 75 // Lietuvos ūkis. 1997. № 4. P. 33.
Litumy – 74.
381. Duksa Z. Vilniaus kalyklos retenybės sugrįžta į Lietuvą // Kolekcija, 1997. № 4. P. 44–46.
Редкости Вильнюсского монетного двора возвращаются в Литву.

382. **Ivanauskas E.** An Emergency coinage of Curlandia and Livonia in 1578–1579 // Nordisk Numismatisk Årsskrift 1992–1993. Copenhagen, 1997. S. 98–103.
383. **Ivanauskas E.** Augusto II lietuviškų monetų kaldinimo vietas klausimas // Kultūros paminklai. 1997. № 4. P. 73–77.
Бонрос о месте производства литовских монет Августа II.
384. **Ivanauskas E.** Dead man's money in Lithuania // An International conference of Medieval and Later archaeology. Abstracts. Brugge. 1997. P. 12.
385. **Ivanauskas E.** Działalność mennicy Tykocińskiej // Notae Numismaticae = Zapiski Numizmatyczne. T. II. Kraków, 1997. S. 105–106.
386. **Ivanauskas E.** Kulautuvos lobiai. Vilnius, 1997. 46 p.
Клады из Кулautувы.
387. **Ivanauskas E.** Møntfund fra Kaliningrad 1984–1992 // Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad (Copenhagen). 1997. № 4. S. 60–70.
388. **Ivanauskas E.** Produce of Tykocin mint // Notae Numismaticae = Zapiski Numizmatyczne. T. II. Kraków, 1997. S. 102–104.
389. **Ivanauskas E.** Roll-milled Lithuanian coins // XII. Internationaler Numismatischer Kongreß. Vortragszusammenfassungen. Berlin, 1997. P. 177–178.
390. **Ivanauskas E.** Sældne prøjsiske mønster fra Georg Wilhelm i litauiske fund // Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad (Copenhagen). 1997. № 5. S. 92–93.
391. **Ivanauskas E.** Sovereigns and ducats // Lithuania in the Wold, 1997. № 4. P. 19.
392. **Jankauskas Z.** Šiandieniniai numizmatiniai kuriozai // Kolekcija, 1997. № 4. P. 43.
393. **Kvizičkevičius L.** Broliai Vilkovičiai ir Vilniaus pinigų kalykla // Lietuvos istorijos metraštis. 1996 metai. Vilnius, 1997. P. 454–456.
394. **Kvizičkevičius L.** Falschgeld und dessen Funde in Litauen zwischen dem 13. und 17. Jahrhundert / Kirzikevicius L. // XII. Internationaler Numismatischer Kongreß. Vortragszusammenfassungen. Berlin, 1997. P. 178.
395. **Kvizičkevičius L.** Nauji monetų radiniai iš Veliuonos // Kultūros paminklai. 1997. № 4. P. 65–72.
Новые находки монет из Вялиуоны.

396. **Laumenskaitė E.** Pinigai ir požiūris į pinigus Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje // Pinigų studijos. 1997. № 2. P. 5–14.
Деньги и отношение к деньгам в Великом Княжестве Литовском.
397. Lietuvos Respublikos proginės monetos. Commemorative coins of the Republic of Lithuania. Vilnius, 1997. 31 p.
398. **Luchtanas A.** Pirmųjų lietuviškų monetų datavimas archeologijos duomenimis // Kultūros paminklai. 1997. № 4. P. 53–60.
Датировка первых литовских монет по данным археологии.
399. **Martinaitis A.** Lietuvos bankui ir litams – 75 metai // Pienininkystė. 1997. № 6. P. 29–30.
Банку Литвы и литам – 75 лет.
400. **Remecas E.** Piemuo ir kiti litų banknotų veikėjai // Veidas, 1997, lapkričio 15–21, № 46. P. 56–57.
Пасмух и другие персонажи на банкнотах литов.
401. **Sajauskas S.** The latest treasures of coins in M. K. Čiurlionis Art Museum // Rozwój muzealnictwa i kolekcjonierstwa numizmatycznego – dawniej i dzisiaj – na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie. Supraśl 5–7 IX 1996 Materiały z II Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1997. S. 89–92.
402. **Sajauskas S., Kaubrys D.** Lietuvos numizmatikos baruose // Kolekcija, 1997. № 4. P. 47.
Вехи нумизматики Литвы.
403. **Sajauskas S.** Verkelienė R. Kazlų Rūdos monetų lobis – paslėpta numizmatikos kolekcija // Suvalkija. 1997. № 1. P. 25.
Клад монет из Казлу Руда – укрытая коллекция монет.
404. **Smilgevičius V.** Litowi – 75 lat. Z historii pieniądza litewskiego // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1998. № 73. S. 6–8.
405. **Smilgevičius V.** Nowa moneta okolicznościowa Litwy // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1997. № 67. S. 6.
406. **Smilgevičius V.** Нумизматическая коллекция Повиласа Каразии в музее науки при Вильнюсском университете / Smilgevičius V. // Rozwój muzealnictwa i kolekcjonierstwa numizmatycznego – dawniej i dzisiaj – na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie. Supraśl 5–7 IX 1996 : materiały z II Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1997. S. 127–136.
407. **Terleckas V.** Nacionalinė pinigų sistema. Nacionalinės pinigų sistemos atkūrimas // Lietuvos bankui ir litui – 75. Parodos katalogas. Vilnius, 1997. P. 7–8, 16–17.
Национальная денежная система. Восстановление национальной денежной системы.

408. **Zabiela G.** Retos monetos iš Šeimyniškėlio piliakalnio // Kultūros paminklai. 1997. № 4. P. 61–64.
Редкие монеты из городища Шеймининкеляй.
409. **Žigas V.** Monetos medalionai // Mokslas ir gyvenimas. 1997. № 2. P. 33–35.
Монеты-медальоны.
410. **Žigas V.** Paslaptingiausias penkiasdešimtmetis // Mokslas ir gyvenimas. 1997. № 7. P. 12.
Таинственная пятидесятилитовка.
411. **Михельбертас М.** Находки византийских монет в литовских собраниях // Rozwój muzealnictwa i kolekcjonerstwa numizmatycznego – dawniej i dzis – na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie. Supraśl 5–7 IX 1996 : materiały z II Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1997. S. 11–14.

1998

412. **Иванаускас Е.** Монеты митавского монетного двора (Курляндия и Земигалия) в денежном обраще Литвы // Mennice między Bałtykiem a morzem Czarnym. Wspólnota dziejów. Supraśl 10–12 IX 1998 : materiały z III Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 135–142.
413. **Квизикиевичос Л.** Денежное обращение торунских монет в Литве // Mennice między Bałtykiem a morzem Czarnym. Wspólnota dziejów. Supraśl 10–12 IX 1998 : materiały z III Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 93–95.
414. **Квизикиевичос Л.** Русские монеты в денежном обращении Литвы в XVI–XVIII вв. // VI Всероссийская нумизматическая конференция : тезисы докладов. СПб., 1998. С. 151.
415. **Саяускас С.** Чеканка литовских монет на каунасском монетном дворе // Mennice między Bałtykiem a morzem Czarnym. Wspólnota dziejów. Supraśl 10–12 IX 1998 : materiały z III Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 169–174.
416. **Aleliūnas G.** Joniškio lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais. Vilnius, 1998. P. 509–511.
Клад из Ионишкис.
417. **Astramskas A.** Panevėžio kraštotoyros muziejaus sidabro lydiniai // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais. Vilnius, 1998. P. 511–512.
Серебряные слитки из Краеведческого музея Панявежис.

418. **Bargmanas Ch.** Moterys monetose // Laima. 1998. № 7. P. 136–137.
Женщины в монетах
419. **Bubnelis L.** Vilniaus kalyklos pinigai Lietuvos dailės muziejaus numizmatikos rinkinyje // Lietuvos dailės muziejus. Metraštis. T. 2. Vilnius, 1998. P. 154–161.
Монеты Вильнюсского монетного двора в собрании нумизматики Художественного музея Литвы.
420. Eugenijaus Ivanausko 1983–1997 metų darbų bibliografija ir asmenų susijusių su lietuviškų monetų kalyba, sąrašas (1489–1709) / sudarė Ivanauskas E. Vilnius, 1998. 28 p.
Библиография работ Эугениуса Иванаускаса 1983–1997 гг. и список личностей, связанных с производством литовских монет (1489–1709).
421. **Geleževičius R.** Lietuvos kolekcininkai išeina iš pogrindžio // Veidas. 1998, rugsėjo 3. № 36. P. 24–30.
Литовские коллекционеры выходят из подполья.
422. **Grimalauskaite D.** Монетный двор Вильнюса 1565–1571 // Mennice między Bałtykiem a morzem Czarnym. Wspólnota dziejów. Supraśl 10–12 IX 1998 : materiały z III Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 1998. S. 113–117.
423. **Ivanauskas E.** Iškirtos lietuviškuose pusapvaliuose lydiniuose // Lietuvos istorijos metraštis. 1997 metai. Vilnius, 1998. P. 440–441.
Высечки на литовских слитках.
424. **Ivanauskas E.** Numizmatikos naujienos : Kas vaizduojama ant labai retai aptinkamos Teodoro Karijotaičio monetos? Ar monetos su liūtu yra lietuviškos? // Baltų archeologija. 1998. № 1–2. P. 49–50.
Новости нумизматики : Что изображается на очень редко обнаруживаемой монете Теодора Кариотовиса? Монеты со львом – литовские?
425. **Ivanauskas E.** Pinigų meistras Simon Ludemann Lietuvoje // Kultūros paminklai. 1998. № 5. P. 34–35.
Денежный мастер Симон Людеманн в Литве.
426. **Jankauskas Z.** Dvi keistos monetos // Kolekcija, 1998. № 5. P. 52.
Две странные монеты.
427. Karys Jonas K. (1903–1984) ekonomistas, numizmatas, žurnalistas // Jungtinių Amerikos Valstijų lietuviai. Biografijų žinynas. T. 1. Vilnius, 1998. P. 447.
Карис Ионас К. (1903–1984) экономист, нумизмат, журналист.

428. **Kubilas A.** Apie Žygimanto Augusto 1559 metų denarą // Kolekcija, 1998. № 6. P. 56.
О денарии Жигимонта Августа 1559 года.
429. **Kubilas D.** Dar dvi keistos monetos // Kolekcija, 1998. № 6. P. 50.
Две странные монеты
430. **Kvizikevičius L.** Tartautiniame numizmatikos kongrese Berlyne // Lietuvos istorijos metraštis. 1997 metai. Vilnius, 1998. P. 488–489.
На международном конгрессе нумизматов в Берлине.
431. Lietuvos valstybinės heraldikos raida. Parodos katalogas. 1998 m. vasario 15 d.–gegužės 1 d. Trakų salos pilis / sudarė : Poviliūnas V., Sajauskas S. Trakai, 1998. 62 p.
Развитие государственной геральдики Литвы. Каталог выставки.
432. **Marczyk K.** Srebrny Mickiewicz // Magazin Wileński. 1998. № 5. S. 12.
433. **Pažarauskas Z.** Ar buvo Konstantino rublis Kaune? // Kolekcija, 1998. № 6. P. 61–63.
Был ли константиновский рубль в Каунасе?
434. **Pažarauskas Z.** Aukso amžiaus taleris // Kolekcija, 1998. № 5. P. 47–48.
Талер золотого века.
435. **Pažarauskas Z.** Keletas pastabų dėl Vladislovo Vazos portugalo // Kolekcija, 1998. № 5. P. 45–46.
Несколько замечаний о португалии Владислава Вазы.
436. **Pažarauskas Z.** Kur dingo Stepono Batoro portugalas // Kolekcija, 1998. № 6. P. 43–47.
Куда исчез португал Степана Батория.
437. **Pažarauskas Z.** Numizmatų kontrasignatai // Kolekcija, 1998. № 6. P. 57–60.
Контрассигнаты нумизматов.
438. **Pažarauskas Z.** Povilo Karazijos numizmatikos parodos atidarymas // Kolekcija, 1998. № 5. P. 51.
Открытие нумизматической выставки Повиласа Каразии.
439. **Pažarauskas Z.** Užmirštas esminis klausimas. S. Sajausko straipsnio «Ar kaldino Vladislovas Vaza lietuviškas monetas?» komentaras // Kolekcija, 1998. № 6. P. 51–55.
Забытый основной вопрос. Комментарий к статье С. Саяускаса «Производил ли Владислав Ваза литовские деньги?»

440. **Poviliūnas V.** Meilės kalno lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais. Vilnius, 1998. P. 512–514.
Клад из горы Мяйле.
441. **Poviliūnas V.** Vievio 3-iasis monetų lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais. Vilnius, 1998. P. 514–515.
3-й клад монет из Вевиса.
442. Prezidentūros lobiai // Švyturys. 1998. № 1. P. 42.
Клады Президентуры.
443. **Remecas E.** Kaip monetų panaudojimas gali pagyvinti istorijos dėstymą mokykloje? // Istorijos mokymo klausimai. 4 sąsiuvinis. Vilnius, 1998. P. 24–30.
Как употребление монет может оживить преподавание урока истории в школе?
444. **Sabalytė I.** Turtėjame? // Apskaitos ir mokesčių apžvalga. 1998. № 1. P. 118–122.
Богатеем?
445. **Sajauskas J., Sajauskas S.** Aleksandro Račkaus atvirukai // Kolekcija, 1998. № 6. P. 78–82.
Открытки Александраса Рачкуса.
446. **Sajauskas S.** Ar kaldino Vladislovas Vaza lietuviškas monetas? Atsiliepiant į Z. Pažarausko straipsnį «Keletas pastabų dėl Vladislovo Vazos portugalo» (Kolekcija. № 5) // Kolekcija, 1998. № 6. P. 48–50.
Производил ли Владислав Ваза литовские деньги? Отзыв на статью З.Пажараускаса «Несколько замечаний о португалии Владислава Вазы».
447. **Sajauskas S.** Jogailos vedybinės lietuviškos monetos // Kultūros barai. 1998. № 5. P. 75–77.
Литовские свадебные монеты Ягайлы.
448. **Sajauskas S.** Nauji Lietuvos numizmatikos atradimai // Kolekcija, 1998. № 5. P. 42–44.
Новые открытия в литовской нумизматике.
449. **Smilgevičius V.** Historia lita // Magazyn Wileński. 1998. № 1. S. 12–13, 28.
450. **Smilgevičius V.** Moneta Adama Mickiewicza // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1998. № 74. S. 9.
451. **Smilgevičius V.** Monety litewskie // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1998. № 71. S. 4–5.
452. **Smilgevičius V.** Pieniądze w «Dziadach» // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1998. № 72. S. 4–6 ; Znad Wilii, 1998, 1–15 lutego. № 3. S. 4, 8.

453. **Smilgevičius V.** Skarb groschy praskich z Wilna // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1998. № 71. S. 8–9.
454. **Smilgevičius V.** XVIII amžiaus lobis iš Panevėžio rajono // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 metais. Vilnius, 1998. P. 516–519.
Клад 18 в. из района Паневежис.
455. **Šulinskas L.** Sembos pusiasalio lobis // Kolekcija, 1998. № 5. P. 49–50.
Клад с Самбийского полуострова
456. **Vaitkevičius V., Zabiela G.** 1996–1997 m. aptiktos archeologinės vertybės // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1996 ir 1997 m. Vilnius, 1998. P. 482–487.
Археологические ценности, найденные в 1996–1997 гг.

1999

457. **Грималаускайте Д.** Нумизматическая коллекция Музея караимов в Национальном музее Литвы // Седьмая всероссийская нумизматическая конференция. Ярославль 19–23 апреля 1999 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 1999. С. 253–255.
458. **Квизикявичюс Л.** Новые находки серебряных слитков в Литве и Калининградской области // Седьмая всероссийская нумизматическая конференция. Ярославль 19–23 апреля 1999 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 1999. С. 167–168.
459. **Ремецас Э.** Русские монеты найденные при археологических раскопках Нижнего замка г. Вильнюса // Седьмая всероссийская нумизматическая конференция. Ярославль 19–23 апреля 1999 г. : тезисы докладов и сообщений. М., 1999. С. 177–178.
460. **Ремецас Е.** Юбилейные монеты Литвы // Нумизматический альманах, 1999. № 4. С. 34–38.
461. **Abdulskytė J.** Kolekcininkas Aleksandras Račkus ir jo numizmatikos rinkinys Nacionaliniame M.K. Čiurlionio dailės muziejuje // Lietuvos muziejų rinkiniai. Tyrinėjimų metodika. Konferencijos tezės ir pranešimai. Vilnius, 1999. P. 25–26.
Коллекционер Александрас Рачкус и его нумизматическое собрание в Национальном художественном музее им. М.К. Чюрлениса.
462. **Astramskas A.** Truskavos (Valangiškių) lobis // Iš Panevėžio praeities. Konferencijos tezės. Panevėžys, 1999. P. 4–7.
Клад из Трускава (Валангинишкий).

463. **Balčius A.** Linkolno centas ir Lietuva // Apskaitos ir mokesčių apžvalga. 1999. № 5. P. 117–119.
Цент Линкольна и Литва.
464. **Buračas A.** Pasaulio valiutų ir monetų žinynas = The reference dictionary of world currencies and coins : Numizmatikos terminai, pinigų kodai, grinis. Vilnius, 1999. 368 p.
Справочник валют и монет мира.
465. **Ivanauskas E.** Münzmeister Simon Lindemann in Litauen // Geldgeschichtliche nachrichten (Frankfurt am Main). 1999, Januar. № 189. S. 10–11.
466. **Ivanauskas E.** Douchis R. J. Coins of Lithuania 1386–1707. Vilnius ; Columbia, 1999. 272 p.
467. **Karpavičius G.** Lietuvos Nepriklausomybės jubiliejui // Kolekcija, 1999. № 7. P. 57.
Юбилею Независимости Литвы.
468. **Kviziukevičius L.** VI Rusijos numizmatikos konferencija // Lietuvos istorijos metraštis. 1998 metai. Vilnius, 1999. P. 421.
VI Всероссийская Нумизматическая конференция.
469. **Kviziukevičius L.** Tarptautinė numizmatikos konferencija Lenkijoje // Lietuvos istorijos metraštis. 1998 metai. Vilnius, 1999. P. 436–437.
Международная нумизматическая конференция в Польше.
470. Lietuvos banko muziejus / sudarė Laurinavičius V. Vilnius, 1999. 32 p.
Музей банка Литвы.
471. Mažieji Lietuvos istorijos paminklai. Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus numizmatikos skyriaus rinkiniuose / sudarė Abdulskytė J., Sajauskas S., Verkelienė R. Vilnius, 1999. 144 p.
Малые памятники истории Литвы. Из собрания Отдела нумизматики Национального художественного музея им. М.К.Чюрлениса.
472. **Miniotaitė J.** Nuo lietuviško denaro iki lito. Viešnagė Lietuvos banko muziejuje // Apskaitos ir mokesčių apžvalga. 1999, № 11. P. 130–134.
От литовского денара до лита.
473. **Pažarauskas Z.** Retas lietuviškas grašis // Kolekcija, 1999. № 7. P. 44–45.
Редкий литовский грот.
474. **Pažarauskas Z.** Torūnės apgulties taleris // Kolekcija, 1999. № 7. P. 46–47.
Талер осады Торуня.

475. **Poviliūnas V.** Monetų lobiai Trakų istorijos muziejuje // Lietuvos muziejų rinkiniai. Tyrinėjimų metodika. Konferencijos tezės ir pranešimai. Vilnius, 1999. P. 26–27.
Клады монет в Музее истории Тракай.
476. **Remecas E.** Kaip vertinti ši leidinį? // Kolekcija, 1999. № 7. P. 58–59.
Как оценивать это издание?
477. **Remecas E.** Monetos // Vilniaus žemutinės pilies rūmai (1994–1995 metų tyrimai). T. 4. Vilnius, 1999. P. 116–127.
Монеты.
478. **Sajauskas S.** Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės monetų legendų studija // Pinigų studijos. 1999. № 2. P. 38–43.
Исследование легенд монет Великого Княжества Литовского.
479. **Smilgevičius V.** Skarb monet XVII–XVIII w. z Poniewieża // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1999. № 76. S. 14–15.
480. **Smilgevičius V.** Skarb wsi Vanagai // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 1999. № 75. S. 15–18.
481. **Zabiela G.** Sélių žemės senovė. VIII. Lobiai // Rokiškis. Miestas. Kraštas. Žmonės. Vilnius, 1999. P. 60–62.
Старина земли Селяй. VIII. Клады.
482. **Žigas V.** Netikro vienliočio istorija // Mokslas ir gyvenimas. 1999. № 6. P. 26–28.
История одного ненастоящего лита.

2000

483. **Аляксенас В.** К вопросу о монетах великого князя Литвы Ягайлы // Восьмая всероссийская нумизматическая конференция. М., 2000. С. 100–101.
484. **Грималаускайте Д.** Монеты великого князя Литвы Казимира Ягеллончика (1440–1492) в Национальном музее Литвы // Восьмая всероссийская нумизматическая конференция. М., 2000. С. 103–105.
485. **Иванаускас Е.** Злоты на польскую стопу – первый литовский талер // Pieniądz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś-Litwa-Łotwa-Polska-Ukraina. Supraśl 7–9 IX 2000. Materiały z IV Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 59–60.

486. **Квизикявиčюс Л.** Русские монеты в денежном обращении Литвы в XVI–XVIII веках // Международный нумизматический альманах. Монета (Вологда). 2000. № 7. С. 25–32.
487. **Ремеџас Э.** Памятные монеты Литовской Республики // Pieniadz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś-Litwa-Łotwa-Polska-Ukraina. Supraśl 7–9 IX 2000. Materiały z IV Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 205–212.
488. **Саяускас С.** Трансатлантические летчики С.Дарюс и С.Гиренас в литовской денежной культуре // Pieniadz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś-Litwa-Łotwa-Polska-Ukraina. Supraśl 7–9 IX 2000. Materiały z IV Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 227–229.
489. **Смильгавичюс В.** Пражские гроши Карла I в кладах Литвы // Восьмая всероссийская нумизматическая конференция. М., 2000. С. 96–97.
490. **Abdulskytė J.** Nuolatinės numizmatikos ekspozicijos įrengimo problemos // Lietuvos muziejų rinkiniai. Pristatymas visuomenei. Konferencijos tezės ir pranešimai 2000 m. balandžio mėn. 27–28 d. Kaunas, 2000. P. 19–21.
Проблемы создания постоянной нумизматической экспозиции.
491. **Aleksiejūnas V.** Hiszpańsko–Neapolitańskie monety z kontrasygnaturą Zygmunta Augusta // Pieniadz pamiątkowy i okolicznościowy – wspólnota dziejów – Białoruś – Litwa – Łotwa – Polska – Ukraina. Supraśl 7–9 IX 2000. Materiały z IV Międzynarodowej konferencji numizmatycznej. Warszawa, 2000. S. 61–63.
492. **Aleksiejūnas V.** Lietuviškos monetos su Vyčiu ir dvigubu kryžiumi skyde // Numizmatika. 2000. № 1. P. 85–98.
Литовские монеты с Погоней и двойным крестом в щите.
493. **Duksa Z.** Matelių lobis (Molėtų g. 1622/1954) // Numizmatika. 2000. № 1. P. 125–150.
Клад из Матяляй.
494. **Grimalauskaitė D.** Lietuvos nacionalinio muziejaus numizmatikos skyriaus ir jo rinkinių istorija // Numizmatika. Т. 1. Metraštis. Vilnius, 2000. Р. 9–36.
История Отдела нумизматики Национального музея Литвы и его собраний.

495. **Grimalauskaitė D.** Visos Rusijos VIII numizmatų konferencija // Muziejinių kystės biuletenis. 2000. № 2. P. 39.
 VIII Всероссийская нумизматическая конференция.
496. **Ivanauskas E.** Anglijos, Airijos ir Škotijos monetų radiniai Lietuvoje // Kultūros paminklai. 2000. № 6. P. 10–11.
Находки монет Англии, Ирландии и Шотландии в Литве.
497. **Ivanauskas E.** Roll-Milled Lithuanian Coins // XII. Internationaler Numismatischer Kongress, Berlin 1997. Akten. II. Berlin, 2000. S. 1159–1160.
498. **Ivanauskas E.** Krikščioniškieji simboliai Jogailos ir Vytauto monetose // Numizmatika, 2000. № 1. P. 47–52.
Христианские символы в монетах Ягайлы и Витовта.
499. **Ivanauskas E.** XVIII a. Žemaitijos lobiq iškotojai ir radėjai // Kultūros paminklai. 2000. № 6. P. 7–9.
Искатели и находчики кладов в Жемайтии в 18 в.
500. **Ivanauskas E., Kuncevičius A.** Livonijos monetų spaudai Vilniaus žemutinėje pilyje // Numizmatika. 2000. № 1. P. 189–196.
Штемпеля монет Ливонии в Нижнем замке Вильнюса.
501. **Kvizikevičius L.** Falschgeld und Falchgeldfunde in Litauen vom 13. Bis 17. Jahrhundert // XII. Internationaler Numismatischer Kongress, Berlin 1997. Akten. II. Berlin, 2000. S. 1161–1165.
502. **Kvizikevičius L.** Lietuviškos monetos spaudas iš Vilniaus žemutinės pilies rūmų // Numizmatika. 2000. № 1. P. 183–188.
Штемпель литовской монеты из Нижнего замка Вильнюса.
503. **Kvizikevičius L.** Rūsiškos monetos Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vakarinės dalies pinigų apyvartoje XVI–XVIII a. // Iš baltų kultūros istorijos. Vilnius, 2000. P. 141–147.
Русские монеты в денежном обращении западной части Великого Княжества Литовского в 16–18 вв.
504. **Kvizikevičius L.** VII Rusijos numizmatikos konferencija // Lietuvos istorijos metraštis. 1999 metai. Vilnius, 2000. P. 364.
505. Lietuviškų pinigų istorijos dešimtmetis // Sąskaityba. 2000. № 4. P. 57–59.
Десятилетие истории литовских денег.
506. Lietuvos monetų kalykla. Lithuanian mint. Vilnius, 2000. 35 p.
Монетный двор Литвы.
507. **Luchtanas A.** Sidabro lydinių ir monetų radiniai Kernavėje // Numizmatika. 2000. № 1. P. 67–84.
Находки серебряных слитков и монет в Кернаве.
508. **Michelbertas M.** Leidinj «Numizmatika» pradedant // Numizmatika. 2000. № 1. P. 5–8.
Начиная издание «Numizmatika».

509. **Michelbertas M.** Romos monetų radiniai // Numizmatika. Т. 1. Metraštis. Vilnius, 2000. Р. 63–66.
Найдены римских монет.
510. **Misiukaitė D.** Dukatai Lietuvoje // Numizmatika. Т. 1. Metraštis. Vilnius, 2000. Р. 99–106.
Дукаты в Литве.
511. Petkus Viktoras // Šilutės kraštas. Enciklopedinis žodynas. Šilutė, 2000. Р. 303–304.
Петкус Викторас.
512. Pinigai karikatūroje. Parodos katalogas. Money in Caricatures. Exhibition Catalogue / sudarė Laurinavičius V. Vilnius, 2000. 48 p.
Деньги в карикатуре. Каталог выставки.
513. **Remecas E.** Jono Kazimiero variniai šilingai, rasti Lietuvos valdovų rūmų teritorijoje // Numizmatika. Т. 1. Metraštis. Vilnius, 2000. Р. 107–124.
Медные солиды Яна Казимира, найденные на территории дворца правителей Литвы.
514. **Remecas E.** Krepšininkai ir disk'o metikai olimpinėje numizmatikoje // Veidas, 2000, rugsėjo 14–20. № 37. Р. 38–39.
Баскетболисты и дискометатели в олимпийской нумизматике.
515. **Remecas E.** Numizmatų konferencija Supraslyje // Muziejininkystės buletenis. 2000. № 3. Р. 39.
Конференция нумизматов в Супрасле.
516. **Remecas E.** Švediškos plokštės, saugomos Lietuvos nacionaliniame muziejuje // Kultūros paminklai. 2000. № 6. Р. 3–6.
Шведские платы, хранящиеся в Национальном музее Литвы.
517. **Remecas E.** XVIII a. monetų apyvarta dabartinės Lietuvos teritorijoje // Pinigų studijos. 2000. № 2. Р. 53–69.
Обращение монет 18 в. на территории современной Литвы.
518. **Sajauskas S.** Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės bandemosios monetos // Pinigų studijos. 2000. № 4. Р. 63–68.
Пробные монеты Великого Княжества Литовского.
519. **Sajauskas S., Kaubrys D.** Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės monetos XIV a. pab. – 1707 m. Kainininkas. Kaunas, 2000. 75 p.
Монеты Великого Княжества Литовского конца 14 века – 1707 г.
520. **Smilgevičius V.** Karlo I Prahos grašiai Lietuvos muziejų lobiuose // Kultūros paminklai. 2000. № 6. Р. 12–23.
Пражские гроши Карла I в кладах музеев Литвы.
521. **Smilgevičius V.** Lobis iš Senienų muziejaus rinkinių // Numizmatika. Т. 1. Metraštis. Vilnius, 2000. Р. 151–160.
Клад из собраний Музея Древностей.

522. **Smilgevičius V.** Notatka do artykułu P. Kazimierza Steczka // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 2000. № 79. S. 8–9.
523. **Smilgevičius V.** Nowe nabytki muzeum Narodowego Litwy // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 2000. № 82. S. 7.
524. **Smilgevičius V.** Skarb monet z Wilna // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 2000. № 79. S. 8.
525. **Smilgevičius V.** Skarby z Dolnego Zamku Wilna // Grosz (Jastrzębie Zdrój). 2000. № 82. S. 4–6.
526. **Strazdas A.** Sūriškių monetų lobis // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1998 ir 1999 metais. Vilnius, 2000. P. 549–551.
Клад монет из Суришкий.
527. **Svetikas E.** Mirusiuju pinigai Lietuvoje XIV a. pabaigoje – XVIII a. pradžioje : krikščioniškas laidojimo paprotys ir jo semantika // Lietuvos istorijos metraštis. 1999 metai. Vilnius, 2000. P. 26–48.
Деньги мертвых в Литве в конце 14 в. – начале 18 в. : христианский обычай захоронения и его семантика.
528. **Tautavičius A.** 1919–1940 m. Lietuvoje rasti XV a. pabaigos – XIX a. pirmosios pusės monetų lobiai // Numizmatika. T. 1. Metraštis. Vilnius, 2000. P. 161–176.
Клады монет конца 14 в.– 1 половины 19 в., найденные в 1919–1940 гг.
529. **Verkeliénė R.** Nacionalinio M.K.Čiurlionio dailės muziejaus Numizmatikos skyriaus parodinė veikla // Lietuvos muziejų rinkiniai. Pristatymas visuomenei. Konferencijos tezės ir pranešimai 2000 m. balandžio mėn. 27–28 d. Kaunas, 2000. P. 23–25.
Выставочная работа Отдела нумизматики Национального художественного музея им. М.К. Чюрлениса.
530. **Zabiela G.** Vieno lobio likimas // Numizmatika. 2000. № 1. P. 177–182.
Судьба одного клада.
531. **Zalys S.** Monetos ir medaliai juvelyrikoje bei buityje // Muziejinių kystės biuletenis. 2000. № 2. P. 16–17.
Монеты и медали в ювелирных произведениях и быту
532. **Zenkevičius Vladas** // Šilutės kraštas. Enciklopedinis žodynas. Šilutė. 2000. P. 475.
Зенкевичюс Владас.
533. **Žigas V.** Brazilijos atradėjai numizmatikoje // Moksłas ir gyvenimas. 2000. № 7. P. 28–30 ; Sekundė (Panevėžys). 2000, sausio 28. № 22. P. 9.

Змест

Ад аўтара	3
Беларускія нумізматычныя працы другой паловы 20 ст.	4
Літоўскія нумізматычныя працы другой паловы 20 ст.	26
Беларусь	35
Літва	75

Навуковае выданне

БЕЛАРУСКА-ЛІТОЎСКАЯ НУМІЗМАТЫЧНАЯ БІБЛІЯГРАФІЯ
1950–2000

Сінчук Іван Іванавіч

На беларускай, рускай, літоўскай, польскай, англійскай мовах

Рэдактар В. В. Гусева
Дызайн вокладкі З. Э. Герасімовіча
Камп'ютарная вёрстка А. І. Кругер

Падпісана да друку 31.03.2017. Фармат 60x84¹/16.
Гарнітура Таймс. Лічбавы друк.
Ум.-друк. арк. 7,21. Ул.-выд. арк. 5,56.
Тыраж 100 экз. Заказ 735.

Паліграфічнае выкананне:
Дзяржаўная ўстанова «Нацыянальная бібліятэка Беларусі».

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвалыніка друкаваных выданняў № 1/398 ад 02.07.2014.

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы,
распаўсюджвалыніка друкаваных выданняў № 2/157 ад 02.07.2014.

Пр. Незалежнасці, 116, 220114, Мінск.
Тэл. (+375 17) 293 27 68. E-mail : edit@nlb.by.

ISBN 978-985-7125-23-4

A standard barcode for the ISBN 978-985-7125-23-4, with the numbers 9 78985 7125234 printed below it.